

Commentarii in Jeremiañ

93.628 ΚΕΦΑΛ. ΠΡΩΤΟΝ.

"Ὅς κατώκει ἐν Ἀναθώθ." Ἀπὸ πέντε μυρίων Ἱερουσαλήμ Ἀναθώθ. 93.629
"Ἐπίσταμαί σε." Κατὰ τοὺς τῆς προγνώσεως λόγους. "Ἐκριζοῦν." Ἐκριζοῦν τὴν
κακίαν. "Τί σὺ ὄρας; Καὶ εἶπα· Βακτηρίαν καρυΐνην." Ταῦτα ἐκ διαλείμματος, ὅταν
εἴπη· Καὶ ἐγένετο λόγος Κυρίου πρὸς με λέγων· οὐ γὰρ ἐφεξῆς, ἀλλ' ἐδίδου συνιδεῖν
τὰ λεγόμενα. Τὸ γὰρ ξύλον τοῦτο στερρόν, καὶ βαρὺ, καὶ πληκτικόν. Τίνος ἔνεκεν
ταῦτα ἔβλεπον; Ὅτι τὰ πράγματα καὶ αἱ ὄψεις ἐναργέστεραι ἦσαν, καὶ μᾶλλον
ἔπληττον τὸν ἀκροατὴν. Ἡ γὰρ ράβδος πληγῆς ἐστὶ σύμβολον. Λόγος, τὸ κάρυον
ἀγρυπνίας εἶναι ποιητικόν· εἶναι δὲ καὶ εὐθραστον τὸ ξύλον, καὶ σημαίνει τὴν
μετριωτέραν ὀργήν· ὡς ἀγρυπνοῦντος μὲν τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τοῖς ἀμαρτάνουσιν,
κολάζοντος δὲ μετριώτερον. "Ἀπὸ προσώπου τοῦ Βορῥᾶ." Διὰ τὸν Βαβυλώνιον φησι.
Βορειότερα γὰρ ἢ Βαβυλῶν ὡς πρὸς τὴν Ἱερουσαλήμ. Πρὸς δὲ διάνοιαν, εἰς
πρόσωπον τοῦ σκληροῦ Βορέου ὁ διάβολος λαμβάνεται. "Λέβητα ὑποκαίόμενον."
Κατὰ μὲν τὸ γράμμα τὴν Ἱερουσαλήμ, καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ ἄρχοντας· πρὸς δὲ θεωρίαν,
τὴν συνείδησιν τὴν ἑαυτὴν δοκιμάζουσαν. "Καὶ σὺ περίζωσαι." Ἀντὶ τοῦ, ἄνδρισαι,
θαρῶν πορεύου. Πρὸς δὲ διάνοιαν, περιζώννεται τὴν ὄσφυν ὁ σώφρων. Ἐν γὰρ τῇ
ὄσφύϊ λέγουσιν εἶναι τὰ σπέρματα. Εἴρηται γὰρ περὶ τοῦ Λευΐ· Ἔτι γὰρ ἐν τῇ ὄσφύϊ
τοῦ πατρός σου ἦν. "Μὴ φοβηθῆς ὅτι μετὰ σοῦ εἰμί." Περιφράξας ταῖς ἀγγελικαῖς
δυναμέσιν. ΚΕΦ. Β΄. "Ἐμνήσθην ἐλέους νεότητός σου." Τῷ Σωτῆρι Χριστῷ ἅγιος
Ἰσραὴλ τῷ Κυρίῳ· ὁ ἀληθινὸς Ἰσραὴλ, ὁ νοῦς ὁ ὀρών Θεὸν, ὃν καὶ ἡδέως ὄρα ὡσπερ
ἀπαρχὴν τινα γεννημάτων. Λέγεται οὖν Ἰσραὴλ ποτὲ μὲν ὁ Ἰουδαίων λαὸς, ποτὲ δὲ
οἱ διορατικώτεροι, καὶ αὐτὸς δὲ ὁ πατριάρχης καὶ ὁ κατὰ σάρκα ἐξ Ἰσραὴλ Χριστός.
Κατὰ ἔλεος, φησὶ, καὶ ἀγάπην ἔχρισά σε εἰς προφήτην· οὐ γὰρ ἐκ κατορθωμάτων τὰ
χαρίσματα. "Καὶ ἐπορεύθησαν ὀπίσω τῶν ματαίων." Τῶν εἰδώλων καὶ τῶν τρόπων
τῆς κακίας. Εἰς τὸν Κάρμηλον." Ὅρος τοῦτο τῆς Παλαιστίνης. Ἐρμηνεύεται δὲ
ἐπίγνωσις περιτομῆς· δι' ἧς ἀποτέμνομεν τὰ ἀγαθὰ ἀπὸ τῶν φαύλων. "Διέλθετε εἰς
νήσους Χεττιείμ." Τινὲς μὲν Κυπρίους φασὶ, τινὲς δὲ Ἰνδῶν ἔθνη. Ὁ Κηδάρ τοῦ
Ἰσμαὴλ ἀπόγονος· σημαίνονται δὲ διὰ τούτου τὰ Σαρακηνῶν ἔθνη. Ἐρμηνεύεται δὲ
σκοτασμός· φασὶ δὲ καὶ ὀστρακίνην δηλοῦσθαι διὰ τοῦ Κηδάρ. "Ἐπ' αὐτὸν ὠρύνοντο
λέοντες." Λέοντες πρὸς μὲν τὸ ῥήτὸν οἱ Βαβυλώνιοι, πρὸς δὲ διάνοιαν ἀνήμεροι
δαίμονες. "Παρὰ τὸ μὴ κατοικεῖσθαι." Διὰ τὸ μὴ ἔχειν οἰκήτορας ἀγαθοῦς. 93.632
"Πιεῖν ὕδωρ Γηῶν." Γηῶν ὁ Νεῖλος, ὕδωρ δὲ 93.632 τῶν Αἰγυπτίων, ἢ πολύθεος
αὐτῶν πλάνη. "Πιεῖν ὕδωρ ποταμῶν." Ἀσσυρίων ποταμοὶ οἱ πολυειδεῖς τῆς κακίας
τρόποι, καὶ ἐπὶ ἐκατέρων δὲ, ἀμφοτέρω ἔστι νοεῖν. "Ὅτι ἀπ' αἰῶνος συνέτριψας τὸν
ζυγὸν σου." Ἐξ ἀρχῆς γὰρ σκληροτράχηλος, αἰεὶ ἀντιπίπτων τῷ ἀγίῳ Πνεύματι·
ζυγὸν δὲ τὴν νομοθεσίαν λέγει. "Ἐκεῖ διαχυθήσομαι ἐν τῇ πορνείᾳ μου." Ἡ γὰρ
κακία ἀρχὴν λαβοῦσα εἰς ἄπειρον ἐκχεῖται. "Πῶς ἐστράφης εἰς πικρίαν;" Τὰ κακὰ
γὰρ οὐ κατὰ φύσιν, ἀλλὰ κατὰ παρατροπήν· ἄμπελος ἢ ἄλλοτρία, ἢ προαιρετικῶς
ἑαυτὴν τῷ Θεῷ ἄλλοτριώσασα. "Πῶς ἐρεῖς, Οὐκ ἐμίανθην;" Ἐσχάτης ἀπονοίας τὸν
ἀμαρτάνοντα ἀρνεῖσθαι. "Ἴδε τὰς ὁδοὺς σου ἐν τῷ πολυανδρίῳ." Πολυάνδριον ὁ
τάφος· ἢ οὖν τινα ἔπραττον ἐν τοῖς τάφοις ἀρεστὰ δαίμοσιν, ἢ ὅτι καὶ αὐτοὶ τάφοι
κεκονιαμένοι ἦσαν. Ἐν ὑποκρίσει τῆς ἀληθείας τὸ ψεῦδος καταδιώκοντες. "Ὅψέ
φωνὴ αὐτῆς ὠλόλυξε, τὰς ὁδοὺς αὐτῆς ἐπλάτυνεν ἐφ' ὕδατα ἐρήμου." Ὀλολύζουσιν
αἱ θήλειαι κύνες εἰς μίξιν τοὺς ἄρρένας προκαλούμεναι τοῦτο οὖν, φησὶ, πέπονθεν
ἐν σκοτίᾳ ψυχῆς, τοὺς ἀκαθάρτους προκαλουμένη δαίμονας. Τὰς ὁδοὺς αὐτῆς
ἐπλάτυνεν ὑφ' ὕδατα ἐρήμου. Ὑδατα ἐρήμου, αἱ πολύτροποι, καὶ ἄκαρποι τῆς

κακίας ὁδοί· ἐνεργειῶν ἐπληροῦντο πνευμάτων ἀκαθάρτων. Προαιρετικῶς αὐτὴν ἐπιδοῦσα. Τὸν γὰρ μὴ βουλόμενον θεραπευθῆναι, οὐδεὶς ἰάσεται. "Ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτῆς εὐρήσουσιν αὐτήν." Διὰ τὸ προσκεῖσθαι αὐτοῖς. "Ἄνδριούμαι." Ἐμαυτῇ ἀρκῶ εἰς βοήθειαν, οὐ δέομαι τοῦ Θεοῦ, ἢ τοῦτο λέγει, ὅτι πρὸς ὃ ἐνουθετεῖτο, ἠνδρίζετο εἰς τὴν παρακοήν. "Μὴ ἔρημος ἐγενήθην τῷ Ἰσραήλ;" Μὴ οὐκ ἐδωρησάμην αὐτοῖς, φησὶ, πάντα τὰ πρὸς ζωὴν καὶ ὠφέλειαν. "Τί ἔτι καλὸν ἐπιτηδεύσεις ἐν ταῖς ὁδοῖς σου τοῦ ζητῆσαι ἀγάπησιν;" Ψυχὴ ἀφισταμένη ἀπὸ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ, οὐκ ἀνεχομένη εἶναι ἄθεος, θεοὺς ἑαυτῇ τοὺς μὴ ὄντας περιποιεῖται, ἐντεῦθεν ἑαυτῇ παράκλησιν περιποιουμένη. Οὐχ οὕτως οὖν, φησὶ, τουτέστιν οὐ δυνατόν εἶναι ἐκ τῶν ψευδωνύμων θεῶν τῇ ψυχῇ παράκλησιν. "Οὐκ ἐν διορύγμασιν εὔρον αὐτοὺς, ἀλλ' ἐπὶ πάσῃ δρυϊ." Οὐδὲ λάθρα, φησὶν, ἀλλ' ἐφ' ὑψηλοῦ, τουτέστιν, φανερώς ἀμαρτάνουσιν. "Καὶ εἶπας, Ἀθῶός εἰμι." Δέον ἐξομολογεῖσθαι τὰς ἀμαρτίας, καὶ ἀναισχυντεῖς ταύτας ἀρνούμενος; "Ἴδου ἐγὼ κρίνομαι πρὸς σὲ ἐν τῷ λέγειν σε, Οὐχ ἡμαρτον." Εἰ δι' ἄλλου προφήτου προστάττει λέγειν τὰς ἀμαρτίας, ἵνα δικαιωθῇ τις, λέγει [λύει] γὰρ τις διὰ τῆς ἐξομολογήσεως τὸ πταῖσμα, ἄτοπος πὰ 93.633 λιν ὁ λέγων Ἀθῶός εἰμι, ἀποστραφήτω αὐτοῦ ὁ θυμὸς ἀπ' ἐμοῦ· ἐπάγει γὰρ τὸ, Ἴδου ἐγὼ κρίνομαι πρὸς σὲ, ἐν τῷ λέγειν σε, Οὐχ ἡμαρτον· πανταχοῦ δεῖ τὸν πταίσαντα θεραπεύειν τῇ ἐξομολογήσει τὸ ἀμάρτημα. "Ὅτι κατεφρόνησας τοῦ δευτερώσαι τὰς ὁδοὺς σου." Οὕτως ἐν καταφρονήσει ἔσχες, καὶ ἀφόβως πράττετε τὰ κακὰ, ὡς καὶ τοῖς φθάσασι ἕτερα προστιθέναι. "Αἱ χεῖρές σου ἐπὶ τῆς κεφαλῆς σου." Σχῆμα τοῦτο πενθικόν. ΚΕΦΑΛ. Γ'. "Καὶ σὺ ἐξεπόρνευσας ἐν ποιμέσι πολλοῖς." Ἡ ψευδοδιδασκάλοις, ἢ καὶ τοῖς ἀκαθάρτοις δαίμοσιν, [λέγει]. "Οὐχ ὡς οἶκόν με ἐκάλεσας, καὶ πατέρα, καὶ ἀρχηγόν." Εἰ καὶ σὺ, φησὶ, μὴ ἐπεκαλέσω με, σκέπην, καὶ πατέρα, καὶ ἀρχηγόν τῆς παρθενίας σου, ἀλλ' ἐγὼ οὐκ ἐάσω διαμεῖναι τὰ κακὰ, ἢ χάριτί σε σώζων, ἢ σωφρονισμοῖς. "Καὶ εἶπα μετὰ τὸ πορνεῦσαι αὐτὴν ταῦτα πάντα, Πρὸς με ἀνάστρεψον· καὶ οὐκ ἀνέστρεψε." Ἀσύνθετόν φησι τὴν πρὸς ἑαυτὴν ἀνώμαλον, καὶ ἀσύμφωνον, ὅτι τοῖς χεῖλεσι τιμῶσα τὸν Θεόν, τῇ καρδίᾳ ἐψεύδετο, ἢ καὶ τὴν λύσασαν τὰς πρὸς Θεὸν συνθήκας, ἢ καὶ τὴν ἄστατον, καὶ τοῖς αὐτοῖς μὴ ἐμμένουσαν. Ἔλυσεν αὐτὴν δίκαια, παραδούς τοῖς Βαβυλωνίοις. "Πορεύου, καὶ ἀνάγνωθι τοὺς λόγους τούτους πρὸς Βορρᾶν." Διὰ τὸ κατεψύχθαι αὐτῶν τὰς καρδίας, καὶ μὴ ἔχειν θέρμην πνευματικὴν· ὁ γὰρ Βορρᾶς ψυχρὸς ἄνεμος. "Καὶ οὐ μὴ στηρίξω πρόσωπόν μου ἐφ' ἡμᾶς." Οὐκ ἐπιμόνως χρῆσομαι τῇ καθ' ἡμῶν ὀργῇ. "Καὶ λήψομαι ὑμᾶς ἕνα ἐκ πόλεως, καὶ δύο ἐκ πατριάς." Ἐκ δύο σύγκειται ὁ ἄνθρωπος, ἐκ ψυχῆς, καὶ σώματος· ὅταν οὖν σώζη τὸ τῆς ψυχῆς ἰδίωμα, καὶ μὴ ὀλοτρόπως γέγονε σὰρξ, ὁ εἷς δύο νοεῖται· ὅταν δὲ ὀλοσχερώς ἀποκλίνας εἰς τὰ πονηρὰ, ὅλος γένηται σάρκινος, δικαίως εἷς λέγεται. Φησὶ γοῦν ὅτι Καὶ τοὺς ὀλοτρόπως ἀμαρτήσαντας, καὶ τοὺς μήπω τοῦτο πεπονθότας διὰ τῆς χάριτος εἰς σωτηρίαν καλῶ· ἢ οὕτως· Εἷς ἐκ πόλεως ἐκλήθη, ὁ Παῦλος ἐκ τῆς Βενιαμὲν φυλῆς, δύο δὲ ἐκ πατριάς, οἱ κατὰ συζυγίαν κληθέντες ἀπόστολοι. "Καὶ εἰσάξω ὑμᾶς εἰς Σιών." Εἰς Σιών, τὴν Ἐκκλησίαν. "Δώσω ὑμῖν ποιμένας." Τοὺς τῶν Ἐκκλησιῶν ἡγουμένους. "Καλέσουσι τὴν Ἱερουσαλήμ, θρόνον Κυρίου." Διὰ τὸ ἐπαναπαύεσθαι ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τὸ ἅγιον Πνεῦμα· αἰνίττεται δὲ ἐν τούτοις τοῖς ῥητοῖς, καὶ τὴν ἄνω Ἱερουσαλήμ. "Τάξω σε εἰς τέκνα." Ἡ τῷ προφήτῃ τὴν υἰοθεσίαν ἐπήγγελται [ἄλ. ἀπαγγέλλεται], ἢ καὶ παντὶ τῷ σωζομένῳ λαῷ. "Υἱοὶ ἐπιστράφητε ἐπιστρέφοντες." Οἱ μέλλετε πρὸς ἐπιστροφὴν. 93.636 "Ὄντως εἰς ψεῦδος ἦσαν οἱ βουνοί." Αἱ ἐν τοῖς ὄρεσι μαντεῖαι, ἢ καὶ ὁ ὄγκος τῆς ἀμαρτίας. "Τὰ πρόβατα αὐτῶν." Πρόβατα, ἐκεῖνα περὶ ἃ ἐνδιαθέτως εἶχον. "Ἐκοιμήθημεν ἐν τῇ αἰσχύνη ἡμῶν." Κοίμησιν τὴν ἀνάπαυσιν λέγει· Δοκοῦντες οὖν, φησὶν, ἀναπαύεσθαι ἐπὶ τοῖς τῆς ἀμαρτίας ἔργοις, αἰσχύνης ἐπληρούμεθα. ΚΕΦΑΛ. Δ'. "Ἐὰν μὴ ἐπιστραφῇ Ἰσραήλ." Ἐὰν ἐπὶ ὄλησκαρδίας μὴ μετανοήσῃ. "Καὶ ὁμῶση."

Οὐκ ὀμνύναι προστάττει, ἀλλ' εἰ ἄρα τις ὀμνύει, βούλεται ἑαυτῶν μὴ τὰ εἶδωλα ὄρκια ποιῆσθαι. Πλέκει δὲ τὸ, Ζῆ Κύριος, τῷ ὄρκῳ, ἵνα ὀμνύοντες ὁμοῦ, καὶ δοξολογῶσι, καὶ εὐχαριστῶσιν. –Οὐ γὰρ ἀδίκως, ἢ ἀκρίτως, δεῖ προφέρειν τοῦ Θεοῦ τὸ ὄνομα. Ἡ γὰρ καλὴ ἀναστροφή, καὶ ἑτέροις γίνεται αἰτία σωτηρίας. "Περιτμήθητε τῷ Θεῷ ὑμῶν." Τὴν γὰρ κακίαν, οὐ τὴν σάρκα βούλεται περιτέμνεσθαι. "Ἀναγγεῖλατε ἐν τῷ Ἰουδα. Τὸ εὐαγγελικὸν κήρυγμα προθεσπίζει. "Εἰσέλθωμεν εἰς τὰς πόλεις τὰς τειχήρεις." Εἰς τὰς Ἐκκλησίας, ὧν αἱ πύλαι τοῦ ἄδου οὐ κατισχύσουσιν. "Φεύγετε εἰς Σιών." Φεύγετε εἰς Σιών, εἰς τὴν καθολικὴν Ἐκκλησίαν· καὶ γὰρ πᾶσαι αἱ Ἐκκλησίαι μία τυγχάνουσιν· ἢ καὶ εἰς τὸ εὐσεβὲς πολίτευμα. "Ἀνέβη λέων ἐκ τῆς μάνδρας αὐτοῦ." Τροπικῶς τὴν παρουσίαν τοῦ διαβόλου σημαίνει· καθ' ἱστορίαν δὲ, τοῦ Βαβυλωνίου. "Οἱ ἱερεῖς ἐκστήσονται." Ἐπὶ ταῖς ἀδοκῆτοις συμφοραῖς. "Καὶ οἱ προφηταὶ θαυμάσονται." Οἱ ψευδοπροφῆται. "Πνεῦμα πλανήσεως ἐν τῇ ἐρήμῳ." Τῷ τῆς ἐφόδου τῶν Βαβυλωνίων, ἢ Ῥωμαίων, ἢ τῷ τῆς συντελείας, οἱ πρότερον πεπλανημένοι, εἴτε Ἰουδαῖοι, εἴτε οἱ λοιποὶ ἄνθρωποι, διὰ τῆς οἰκείας ἐρημώσεως γινώσκονται τὴν προτέραν πλάνην. "Πνεῦμα πληρώσεως ἤξει μοι." Ἐπειδὴ τὰς ἐρήμους ψυχὰς πνεῦμα πλανήσεως ἐπλάνησεν, ὑπισχνεῖται δώσειν Πνεῦμα ἅγιον ἐπιστρέφον τὰς ψυχὰς πληρούσας αὐτοῦ τὰς Ἐκκλησίας. "Ἔως πότε ὑπάρχουσιν;" Καὶ γὰρ οἱ τὰ μάταια διαλογιζόμενοι πονοῦσιν ἐπὶ τὸ εὐρεῖν τὸ ζητούμενον. "Διότι φωνὴ ἀναβαίνοντος ἐκ Δὰν ἤξει μοι." Τοῦ τὴν ἄλωσιν ἐπαγγέλλοντος γενήσεσθαι ἐκ Δὰν, καὶ ἕως Βηρσαβεῆ, ὑπὸ Βαβυλωνίων, ἢ Ῥωμαίων. Ἔστι δὲ ἡ μὲν Δὰν πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ὄρος δὲ Ἐφραιμ ἢ Σαμάρεια. Φασὶ δὲ τινες, καὶ ἐκ τῆς φυλῆς Δὰν ἤξιν τὸν ἀντικείμενον. "Διεσπάσθησαν αἱ δέρβρεις μου, ἔταλαιπώρησαν αἱ σκηναὶ μου." Τροπικῶς μὲν τὴν ψυχὴν [λέγει], καὶ τὰ ἀναδοτικὰς τῆς ψυχῆς δυνάμεις· ταράσσεται δὲ καὶ τὰ σπλάγχνα ὑπὸ συμπαθείας ὁ προφήτης. "Τεταλαιπώρηκεν ἡ σκηνή," ἢ ὁ ναὸς, ἢ καὶ πρὸς 93.637 τῷ τέλει πᾶσα ἡ γῆ, ἢ ὡς περ σκηνὴν οἰκοῦμεν πάροικοι τυγχάνοντες. Πάλιν ἢ τὸν ναὸν φησιν, ἢ τὰ τῆς κακίας ἐπικαλύμματα, πάντων πρὸς τῷ τέλει φανερούμενων. "Ἔως πότε ὄψομαι φεύγοντας, ἀκούων φωνὴν σαλπίγγων;" Τῆς Βαβυλωνίων, ἢ Ῥωμαίων, ἢ καὶ πρὸς τῷ τέλει τοῦ διαβολικοῦ κηρύγματος. Ἡ τοὺς αἰσθητοὺς πολεμίους, ἢ καὶ τοὺς μὴ δυναμένους ἀντιστῆναι τῷ διαβόλῳ φησίν. Ἡ τῶν πολεμίων, ἢ καὶ τῶν ἀλλοκότων κηρυγμάτων. "Καὶ εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ οὐκ ἦν τὰ φῶτα αὐτοῦ." Τὸ σκότος τὸ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ γεγονὸς προκαταγγέλλει, ἢ καὶ τὴν τῶν φωστήρων πρὸς τῷ τέλει ἀναίρεσιν. Ἡ τὸ μηδένα δικαιοπραγοῦντα σημαίνει, ἢ καὶ τὸ εἰς οὐδὲν ἀποκαταστῆναι τὴν γῆν διὰ τὴν ἀποστασίαν. "Εἶδον τὰ ὄρη, καὶ ἰδοὺ ἦν τρέμοντα." Ἡ τὰ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ φησιν, ὅτε αἱ πέτραι ἐσχίσθησαν, ἢ τὰ περὶ τῆς καθόλου συντελείας, ἢ τὰς ἀντικειμένας δυνάμεις κλονουμένας, ὅτε ὁ Χριστὸς ἔλυε τοῦ ἄδου τὸ δεσμοτήριον. "Ἐπέβλεψα, καὶ ἰδοὺ οὐκ ἦν ἄνθρωπος, καὶ πάντα τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ ἐπτόηντο." Τὴν καθόλου συντελείαν φησιν, ὅπερ καὶ ἐπὶ τοῦ κατακλισμοῦ γέγονε, διὰ τὴν ἁμαρτίαν. Ἡ τὰ αἰσθητὰ τοῦ σκότους γινομένου, ἢ καὶ αἱ ἅγιοι δυνάμεις, φρίττουσαι ἐπὶ τῇ παντελεῖ τῶν ἀνθρώπων ἀποστασίᾳ. "Εἶδον, καὶ ἰδοὺ ὁ Κάρμηλος ἔρημος." Κάρμηλος ἐπίγνωσις, περιτομῆς ἐρμηνεύεται. Τῆς οὖν, φησίν, ἀποστασίας γινομένης, οὐκ ἐπιγινώσκουσιν ἀποτέμνεσθαι τὰ φαῦλα. Δύνασαι δὲ ταῦτα νοεῖν καὶ ἐπὶ τῆς ἐφόδου τῶν Βαβυλωνίων, ἢ καὶ τῶν Ῥωμαίων. "Ἀπὸ φωνῆς ἰπέως, καὶ ἐντεταμένου τόξου." Ἡ τοῦ αἰσθητοῦ, ἢ καὶ τὴν διηνεκῆ τῶν ἀοράτων πολεμίων μάχην σημαίνει. "Εἰσέδυσαν εἰς τὰ σπήλαια." Εἰς τοὺς ληστρικοὺς αὐτῶν τρόπους ἀποστατοῦντες Θεοῦ. Τὸ δὲ σπήλαιον αὐτόγλυφον ὄν, σημαίνει καὶ τὸ τῆς ψυχῆς αὐτεξούσιον. "Καὶ εἰς τὰ ἄλση ἐκρύβησαν." Εἰς τὰ σκοτεινὰς πράξεις. "Καὶ ἐπὶ τὰς πέτρας ἀνέβησαν." Εἰς τὰ ἄκαρπα, καὶ ἀνώμαλα ἐπιτηδεύματα· ταῦτα δὲ καὶ αἰσθητῶς κατὰ ἱστορίαν λάμβανε. "Συντέλειαν δὲ οὐ μὴ ποιήσω." Τὰ προοίμια τῆς

συντελείας υπογράψας τοῦτο ἐπήγαγε. "Ἐὰν περιβάλῃ κόκκινον." Τὰς κατὰ νόμον ζωοσφαγείας. Τῆ κιβωτῶ, καὶ τῆ λυχνία, καὶ τοῖς λοιποῖς τὴν μεθ' ὑποκρίσεως θεοσεβείαν σημαίνει. "Τὴν ψυχὴν σου ζητοῦσι." Οἱ ἀόρατοι δαίμονες, οὐ δυνάμενοι ἐπαμύννουν. Οὗτοι δὲ καὶ αὐτοὶ ἐρᾶν προσποιούμενοι εἰς αὐτὴν τὴν ψυχὴν τῶν ἐρωμένων ἐπιβουλεύουσιν. "Ἐπὶ τοῖς ἀνηρημένοις." Αἰσθητοῖς, ἢ καὶ αὐτὴν τὴν ψυχὴν διὰ τῆς ἀποστασίας ἀπολέσασιν. 93.640 ΚΕΦ. Ε'. "Εἰ ἔστι ποιῶν κρῖμα, καὶ ζητῶν πίστιν." Πρὸς τοὺς ἐγκαταλειφθέντας φησὶν ἀγίους, ὅτι διὰ τὸ μὴ φυλάξαι τοὺς ἐπὶ τῆς γῆς τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν, ἐπιστήσεται τὸ τέλος· σημαίνει δὲ καὶ τῶν ἀγίων τὸ σπάνιον τῶν ἐπὶ τῆς αἰχμαλωσίας. "Ζῆ Κύριος, λέγουσι, διὰ τοῦτο οὐκ ἐν ψεύδεσιν ὁμνύουσιν." Κατ' ἐμοῦ μὲν, φησὶν, καὶ οὐκέτι κατὰ τῶν εἰδώλων τῶν ψευδωνύμων θεῶν ὁμνύειν. Ἀλλὰ τὴν εἰς Χριστὸν ἠρνήσαντο πίστιν. Διὰ τοῦτο Ἰουδαῖοι ἐάλωσαν ὑπὸ Ῥωμαίων, οὐκέτι μὲν εἰδωλολατροῦντες, τὸν δὲ αὐτῶν Σωτῆρα ἀρνησάμενοι. "Κύριε, οἱ ὀφθαλμοί σου εἰς πίστιν." "Ἡ ὅτι πίστιν ἐπιζητεῖ Θεός, ἢ ὅτι πιστῶς καὶ ἀληθῶς κρίνει, ἢ ὅτι ἃ λέγει εἰς ἔργον ἐκφέρει. "Πτωχοὶ εἰσι." Τελείαν γνῶσιν οὐκ ἔχοντες. "Διὰ τοῦτο ἔπαισεν αὐτοὺς λέων ἐκ τοῦ δρυμοῦ." Ὁ αἰσθητὸς, ἢ καὶ ὁ νοητὸς πολέμιος διὰ τὸ ἰσχυρὸν, καὶ ὠμόν. "Καὶ λύκος ἕως τῶν οἰκιῶν ὠλόθρευσεν αὐτούς." Τὰς αἰσθητάς· πρὸς δὲ διάνοιαν, τὰς ψυχικάς. Οἱ γὰρ τῶν ἡθῶν τῆς θεοσεβείας ἐκβαίνοντες ὑπ' τῶν εἰρημένων θηρίων ἀγρεύονται. Τοὺς τὸν ἀγαθὸν ἀπωσαμένους ποιμένα, λύκος ἀρπάζει, ἢ ποικίλη τῶν πολεμίων ἔφοδος, ἢ καὶ ἡ πολύτροπος κακία. "Ποία τούτων ἴλεως ἔσομαί σοι;" Ποίαν ἀμαρτίαν συγχωρήσω, ποίαν δὲ μή; "Ἐχόρτασα αὐτούς, καὶ ἐμοιχῶντο." Αὐτὸς γὰρ ἦν ὁ ἐν τῇ ἐρήμῳ χορτάσας αὐτοὺς πρὸ σαρκὸς, πρὶν ἐνανθρωπήσαι, καὶ μετὰ σαρκὸς, διὰ λόγων, διὰ θαυμάτων, καὶ τῶν πέντε, καὶ τῶν ἑπτὰ ἄρτων. "Ὑπολίπεσθε τὰ ὑποστηρίγματα αὐτῆς." Ἄφετε μετανοίας ἐλπίδα· ἄφετε τοὺς προφήτας ἐπὶ τῆς ἐφόδου Βαβυλωνίων· ἄφετε τοὺς ἀποστόλους ἐπὶ τῆς Ῥωμαίων. "Τοὺς λόγους μου εἰς τὸ στόμα σου πῦρ." Ἀναλωτικὰς τῶν παρακουόντων. "Ἔθνος οὗ οὐκ ἀκούσει τῆς φωνῆς τῆς γλώσσης αὐτοῦ." Διὰ τὸ ἑτερόγλωσσον εἶναι. "Καὶ κατέδονται τὸν θερισμόν, καὶ τοὺς υἱοὺς ὑμῶν." Ἀπλήστως τῆ κατ' αὐτῶν χρήσονται σφαγῆ [ἄλλ. πληγῆ]. "Τὸν διδόντα ἡμῖν ὑετὸν πρῶϊμον." Τὸν μὲν αἰσθητὸν διὰ τοὺς καρπούς, τὸν δὲ νοητὸν ἐν τῇ Παλαιᾷ καὶ Καινῇ Διαθήκῃ. "Αἱ ἀμαρτίαι ὑμῶν ἀπέστησαν τὰ ἀγαθὰ." Ἀπέστησαν τὰ ἀγαθὰ, ἵνα ἐπενεχθῶσι τὰ φαῦλα. "Ὅτι εὐρέθησαν ἐν τῷ λαῷ μου ἀσεβεῖς." Οἱ ψευδοπροφήται, οἱ ψευδοαπόστολοι, οἱ αἰρεσιάρχαι, οἱ ἀκάθαρτοι δαίμονες ἐπεκύρωσαν τὰ τῶν ψευδοπροφητῶν. ΚΕΦ. Ξ'. "Ἐνισχύσατε, υἱοὶ Βενιαμὴν." Οἱ Βενιαμεῖται ἀμφοτεροδέξιοι ἱστοροῦνται εἶναι. Προκαλεῖται τοίνυν εἰς τὸν πνευματικὸν πόλεμον τοὺς δυναμένους διὰ 93.641 τῶν ὄπλων τῆς δικαιοσύνης πολεμεῖν, τῶν δεξιῶν, καὶ ἀριστερῶν. Τοιοῦτος ἦν Παῦλος ἐκ φυλῆς Βενιαμὴν. "Καὶ ἐν Θεοῦ." Μὴ φθονήσητε, φησὶν, ἀλλὰ διορθώσασθε τοὺς γείτονας ὑμῶν οἱ δυνάμενοι πολεμεῖν. "Καὶ ἀφαιρεθήσεται τὸ ὕψος σου." Ὁ ναὸς, ἡ νομικὴ λατρεία. "Ἡ καὶ ὁ τῆς ψυχῆς πνευματικὸς κόσμος. "Εἰς αὐτὴν ἤξουσι ποιμένες." Οἱ πολέμιοι, ἄρχοντες αἰσθητοί, ἢ καὶ νοητοί. "Καὶ ποιμανοῦσιν ἕκαστος τῆ χειρὶ αὐτοῦ." Οὐ τῆ τοῦ Θεοῦ χειρὶ, ἀλλ' ἕκαστος κατὰ τὰς ἰδίας ἐνεργείας. "Οὐαὶ ἡμῖν." Οἱ ἐν τῇ αἰχμαλωσίᾳ καταλειφθέντες, καὶ ἐν τῇ συντελείᾳ ἀμαρτωλοὶ ταύτην ἀφήσουσι τὴν φωνήν. "Ὅτι κέκλικεν ἡ ἡμέρα." Ἡμέραν καλεῖ τὸν παρόντα βίον, σκιὰν δὲ τὴν ἐν αὐτῷ πολιτείαν. "Ἀνάστητε, καὶ ἀναβῶμεν ἐπ' αὐτὴν νυκτί." Τοῦ Χρυσοστόμου. [ἄλλ. Ὀλυμπιοδώρου.] Νύκτα καὶ μεσημβρίαν φησὶ τὸν ἀδιάφορον τῆς ἐφόδου τῶν πολεμίων καιρὸν. "Ὡς ψύχει λάκκος ὕδωρ αὐτοῦ, οὕτω ψύχει κακία αὐτῆς." Διὰ γὰρ τὴν ἀνομίαν ψυγίσεται ἡ ἀγάπη τῶν πολλῶν. Οὐ γὰρ ἦσαν τῷ πνεύματι ζέοντες, οὐδὲ τῷ Κυρίῳ δουλεύοντες. "Πόνω καὶ μάλιστα παιδευθήσῃ." Ἐπειδὴ λόγῳ οὐκ ἐπέισθης, πείσθητι διὰ τῆς μάλιστα, ἵνα μὴ ἀποστῆ ἡ ψυχὴ μου ἀπὸ σοῦ. "Τὰ

κατάλοιπα τοῦ Ἰσραήλ." Τοὺς μὴ δυνηθέντας, μηδὲ διὰ μάστιγος ἰαθῆναι. "Ἴδου ἀπερίτμητα τὰ ὠτα αὐτῶν." Οὐκ ἀποστρεφόμενα τὰς ἀνωφελεῖς ἀκροάσεις. Σημεῖωσαι ποίαν περιτομὴν ζητεῖ ὁ Θεός. "Λέγοντες, Εἰρήνη, εἰρήνη." Οὐκ εἶων τῶν μαστίγων ἐπαισθάνεσθαι εἰρήνην αὐτοῖς ἐπαγγελλόμενοι. "Καὶ οὐδ' ὡς ... Καὶ τὴν ἀτιμίαν αὐτῶν οὐκ ἔγνωσαν." Οἱ γὰρ μήτε λόγῳ, μήτε μαστίγι παιδευόμενοι, ἐναπομένουσι τῷ πτώματι. "Διὰ τοῦτο πεσοῦνται ... καὶ ἐν καιρῷ ἐπισκοπῆς αὐτῶν ἀπολοῦνται." Κὰν ἀνακαλέσωμαι, φησὶν, αὐτοὺς, ἐκ τῶν αἰσθητῶν πολεμίων, καὶ ἐπισκέψωμαι αὐτοὺς, ἐπιμένοντας [ἄλλ. ἐπιμένοντες] ταῖς ἀμαρτίαις αἰωνία κολάσει παραδοθήσονται. "Στήτε ἐπὶ ταῖς ὁδοῖς." Στήτε ἐπὶ ταῖς ὁδοῖς, καὶ ἴδετε τῆς τε ζωῆς, καὶ τοῦ θανάτου· ὁδὸς δὲ καὶ ἐκάστου βίος καλεῖται. Τρίβοι Κυρίου τὰ αὐτοῦ παραγγέλματα. "Ἀκούσατε τῆς φωνῆς τῆς σάλπιγγος." Τοὺς τὸν προφητικὸν, ἢ καὶ τὸν εὐαγγελικὸν κηρύξαντας λόγον. Σάλπιγγος, τῆς διδασκαλίας. "Ἴδου λαὸς ἔρχεται ἀπὸ βορρᾶ." Τοῦ Βαβυλωνίου, ἢ καὶ τοῦ ἀντικειμένου. "Τόξον καὶ ζιβύνην κρατήσουσι." Τόξον τοῖς μακρὰν, ζιβύνην τοῖς ἐγγύς. Τοὺς μὲν γὰρ πλησιάζον 93.644 τας, ἔργοις, τοὺς δὲ μακρόθεν λόγοις βάλλουσιν. "Μὴ ἐκπορεύεσθε εἰς ἀγρόν." Πρὸς τῇ ἰστορίᾳ, ἀγρόν νόει τὰ κοσμικὰ πράγματα. "Καὶ ἐν ταῖς ὁδοῖς μὴ βαδίζετε." Ταῖς τῆς κακίας πολυδοῖαις· μία γὰρ ἐστὶν ὁδὸς, αὐτὸς ὁ Κύριος. "Ὅτι ῥομφαία τῶν ἐχθρῶν παροικεῖ κυκλόθεν." Ἡ θανατηφόρος ἀμαρτία, κύκλῳ γὰρ οἱ ἀσεβεῖς περιπατοῦσιν. "Χαλκὸς καὶ σίδηρος." Χαλκὸς καὶ σίδηρος ἀλλήλοις ἀμιγεῖς, ἀγάπην μὴ ἔχοντες. "Ἐξέλιπε φυσητῆρ ἀπὸ πυρός." Λόγος διδασκαλικὸς ἢ καὶ μαστίξ παιδευτική. "Ἐξέλιπε μόλιβδος." Τῷ ἀργυρίῳ μιγνύμενος ὁ μόλιβδος καθαίρει αὐτοῦ τὴν κακίαν· τοῦτο οὖν φησὶν, ὅτι πᾶς τρόπος καθαρτικὸς ἐπηνέχθη αὐτοῖς, καὶ οὐκ ἐκαθάρθησαν. ΚΕΦ. Ζ'. "Ἀκούσατε λόγον Κυρίου, πᾶσα Ἰουδαία." Μετὰ τὴν ἰστορίαν προσήκει νοεῖν, ὡς Ἰουδαία ἐστὶ πᾶσα ψυχὴ ἐγγίζουσα τῇ θεοσεβείᾳ. Ἰούδας γὰρ ἐξομολογούμενος ἐρμηνεύεται. "Καὶ θυμιάτε τῇ Βάαλ." Βάαλ ἐκάλουν πᾶν εἶδωλον. Βάαλ δὲ ἐρμηνεύετε τὰ ἀνώτερα κακά. Κεφαλὴ δὲ τῆς ἀμαρτίας ἢ εἰδωλολατρεία. "Μὴ σπήλαιον ληστῶν, ὁ οἶκός μου;" Τὸ σπήλαιον ἀθύρωτον, καὶ παντὶ προκειμένον εἰς τὴν εἴσοδον. Μέμφεται οὖν αὐτοῖς, ὡς ἀδιαφόρως εἰσιοῦσιν εἰς τὰ ἅγια. "Πᾶν τὸ σπέρμα Ἐφραΐμ." Ἡ βασιλικὴ φυλὴ ἄρχουσα τῶν δώδεκα φυλῶν. "Οἱ υἱοὶ αὐτῶν συλλέγουσι ξύλα." Κατὰ δύναμιν ἀμαρτάνουσιν. "Καίουσι πῦρ." Πῦρ ἢ ἀμαρτία πολλαχοῦ τῆς Γραφῆς ὠνόμαστα. Διὰ τοῦτο πυρὸς αἰωνίου αἰτία τοῖς ἀμαρτάνουσι γίνεται. "Τοῦ ποιῆσαι χαβῶνας." Ξένας τελετὰς ἐπιτελοῦσι. Χαβῶνας δὲ φησι πέμματα τινα. "Καὶ φάγετε κρέα." Ὑμεῖς αὐτὰ, φησὶ, φάγετε· ἐγὼ γὰρ θυσιῶν οὐ χρήζω. "Ἡμέρας καὶ ὄρθρου." Τὸ ἀδιάλειπτον τῆς προφητικῆς παραινέσεως σημαίνει. "Ἐξέλιπεν ἡ πίστις ἐκ στόματος αὐτῶν." Ἀπιστίαν αὐτῶν κατηγορεῖ, ἢ καὶ ψευδολογίαν. ΚΕΦ. Η'. "Ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἀνοίξουσιν." Ἐποίησε τοῦτο Ἰωσίας ὁ εὐσεβὴς βασιλεὺς, κατακαύσας τῶν εἰδωλολατρῶν τῶν τὰ λείψανα. "Καὶ κατεκρατήθησαν ἐν τῇ προαιρέσει αὐτῶν." Αὐτεξούσιος γὰρ ὁ ἄνθρωπος. "Οὐκ ἔστιν ἄνθρωπος ὁ μετανοῶν." Μὴ λέγετε, φησὶν, οὐκ ἔστιν μετάνοια, ἔστι γὰρ. "Ὡς ἵππος κἀθιδρος ἐν χρεμετισμῷ αὐτοῦ." Ἴππος ἐν μακρόδῳ [ἄλλ. μακροδία] τρέχει, καὶ χρεμετίζει, σημαίνων τὸν κόπον· καὶ ἵππος μὲν διαλιμπάνει τρέχων, οὔτοι δὲ ἀμετάστρεπτον [ἄλλ. ἀμεταστρεπτι] τὴν κακίαν ἐργάζονται 93.645 "Καὶ ἡ ἀσίδα ἐν τῷ οὐρανῷ ἔγνω τὸν καιρὸν αὐτῆς." Ἀκύλας μὲν τὸν ἐρωδιὸν ἐκδέδωκεν· ἰνδικὸν δὲ ἐστὶν γένος ὀρνέου ἢ ἀσίδα. Τρυγῶν καὶ χελιδῶν, ἀγροῦ στρουθία, ἐφύλαξαν καιροῦς. "Εἰς μάτην ἐγενήθη σχοῖνος ψευδῆς γραμματεῦσιν." Ἡ σχοῖνος, φησὶ, τοῦτ' ἔστιν ὁ κλῆρος τῶν γραμματέων, ὃν ἔλαχον ἐπὶ τὸ διδάσκειν, μάταιος γέγονε, διὰ τὸ ἰδικὴν τινα σοφίαν ἐπιτηδεύειν, καὶ παρεξηγηῆσθαι τὰ θεῖα νόμιμα. Τοῦτο γὰρ δειλοῖ τό· Σοφία τίς ἐν αὐτοῖς; "Σοφία τίς ἐστὶν ἐν αὐτοῖς;" Οὐδεμία γὰρ ἐν τοῖς τοιοῦτοις σοφία. Κακίας δὲ μόνον περιουσία τελευτῶσα [ἄλλ. πρὸς] εἰς ἄνοιαν. "Οὐκ ἔστι

σταφυλή ἐν τοῖς ἀμπέλοις." Τὸν γὰρ ἀμπελῶνα γεωργοῖς ἑτέροις ἐξέδωκεν. "Καὶ ἐπὶ τί ἡμεῖς καθήμεθα;" Οὐ γὰρ ἐγεώργουν τὰ κατὰ Θεόν. Καὶ τί πλέον ἀσφαλείας γένοιτο ἂν, ὅταν ὁ Θεὸς ὁ πάντα πᾶσι παρέχων τὴν ἀσφάλειαν προδίδωσι; Δέον εἶπεῖν Καταφύγωμεν ἐπὶ τὸν Θεόν, ἔτι κάτω κείνται. Ὁ τῆς φύσεως κρατῶν, καὶ ἄχρηστα δένδρα ποιῶν, οὐ πολλῶ μᾶλλον τὰ τεῖχη; "Εἰσέλθωμεν εἰς τὰς πόλεις τὰς ὀχυράς." Πρὸς μὲν ἱστορίαν εἰς Αἴγυπτον ἔφυγον ὕστερον· πρὸς δὲ διάνοιαν εἰς τὰς Ἐκκλησίας παραινεῖ φυγεῖν. "Καὶ ἀπορρίψωμεν ἐκεῖ." Κατὰ τό· Ἐξελεξάμεν παραρρίπτεισθαι ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Θεοῦ. "Συνήχθημεν εἰς εἰρήνην, καὶ οὐκ ἦν ἀγαθά." Ἐδόξαμεν, φησὶ, διὰ τοῦ νόμου καταλλάττεσθαι τῷ Θεῷ, καὶ μὴ νοήσαντες αὐτοῦ τὴν δύναμιν, οὐχ εὔροιμεν ἀγαθά. "Διότι ἰδοὺ ἐγὼ ἐξαποστέλλω εἰς ὑμᾶς ὄφεις." Τοὺς πολεμίους αἰσθητοὺς, ἢ καὶ νοητοὺς. "Οἷς οὐκ ἔστιν ἐπάσαι, καὶ δήξονται." Ἐπειδὴ γὰρ σχηματίζονται τὴν εὐσεβείαν οἱ δηχθέντες, καὶ παραινέσει οὐ πείθονται, νομίζοντες εὐσεβεῖν· οὕτως εἰσὶ πικρὰ τῆς πανουργίας τὰ δίκτυα. "Μετ' ὀδύνης καρδίας ὑμῶν ἀπορουμένης." Οὐ γὰρ ἐνδέχεται μὴ νύττεσθαι ὑπὸ τῆς συνειδήσεως. "Διήλθε θέρος, παρήλθεν ἀμητός." Ἐν εὐδίας, φησὶ, καιρῷ, ὅτε καιρὸς ἦν τῆς μετανοίας, οὐ μετενοήσαμεν. "Μὴ ῥητίνη οὐκ ἔστιν ἐν Γαλαάδ;" Τὸ Γαλαὰδ ὄρος πολλὰς ἔχει κέδρους, ἐξ ὧν ἡ ῥητίνη εἰς πολλὰ πεποιημένη πάθη. Ἡ δὲ πόλις ἡ Γαλαὰδ, πόλις τυγχάνουσα τοῦ Ἰορδάνου, εἶδωλα ἔπλαττεν· οὐκ εἶχον οὖν τοὺς θεραπεύοντας προφήτας, ὅτι οὕτως ἡμάρτανον. "Διατί οὐκ ἀνέβη ἴασις θυγατρὸς λαοῦ μου;" Τὰ τραύματα κοῖλα τυγχάνουσι. Διατί οὖν, φησὶν, ἔχοντες τοὺς θεραπεύοντας, οὐκ ἀνήνεγκαν ἴασις; τουτέστιν οὐκ ἴσωσαν ἑαυτῶν τὰ τραύματα, οὐ συνούλωσαν; ΚΕΦΑΛ. Θ'. "Τίς δώσει τῇ κεφαλῇ μου ὕδωρ;" Ὑδωρ αἰτεῖ 93.648 λαβεῖν ὁ προφήτης ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, ἵνα γένωνται αὐτῷ πηγαὶ δακρύων, καὶ ἐπαξίως κλαύσῃ τοὺς ἀπὸ τῆς ἀμαρτίας τετραυματισμένους· ἀριθμεῖται δὲ αὐτῶν τὰ πλημμελήματα, γεγενημένα μὲν καὶ ἐπὶ τῶν τοῦ προφήτου καιρῶν, τολμηθέντα δὲ παρ' αὐτῶν καὶ κατὰ τοῦ Δεσπότη Χριστοῦ. Λέγει δὲ καὶ κατὰ μισαδελφίας, καὶ κατὰ τοκιζόντων· προλέγει δὲ καὶ τὴν παντελεῖ τῆς Ἱερουσαλήμ ἐρήμωσιν. "Θυγατρὸς λαοῦ μου." Τῆς συναγωγῆς τῶν Ἰουδαίων. "Καὶ ἐνέτειναν τὴν γλῶσσαν αὐτῶν ὡς τόξον." Μηδὲ μικρὸν χαλῶντες, ἀλλ' ἀνενδότης διὰ τῆς γλώττης ἀμαρτάνοντες, ὥσπερ ἀμέλει καὶ τὸν Σωτῆρα λοιδορίαῖς πλύνοντες. "Καταπαίξεται." Δόλω ὑποσκελίζει. "Οὐκ ἤκουσαν φωνὴν ὑπάρξεως." Οὐκ ἠθέλησαν ἀκοῦσαι τῆς φωνῆς Κυρίου τῆς χαριζομένης αὐτοῖς τὴν εἰσάει ὑπαρξίν, ὃ ἔστι τὴν ἀθανασίαν. "Ἀπὸ πετεινῶν τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἕως κτηνῶν." Καὶ οἱ ὑψηλοὶ, φησὶ, κατ' ἀρετὴν, καὶ οἱ κτηνώδεις ἐξέκλιναν εἰς τὸ κακόν· σημαίνει δὲ καὶ τὴν παντελεῖ τοῦ τόπου ἐρήμωσιν. "Ἀνήφθη ὡς ἔρημος παρὰ τὸ μὴ διοδεύεσθαι αὐτήν." Διὰ τὸ μηδένα, φησὶν, ἔχειν ὀδεύοντα ἐν ταῖς ὁδοῖς Κυρίου γέγονεν ἔρημος. "Καὶ ἀποστελῶ εἰς αὐτοὺς τὴν μάχαιραν." Τὴν ἀπότομον ἐκδίκησιν. "Καὶ πρὸς τὰς σοφὰς ἀποστείλατε." Τὰς Ἐκκλησίας, ἢ τὰς τῶν ἁγίων ψυχὰς, ἃς σοφὰς καλεῖ· αὐταὶ γὰρ θρηνοῦσι τοὺς ὑπὸ τῆς ἀμαρτίας ἀνηρημένους, ὡς ὁ Παῦλος φησὶ· Καὶ πενήθσω πολλοὺς τῶν προημαρτηκότων, καὶ μὴ μετανοησάντων. "Καταγαγέτωσαν οἱ ὀφθαλμοὶ ὑμῶν δάκρυα." Τὸ τῆς μετανοίας δάκρυον. "Ἐγκατελίπομεν τὴν γῆν." Τῆς εὐσεβείας τὴν γνῶσιν. "Καὶ ἀπερρίψαμεν τὰ σκηνώματα ἡμῶν." Αὐτοὶ ἑαυτοῖς τῆς αἰχμαλωσίας αἵτιοι γεγόναμεν. "Ὅτι ἀνέβη θάνατος διὰ τῶν θυρίδων ὑμῶν." Καθόλου μὲν διὰ τῶν διδασκάλων τῶν δοκούντων τὰ κεκρυμμένα ἐρμηνεύειν. Αἱ γὰρ θυρίδες φανεροποιοῦσι τὰ ἐντὸς ἐνὸς ἐκάστου διὰ τῶν αἰσθητηρίων· συνέβη δὲ ἴσως τοῦτο καθ' ἱστορίαν, διὰ τῶν πολεμίων· θυρίδες εἰσὶν αἱ τῆς πλάνης ἐπίνοιαι. "Ἄλλ' ἐν τούτῳ ... καυχᾶσθω συνιεῖν καὶ γινώσκειν." Παραινεῖ ὁ λόγος ἐν μηδενὶ καυχᾶσθαι εἰ μὴ ἐν τῷ συνιέναι, καὶ γινώσκειν τὸν Κύριον, καὶ ὅτι τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ἔστι, τὸ ἔλεος, καὶ τὸ κρίμα, καὶ ἡ δικαιοσύνη. "Ἐπ' Αἴγυπτον, καὶ ἐπὶ τὴν Ἰδουμαίαν."

Αἰγύπτιοι οἱ Βάρβαροι καλοῦνται παρὰ τῆς θείας Γραφῆς. Ἰδουμαῖοί τε, οἱ καὶ Ἐδωμίται, πόρνοι, καὶ βέβηλοι, ὡς ἀπὸ τοῦ Ἡσαΐ· οἱ δὲ Μωαβῖται, καὶ Ἀμμανῖται διὰ τὸν τρόπον κελεύονται μὴ εἰσιέναι εἰς Ἐκκλησίαν Θεοῦ. Τῶν Ἰουδαίων οὖν τὸν τρόπον, διὰ τῶν ἔθνων τούτων ἐχαρακτήρισε, τούτοις αὐτοὺς καλέσας τοῖς ὀνόμασι. 93.649 "Καὶ ἐπὶ πάντα περικειρόμενον." Τοὺς τὸ φαινόμενον καλλωπίζοντας. Λέγει δὲ τοὺς μόρφωσιν ἔχοντας εὐσεβείας, τὴν δὲ δύναμιν αὐτῆς ἡρνημένους. ΚΕΦΑΛ. Γ'. "Καὶ ἀπὸ τῶν σημείων τοῦ οὐρανοῦ μὴ φοβεῖσθε, ὅτι." Τὰς ἡλιακὰς, φησὶν, ἀνακυκλώσεις ὀρῶντες, καὶ σελήνην φθίνουσαν καὶ ἀύξανομένην, καὶ ἀστέρων σχέσιν καὶ ἀπόστασιν, καὶ τὰς κατὰ καιρὸν αὐτῶν ἐκφάνσεις καὶ ἀποκρύψεις, καὶ τὴν εὐάρμοστον αὐτῶν κίνησιν, μὴ φοβηθῆτε αὐτὰ ὡς θεοὺς, ἀλλὰ τὸν ταῦτα ποιήσαντα. "Ὁ ἀνορθώσας τὴν οἰκουμένην ἐν τῇ σοφίᾳ αὐτοῦ." Ἐν τῷ Υἱῶ· ἐν αὐτῷ γὰρ ἐκτίσθη τὰ πάντα. "Ἐμωράνθη πᾶς ἄνθρωπος ἀπὸ γνώσεως, κατησχύνθη ... ὅτι ψευδῆ ἔχωνευσεν." Ὁ μὴ τὴν γνώσιν ἔχων ταύτης τῆς θεολογίας, μωρός ἐστίν. "Μάταιά ἐστίν ἔργα ... ἐν καιρῷ ἐπισκοπῆς αὐτῶν ἀπολοῦνται." Ὅταν ὁ Θεὸς ἐπισκέψηται τὴν γῆν, ἐν τῇ παρουσίᾳ δηλονότι τοῦ Χριστοῦ. "Συνήγαγεν ἕξωθεν τὴν ὑπόστασιν αὐτοῦ κατοικοῦσαν." Ὡς γνώσις Θεοῦ, ἢ ἐν τοῖς ἐκλεκτοῖς κατοικοῦσα, ἀπὸ τῶν θαυμάτων αὐτοῦ, καὶ τῶν ποιημάτων καταλαμβάνεται σου ἢ ὑπόστασις. Καὶ ἡ Ἐκκλησία δὲ ἕξωθεν, τουτέστιν ἐκ τῶν ἔθνων συνήχθη. "Καὶ τὸν τόπον αὐτοῦ ἠρήμωσαν." Οὐκ ἔωντες ἐντρέφεσθαι τῇ πίστει καὶ ταῖς καλαῖς διδασκαλίαις· ἢ ἄρδην ἀνελόντες, ἢ εἰδωλολατρῆϊν ἀναγκάσαντες. ΚΕΦΑΛ. ΙΑ'. "Τάδε λέγει Κύριος· Ἐπικατάρατος ὁ ἄνθρωπος, ὃς οὐκ ἀκούσεται τῶν λόγων." Ὁ Θεὸς καταράται, ἀλλ' οἱ τοὺς θεῖους παραβαίνοντες νόμους ἑαυτοῖς ἐπισπῶνται τὰ δεινὰ. "Τοῦ δοῦναι αὐτοῖς γῆν ῥέουσάν γάλα, καὶ μέλι." Πρὸς μὲν ἱστορίαν, τὴν Παλαιστίνην· πρὸς δὲ διάνοιαν, τὴν Ἐκκλησίαν· γάλα μὲν ποτίζουσάν τοὺς ἀρτιφύτους, μέλι δὲ τοὺς δυναμένους ἀπογεύσασθαι τῶν τελειότερων μαθημάτων. "Καθὼς ἡ ἡμέρα αὕτη. Καὶ ἀπεκρίθη, καὶ εἶπα, Γένοιτο, Κύριε." Τὴν θεοφάνιον ἡμέραν τοῦ Σωτῆρος ὁ προφήτης προβλέπει, καθ' ἣν ταῦτα τοῖς πιστοῖς δέδοται, ἦν καὶ εὐχόμενος παραγενέσθαι, φησὶ, Γένοιτο, Κύριε. "Εὐρέθη σύνδεσμος ἐν ἀνδράσιν Ἰούδα." Συμφωνία πάντων ἐπὶ τὸ χεῖρον. "Τί ἡ ἡγαπημένη;" Ἀντὶ τοῦ, Πῶς ἡ ἡγαπημένη; "Ἐλαίαν ὠραίαν, εὔσκιον τῷ εἶδει." Ὅτε τοὺς πατριάρχας ἐκλεξάμενος ἐφύτευσεν. "Εἰς φωνὴν περιτομῆς αὐτῆς, ἀνήφθη πῦρ ἐπ' αὐτήν, μεγάλη ἡ θλίψις ἐπὶ σέ." Ὅτε, φησὶν, ἔδει καλλιεργηθῆναι τὴν Συναγωγὴν, τότε πυρὸς ἑαυτὴν ἀξίαν κατέστησεν· ἔδει δὲ αὐτὴν καλλιεργηθῆναι ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ Χριστοῦ. "Κύριε, γνώρισόν μοι, καὶ γνώσομαι." Θεῖαν 93.652 ἀποκάλυψιν αἰτεῖ λαβεῖν περὶ τε τῶν καθ' ἑαυτὸν, καὶ τῶν ἐπὶ τοῦ Δεσπότη Χριστοῦ. "Ἐγὼ δὲ ὡς ἀρνίον ἄκακον." Ὡς γὰρ πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν ἤχθη ὁ Κύριος, κατὰ τὸν Ἡσαΐαν. Οὐκ ἀντέστη. "Οὐ γὰρ ἐρίσει, φησὶν, οὐδὲ κραυγᾶσει, οὐδὲ ἀκουσθήσεται ἕξω ἢ φωνὴ αὐτοῦ." "Ἐμβάλωμεν ξύλον." Πρὸς μὲν τὸν προφήτην, βοτάνην τινὰ θανάσιμον, ἵνα ἐσθίων ὀδυνᾶται. Τῷ δὲ τιμῷ σταυρῷ τὸν ἄρτον τῆς ζωῆς ἐνέπηξαν. "Καὶ ἐκτρίψωμεν αὐτὸν ἀπὸ γῆς ζώντων, καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ οὐ μὴ μνησθῆ οὐκέτι." Ὅρα πῶς καὶ ἀνώνυμον αὐτὸν ποιῆσαι θέλουσιν, οὐδὲ μνήμην τινὰ αὐτοῦ εἶναι βουλόμενοι. Οὐ γὰρ δὴ μόνον ζῶντας, ἀλλὰ καὶ τελευτήσαντας βαρύνονται τοὺς δικαίους οἱ ἁμαρτωλοί. Ὅρα Ἡρώδη, πῶς τὸν Ἰωάννην ἀνελών, ὡς ζῶντος εἶχεν ἐν ἑαυτῷ φόβον; τοσοῦτόν ἐστιν ἀρετῆ, τοσοῦτον κακία, οὕτως ἐκείνη δειλὴ καὶ ἄνανδρος, [ἄλλ. δειλὸν καὶ ἄνανδρον,] οὕτως αὕτη ἀνδρεία καὶ πεπαρρησιασμένη. "Πρὸς σέ ἀπεκάλυψα τὸ δικαίωμα μου." Λοιδορούμενος γὰρ οὐκ ἀντελοιδόρει, πάσχων οὐκ ἠπεῖλει· παρεδίδου δὲ τῷ κρίνοντι δικαίως, κατὰ τὸν ἱερὸν ἀπόστολον. "Ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας ἐν Ἀναθῶθ." Τοὺς πολίτας τοῦ προφήτου, οἱ καὶ ἐπεβούλευον αὐτῷ. ΚΕΦΑΛ. ΙΒ'. "Δίκαιος εἶ, Κύριε, ὅτι ἀπολογήσομαι πρὸς σέ. Πλήν." Οἶδα, φησὶν, ὅτι δίκαιος εἶ· λόγον δὲ

ἀπολογίας ἐπὶ τῶν σῶν κριμάτων ἐπιζητῶ. Ἡ καὶ οὕτως· Χρή με πρότερον ἀπολογήσασθαι σοι, Κύριε, ὅτι δίκαιος εἶ, εἶτα ζητῆσαι τῶν ἀπορουμένων τὴν αἰτίαν. "Τί ὅτι ὁδὸς ἀσεβῶν εὐοδοῦται;" Οἶδας ὅτι οὐ φθονῶν λαλῶ, ἀλλ' ἐρωτῶν. "Ἐφύτευσας αὐτοῦς." Ἄντι τοῦ, ἐδημιούργησας αὐτοῦς, ὡς πάντων ποιητῆς, καὶ οὐκ ἔξεκόπησαν ἀμαρτάνοντες. "Ἐγγὺς εἶ σὺ τοῦ στόματος αὐτῶν, καὶ πόρρω ἀπὸ τῶν νεφρῶν αὐτῶν." Οἶδας, φησὶν, ὅτι μέχρι χειλέων τιμῶσί σε, καὶ οὐκ ἐπάγεις αὐτοῖς πειρασμοὺς, ἵνα δοκιμάσης αὐτῶν τὰ βάθη τῆς διανοίας. "Ἄγνισον αὐτοῦς εἰς ἡμέραν σφαγῆς." Οὐ κατευχόμενος αὐτῶν τοῦτο φησὶν, ἀλλὰ πληροφορούμενος, ὅτι εἰ καὶ βραδύ, πλην ἤξει ἡ τιμωρία αὐτοῖς. Τὸ δὲ, ἄγνισον, ἀντὶ τοῦ, Ἐτοίμασον, εὐτρέπισον, ὡς ἐπὶ τῶν μελλόντων θύεσθαι. "Ἐφανίσθησαν κτήνη καὶ πετεινά." Διὰ τὴν ἀφορίαν τῆς γῆς. Πρὸς δὲ διάνοιαν, κτήνη ἂν καὶ πετεινὰ νοήσης ἀφανιζομένους ἀνθρώπους, τῶν μὲν οὐρανίων ἐπιθυμοῦντας, τῶν δὲ ἐπιγείων μὴ ἀφισταμένους. "Σοῦ οἱ πόδες τρέχουσι, καὶ ἐκλύουσί σε." Πρὸς τοὺς ἀμαρτάνοντας ὁ λόγος· Τρέχοντες γὰρ, φησὶν, ἐπὶ τὰ πονηρὰ, ἐκλύετε τοὺς τόνους τῆς ἀρετῆς. 93.653 "Πῶς παρασκευάσῃ ἐφ' ἵππους." Πῶς προσκρούων Θεῶ, δι' ἵππικῆς βοηθείας πιστεύεις σώζεσθαι; Πρὸς δὲ διάνοιαν, ἵπποι τὸν θεῖον ἔχοντες ἐποχούμενον λόγον, ἀπόστολοι καὶ προφήται. Πῶς οὖν δύνασαι, φησὶ, παρασκευάζεσθαι εἰς τὴν τούτων ὠφέλειαν, τὰ τῆς κακίας ἔργα μεταδιώκων; "Καὶ ἐν γῆ εἰρήνης σου πέποιθας;" Μὴ θάρρει, φησὶν, ἐπὶ τῇ νῦν εἰρήνῃ τῆς γῆς· ἤξει γὰρ πάντως ὁ πόλεμος, σοῦ πλημμελοῦντος. Πρὸς δὲ διάνοιαν· Πῶς δύνη, φησὶν, ἐπὶ τῇ γνώσει τῆς εὐσεβείας θάρρειν ἀμαρτάνων; Γῆ γὰρ εἰρήνης ἐστὶν ἡ εὐσέβεια, δι' ἧς πρὸς Θεὸν εἰρηνεύομεν. "Πῶς ποιήσεις ἐν φρυάγματι τοῦ Ἰορδάνου;" Καύχημα τοῦ Ἰορδάνου, τὸ θεῖον βάπτισμα. Πῶς οὖν δύνη καυχᾶσθαι ἐπὶ τῷ βαπτίσματι ἀμαρτάνων; "Ἐκ τῶν ὀπίσω σου ἐπισυνήχθησαν, μὴ πιστεύσης ἐν αὐτοῖς." Εἰ μὲν πρὸς τὸν προφήτην ὁ λόγος, περὶ τῶν ἐν Ἀναθῶθ πολιτῶν αὐτοῦ φησὶν, οἳ τινες ἐβούλοντο αὐτὸν ἀνελεῖν. Εἰ δὲ πρὸς τὸν ἀμαρτωλόν· Οἱ πάλοι, φησὶ, διὰ τὴν εὐσέβειαν προσωκειωμένοι σοι, νῦν βδελύσσονται σε, καὶ πολέμοί σοι γέγονασι, καὶ ἐκδιώκουσί σε. "Μὴ σπήλαιον ὑαίνης." Τὸ τῆς ὑαίνης σπήλαιον μεστόν ἐστὶν ἀκαθαρσίας, καὶ ὁστέων νεκρῶν ἐκ διαφόρων σωμάτων. Τοιοῦτοι δὲ ἦσαν οἱ τῶν Ἰουδαίων καθηγηταί, τάφοι κεκονιαμένοι, ἔσθωθεν δὲ γέμοντες ὁστέων νεκρῶν, τουτέστι πάσης ἀκαθαρσίας πεπληρωμένοι. "Ἐλθέτωσαν τοῦ φαγεῖν αὐτήν." Πάντα δι' ἀμαρτίαν πολεμοῦντα τὸν ἄνθρωπον· πρὸς δὲ ἱστορίαν τοὺς Ῥωμαίους φησὶν. "Ποιμένες πολλοὶ διέφθειραν τὸν ἀμπελῶνά μου" Ἡ κατὰ Θεὸν ποιμαντικὴ μία ἐστίν. Οἱ δὲ πολλοὶ ποιμένες, εἶτε Ἰουδαῖοι, εἶτε Ἕλληνες, εἶτε αἰρετικοὶ, διαφόρους εἰσηγοῦνται διδασκαλίας, καὶ ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ κρατῦναι βούλεται· ὅθεν καὶ διάφοροι τῶν διδασκομένων οἱ τρόποι. "Δι' ἐμὲ ἀφανισμῶ ἠφανίσθη πᾶσα ἡ γῆ." Ἐκ μὲν τοῦ προσώπου τοῦ Κυρίου λεγόμενον δηλοῖ, ὅτι διὰ τὴν εἰς αὐτὸν σφαγὴν ἠφανίσθη τῶν Ἰουδαίων ἡ χώρα· ἐκ δὲ τοῦ κοινοῦ τῆς ἀνθρωπότητος λεγόμενον σημαίνει, ὅτι διὰ τὸν ἄνθρωπον τὸν ἐνδεδωκότα ἑαυτὸν πάσῃ διδασκαλίᾳ ἠφανίσθη ἡ γῆ. Οὐκ ἔστι, φησὶν, ἄνθρωπος ἐννοῶν, ὅτι ὁ Θεὸς ἐστὶν ὁ τῶν ἀνθρώπων κύριος, καὶ οὐκ ὀφείλουσιν αὐτοὶ διὰ τῆς οἰκείας διδασκαλίας κληρὸν ἑαυτῶν ποιεῖσθαι τοὺς διδασκομένους, ἵνα κυριεύσωσιν αὐτῶν. "Ἐπὶ πᾶσαν διεκβολὴν ἐν τῇ ἐρήμῳ." Οἱ τῶν Ἰουδαίων αἰχμάλωτοι. Πρὸς δὲ διάνοιαν, οἱ τὴν ἄκαρπον τῶν πολλῶν ποιμένων παραδεχόμενοι διδασκαλίαν. "Ὅτι μάχαιρα τοῦ Κυρίου καταφάγεται ἀπ' ἄκρου τῆς γῆς." Πρὸς μὲν ἱστορίαν, ἡ τῶν Ῥωμαίων χεὶρ πορθοῦσα τὴν Ἰουδαίων γῆν· πρὸς δὲ διάνοιαν, τὴν συγχώρησιν τοῦ Κυρίου, διὰ τὸ 93.656 ἀντεξούσιον τῶν τε ποιμένων, καὶ ποιμαινομένων, μάχαιραν Κυρίου νοήσεις διαφθεύουσαν τοὺς ἐν πάσῃ γῆ ταῖς ποικίλαις διδασκαλίαις πειθομένους, οἵτινες οὐδὲ εἰρηνεύουσι πρὸς ἀλλήλους. "Ἐσπείρετε πυροὺς, καὶ ἀκάνθας ἐθερίσατε." Πρὸς τοὺς πολλοὺς ποιμένας

ὁ λόγος, οἵτινες διὰ τῆς πιθανολογίας, τρόφιμον δοκοῦντες εἰσηγεῖσθαι διδασκαλίαν, ὄλεθρον ἑαυτοῖς ἀποθερίζουσιν. "Οἱ κληροὶ αὐτῶν οὐκ ὠφελήσουσιν αὐτούς." Τοὺς ποιμένας οὐδὲν οἱ ποιμαντικοὶ ὠφελήσουσι κληροὶ. "Αἰσχύνθητε ἀπὸ καυχίσεως ὑμῶν." Αἰσχύνης, φησὶ, καὶ ὀνειδισμοῦ ἀξία ἐστὶν ἡ καύχησις παρὰ τῷ Θεῷ. "Ὅτι τάδε λέγει Κύριος περὶ πάντων τῶν γειτόνων τῶν πονηρῶν." Γείτονες πονηροὶ οἱ τὸν θεῖον λόγον παραχαράττοντες, οἵτινες καὶ διεκβολὰς ἐργάζονται, παροχετεύοντες τὴν θεῖαν διδασκαλίαν. "Ἴδου ἐγὼ ἀποσπῶ αὐτούς." Ἄνασπῶ, φησὶ, τοὺς σωζομένους τοῦ λαοῦ μου ἀπὸ τῆς γῆς τῶν πονηρῶν γειτόνων· τουτέστι, τῆς εἰδωλολατρείας καὶ ψευδοῦς διδασκαλίας. Ἰούδαν δὲ φησὶ τὸν ἐξομολογούμενον καὶ σωζόμενον λαόν, ὃν καὶ ἐκβαλεῖν ὑπισχνεῖται ἀπὸ τῆς πονηρᾶς γῆς. "Καὶ ἔσται, μετὰ τὸ ἐκβαλεῖν με αὐτούς, ἀναστρέψω, καὶ ἐλεήσω αὐτούς." Καὶ αὐτούς δὲ, φησὶν, ἐλεήσω τοὺς ἐθνικούς, τὴν τοῦ ἀγίου λουτροῦ ἄφεισιν χαριζόμενος αὐτοῖς. "Καὶ ἔσται ..., τοῦ ὀμνύειν τῷ ὀνόματί μου." Ἴνα μηκέτι τὰ εἰδῶλα, ἀλλὰ τὸν Δεσπότην Χριστὸν ὄρκιον ἔχουσιν. ΚΕΦΑΛ. ΙΓ'. "Βάδισον καὶ κτήσαι σεαυτῷ περιζῶμα λινούν." Περιζῶμα λινούν τὸ πολλάκις πλύνεσθαι δυνάμενον· σημαίνει δὲ τοὺς πολλάκις συγχωρηθέντας, καὶ μὴ μετανοήσαντας. "Καὶ ἐπορεύθη. Καὶ ἰδὸν διεφθαρμένον ἦν, ὃ οὐ." Τὸ ὕδωρ διέφθειρε τὸ περιζῶμα· ὕδωρ δὲ ἡ ἀμαρτία, κάθυγρος οὖσα, καὶ διαρρέουσα, καὶ τοὺς αὐτῇ χρωμένους ἀχρείους ἀπεργαζομένη. "Τοὺς μὴ βουλομένους ὑπακούειν τῶν λόγων μου, καὶ πορευθέντας ὀπίσω θεῶν ἄλλοτρίων." Ὑβρις εἰς Θεὸν, τὸ τὴν αὐτοῦ προσκύνησιν εἰδώλοις προσφέρειν. "Καὶ ἐρεῖς πρὸς τὸν λαὸν τοῦτον· Πᾶς ἀσκὸς πληρωθήσεται οἴνου." Ἀσκοῖς αὐτούς παρεικάζει, ἢ διὰ τὸ διάκενον καὶ σχῆμα μόνον ἔχειν ἀνθρώπων, ἢ ὅτι εἰ βουλευθεῖεν, δύνανται καὶ αὐθις δέξασθαι θεῖα μαθήματα τὰ τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως. "Ἴδου ἐγὼ πληρῶ τοὺς ἱερεῖς μεθύσματι." Τῇ τιμωρίᾳ τῆς ἀδικήσεως. "Δότε τῷ Κυρίῳ ὑμῶν δόξαν πρὸ τοῦ συσκοτάσαι." Ὁ Κύριος ὑμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς φῶς ἐστὶν· Ἔως οὖν ἔχετε, φησὶ, τὸ φῶς, πιστεύσατε εἰς αὐτό. "Καὶ πρὸ τοῦ προσκόψαι τοὺς πόδας ὑμῶν." 93.657 Ὅρη σκοτεινὰ αἰ πονηραὶ δυνάμεις, καὶ αἰ διαβολικαὶ ἐνέργειαι. Πρὸ τῆς οὖν παρῆρησίας τοῦ διαβόλου, φησὶ, πιστεύσατε εἰς τὸ φῶς. "Καὶ ἀναμενεῖτε εἰς φῶς, καὶ ἐκεῖ σκιά θανάτου, καὶ τεθήσονται εἰς σκότος." Αἱ γὰρ ψευδεῖς διδασκαλίαι φῶς ὑπισχνόμεναι, θανάτου τυγχάνουσι πρόξενοι. "Κεκρυμμένως κλαύσεται ἡ ψυχὴ." Ἡ πρὸς τοὺς διδασκάλους ὁ λόγος, ὅτι Αἰσχυνόμενοι οὐς ἠπατήσατε, κεκρυμμένως κλαύσατε· ἢ καὶ πρὸς τοὺς αἰχμαλώτους, ὅτι Τοιαύτη ὑμῶν ἔσται ἡ αἰχμαλωσία, εἴτε νοητῇ, εἴτε αἰσθητῇ, ὡς μηδὲ τολμᾶν φανερώς δεικνύειν. "Πόλεις αἱ πρὸς νότον συνεκλείσθησαν." Αἱ κατ' εὐσέβειαν πολιτεῖαι, αἱ ἀντικείμεναι τῷ νοουμένῳ βορρᾶ. "Ἀπωκίσθη Ἰούδας, συνετέλεσαν ἀποικίαν τελείαν." Μετὰ τῶν αἰσθητῶν νοεῖ, ὅτι τῶν κατ' εὐσέβειαν ἠθῶν μετέστη. "Ἀνάλαβε τοὺς ὀφθαλμούς σου, Ἱερουσαλήμ." Τοῦτ' ἔστι, κατανόησον. "Τί ἐρεῖς ὅταν ἐπισκέπτωνταί σε;" Ὅταν ἐφιστῶσί σοι οἱ αἰσθητοὶ, ἢ καὶ νοητοὶ πολέμιοι. "Καὶ σὺ ἐδίδαξας αὐτούς ἐπὶ σὲ μαθήματα εἰς ἀρχήν." Ἐὰν μὴ γὰρ ἐκδῶμεν ἑαυτοὺς τῇ ἀμαρτίᾳ, οὐκ ἄρχει ἡμῶν. "Τὰς πτέρνας σου." Αἱ ὁδοὶ σου, καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα γήϊνα. "Εἰ ἀλλάξεται Αἰθίοψ." Φυσικῶς πράγματι παρεικάζει, τὴν ἐκ πολλῆς συνηθείας ἀμαρτίαν, ἵνα δείξῃ ἀναγκαίαν εἶναι τὴν χάριν τοῦ λουτροῦ τῆς παλιγγενεσίας. "Καὶ ὁ χρεμετισμός σου." Διὰ τοῦ χρεμετισμοῦ, σημαίνει, τὴν πρὸς τὴν θήλειαν μίξεως τὴν ἔφεισιν. Τοῦτο οὖν φησὶν, ὅτι Καὶ ἐν συγκαταθέσει, καὶ ἐν αὐτῇ τῇ πράξει τὴν ἀμαρτίαν εἰργάσασθε. "Ἐπὶ βουνῶν, καὶ ἐν τοῖς ἀγροῖς ἐώρακα τὰ βδελύγματά σου." Ἀντὶ τοῦ, κατὰ πολλοὺς τρόπους. Πλὴν ἐπὶ τούτων ἔθουον. ΚΕΦΑΛ. ΙΔ'. "Ἐπένθησεν ἡ Ἰουδαία." Μετὰ τὸ αἰσθητὸν ἢ γινῶσις τῆς εὐσεβείας. "Καὶ αἱ πύλαι αὐτῆς ἐκενώθησαν." Αἱ εἰσαγωγαὶ καὶ διδασκαλίαι οὐκ ἔχουσαι τοὺς διδασκομένους. "Καὶ ἐσκοτώθησαν ἐπὶ τῆς γῆς." Τῆς γὰρ κακίας ἐπικρατούσης ἢ ἀρετῆς καλύπτεται. "Καὶ ἡ κραυγὴ τῆς Ἱερουσαλήμ

ἀνέβη." Οὐχ ὡς ἡ Σοδόμων· οὐ γὰρ τελείως ἠφανίσθη· ἀλλὰ τοῦ ὄδυρμου αὐτῆς ἡ
 κραυγή. "Καὶ οἱ μεγιστᾶνες αὐτῆς ἀπέστειλαν τοὺς νεωτέρους αὐτῶν ἐφ' ὕδωρ." Οἱ
 θρόνοι οἱ ἱερατικοὶ ἔπεμψαν ἐπερωτῆσαι ἀπὸ Θεοῦ τὰ συμφέροντα. Νεωτέρους δὲ
 αὐτοὺς ἐκάλεσε, διὰ τὸ κοσμικαῖς καὶ νεωτερικαῖς αὐτοὺς ἐπιθυμίαις ἐνέχεσθαι.
 "Ἦλθοσαν ἐπὶ τὰ φρέατα, καὶ οὐχ εὔρησαν ὕδωρ." Τοῦτο εἰ μὴ ἐκ θείας ὀργῆς, οὐκ
 ἂν ποτε συνέβη. 93.660 Ἄλλως· Οὐ γὰρ εὔρον τὸ ὕδωρ τὸ ζῶν τὸ ἐκ Θεοῦ διδόμενον.
 "Οἱ γεωργοί." Οἱ ὀφείλοντες ἐργάζεσθαι. "Καὶ ἐγκατέλιπον, ὅτι οὐκ ἦν βοτάνη." Οὐ
 γὰρ ἦσαν οἱ ἀκούοντες. Τροφή γὰρ τῶν ἀγίων οἱ αὐτῶν μαθηταί. "Ὀναγροὶ ἔστησαν
 ἐπὶ νάπας." Ἐστέναξαν ἐπὶ τοῖς ἀπολλυμένοις. "Ὀναγροί. Οἱ τῶν κοσμικῶν
 πραγμάτων ἐλεύθεροι. "Ἰνα τί ἐγενήθης ὡσεὶ πάροικος ἐπὶ τῆς γῆς." Ἰνα τί, φησὶν,
 οὐ κήδη ἡμῶν ὡς Δεσπότης, ἀλλὰ παροραῶς ὡσεὶ πάροικος; "Ἐκκλίνων εἰς
 κατάλυμα." Ὁ ἐπειγόμενος εἰς κατάλυμα φθάσαι, κἂν ἴδῃ τινὰς ὄπωσοῦν χρῆζοντας
 βοηθείας, παροραῶ, καὶ παρατρέχει. "Ἠγάπησαν κινεῖν πόδας αὐτῶν." Ἀτάκτως
 κινεῖσθαι, τρέχειν εἰς τὰ κακά. "Ἴδου οἱ προφήται αὐτῶν προφητεύουσι." Ὡς
 ὑπεραπολογούμενος τοῦ λαοῦ ὁ προφήτης φησὶν, ὅτι Οἱ ψευδοπροφήται αὐτοὺς
 ἀπατῶσι· καὶ δύο ἐντεῦθεν πραγματεύεται· μετὰγει τὴν ὀργὴν ἐπὶ τοὺς προφήτας,
 καὶ προτρέπει λέγειν Θεόν, ὅτι Οὐκ ἐγὼ αὐτοὺς ἀπέστειλα. "Ἐν θανάτῳ νοσερῶ
 ἀποθανοῦνται." Ἐν παρατεταμένῃ νόσῳ, ὡς τοῦ συντόμου θανάτου αἰρετωτέρου
 τυγχάνοντος. "Καὶ ἔσονται ἐρρίμιμοι ἐν ταῖς διόδῳ Ἱερουσαλήμ." Δίοδοί εἰσιν αἱ
 αἰσχιστοὶ ὁδοί. "Μὴ ἀποδοκιμάζων." Δέησις τοῦ προφήτου πρὸς Θεόν, καὶ
 ἐξομολόγησις ὑπὲρ τοῦ λαοῦ, καὶ Θεοῦ πρὸς αὐτὸν ἀπόκρισις. "Καὶ ἀπὸ Σιών ἀπέστη
 ἡ ψυχὴ σου;" Ὡσπερ ἀνθρωπίνως διαμορφοῖ τὸν Θεὸν ἡ Γραφὴ τὸν ἀσχημάτιστον,
 οὕτως καὶ ὡς ἐπὶ ἀνθρώπου, Ἡ ψυχὴ σου τέθνηκεν. Ἡ προφητικῶς, ὅτι ἐμελλεν ὁ
 Θεὸς Λόγος δι' ἡμᾶς ἀνθρώπος γίνεσθαι. "Καὶ εἰ ὁ οὐρανὸς δώσει πλησμονὴν
 αὐτοῦ, οὐχὶ σὺ αὐτός;" Οὐδὲ αἱ οὐράναι, φησὶ, δυνάμεις δίχα τῆς σῆς ἐπιτροπῆς
 δύνανται χορηγεῖν ἀγαθά. "Καὶ ὑπομενοῦμέν σε, Κύριε, ὅτι σὺ ἐποίησας πάντα
 ταῦτα." Σὺ εἶ, φησὶ, καὶ οὐχ ἕτερός τις ὁ καὶ τὸν αἰσθητὸν ἡμῖν καὶ τὸν πνευματικὸν
 χορηγῶν ὑετόν. ΚΕΦΑΛ. ΙΕ'. "Καὶ εἶπε Κύριος πρὸς με, Ἐὰν στή Μωυσῆς, καὶ
 Σαμουήλ." Μωυσῆς ὁ λέγων, Εἰ μὲν ἀφῆς αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν, ἄφες· ἐπεὶ κάμῃ
 ἐξάλειψον ἐκ τῆς βίβλου σου ταύτης, ἥς ἔγραψας· καὶ Σαμουήλ ὁ καὶ τὴν τοῦ Σαοὺλ
 ἁμαρτίαν πενήτων. "Ἐξαπόστειλον αὐτοὺς, καὶ ἐξελθέτωσαν." Οὐχ ὁ Θεὸς ἐκβάλλει,
 ἀλλ' αἱ ἡμῶν ἁμαρτίαι διστῶσιν, ἀναμέσον ἡμῶν καὶ αὐτοῦ. "Μάχαιραν εἰς σφαγὴν,
 καὶ τοὺς κύνας." Μετὰ [ἄλ. μετὰ τὸ αἰσθητόν] τὴν αἰσθητὴν, μάχαιραν νοητὴν,
 ψευδώνυμον γνῶσιν. Κύνας δὲ περὶ ὧν εἶπεν ὁ Ἀπόστολος· Βλέπετε τοὺς κύνας,
 βλέπετε τοὺς 93.661 κακοὺς ἐργάτας. Θηρία δὲ γῆς, τοὺς τὰ γήϊνα φρονήματα ἡμῖν
 ἐνσπεύροντας· πετεινὰ δὲ τοῦ οὐρανοῦ τοὺς τὰ ὑψώματα ἡμῖν ἐπισπεύροντας μετὰ
 τῆς γνώσεως τοῦ Θεοῦ. "Διὰ Μανασσὴν." Οὗτος ἔπεισεν ἐκτόπως εἰδωλολατρεῖν
 τοὺς Ἰουδαίους. Λέγεται δὲ καὶ τὸν προφήτην Ἡσαΐαν αὐτὸς πρῖσαι. "Ἡ τίς
 ἀνακάμψει εἰς εἰρήνην σοι;" Τίς ἔχει φοβηθῆναι εἰς τὸ κακῶσαί σε; ἀντὶ τοῦ, Οὐδεὶς.
 Ἡ τίς, φησὶ, μέλλει σοι εἰρηνεύειν, ἐμοῦ σοι πολεμοῦντος; "Καὶ διαφθερῶ σε, καὶ
 οὐκέτι ἀνήσω αὐτούς." Τὸ, σέ, καὶ, αὐτούς, κατὰ τοῦ αὐτοῦ κεῖται· φησὶ δὲ τὴν
 Ἱερουσαλήμ, καὶ τοὺς ἀπειλουμένους. "Ἐν πύλαις λαοῦ μου ἠτεκνώθησαν." Αἱ
 πολυοχλοῦσαι πόλεις ἔρημοι γεγόνασιν. "Ἐπὲρ τὴν ἄμμον τῆς θαλάσσης."
 Ὑπερβολικὸς ὁ λόγος. "Ταλαιπωρίαν ἐν μεσημβρίᾳ." Τοῦ Χρυσοστόμου [ἄλ.
 Ὀλυμπιοδώρου]. Ὅρα πῶς τὴν τιμωρίαν ἐπήγαγεν, ὥστε μὴ νομισθῆναι ταύτας εἶναι
 τὰς συνήθεις, ἀλλ' ὄντως θεηλάτους τινὰς. "Ἀπερρίψα ἐπ' αὐτὴν ἐξαίφνης τρόμον."
 Ἀπροσδοκῆτως. "Ἐκενώθη. Ἐπέδῳ ὁ ἥλιος ἐπ' αὐτῆ, ἔτι μεσοῦσης τῆς ἡμέρας." Ὑπὸ
 τοῦ πλήθους τῶν πολεμίων· ἢ ὅτι αἰφνιδίως συμφοραῖς καταλαμβανόμενοι, οὐδὲ
 τὸν ἥλιον ὑπὸ τῆς ταραχῆς βλέπουσιν. "Οἶμοι ἐγὼ, ὡς τίνα, μήτηρ, με ἔτεκες ἄνδρα

δικαζόμενον καὶ διακρινόμενον πάση τῇ γῆ;" Πρὸς μὲν ῥητὸν, ὅτι τοῖς ψευδοπροφήταις ἀντέλεγε, καὶ πρὸς τοὺς παρανομοῦντας ἐδικάζετο· πρὸς δὲ διάνοιαν, διὰ τὸ τὴν ἁμαρτίαν πολυμερῶς περισύρειν τὴν ἀγαθότητα. "Οὔτε ὠφέλησέν με οὐδεὶς." "Ὅτι οὐδὲν ὁ προφητικὸς λόγος τῆς ἁμαρτίας ἀπήλλαξεν, ὡς ἐξ ἀνάγκης δεῖσθαι τῆς διὰ Χριστοῦ ἀπολυτρώσεως. "Ἡ ἰσχὺς μου ἐξέλιπεν ἐν τοῖς καταρωμένοις με." Τοῖς ἐπιβουλεύουσί μοι. "Γένοιτο, Δέσποτα, κατευθυνόντων αὐτῶν." Εἶθε, φησὶ, κατηύθυναν, καὶ ἐπέστρεψαν πρὸς σέ, ὡς πάλιν ἐδεόμην ὑπὲρ αὐτῶν, καὶ ἦθουν αὐτοῖς ἀγαθὰ, καὶ ταῦτα ἐχθρῶν μοι ὄντων αὐτῶν, καὶ πολεμίων. "Εἰ γνωσθήσεται σίδηρος, καὶ περιβόλαιον χαλκοῦ ἢ ἰσχὺς σου;" Ἐκ Θεοῦ πρὸς τὸν λαὸν ὁ λόγος. Κἂν ἰσχυρὸς ἦς, φησὶν, ὡς σίδηρος ἢ χαλκός, περιέσομαί σου. "Καὶ τοὺς θησαυρούς σου εἰς προνομήν δώσω ἀντάλλαγμα διὰ πάσας τὰς ἁμαρτίας σου." Τί ἐστὶν ἀντάλλαγμα; Ἀντὶ τῶν ἁμαρτιῶν σου δώσω τὰ χρήματά σου καὶ τὴν ἰσχύν σου, ἐπειδὴ αὐτοῖς ἐθάβρουν. "Γνώθι ὡς ἔλαβον περὶ σοῦ ὄνειδισμόν." Ταχὺ, μὴ βραδύνης. "Καὶ ἔσται ὁ λόγος σου ἐμοὶ εἰς εὐφροσύνην καὶ χαρὰν καρδίας μου." "Ἴνα μετὰ χαρᾶς προφέρω τὰ σὰ λόγια, μηκέτι ὑπ' αὐτῶν ἀντιλεγόμενος. 93.664 "Παιζόντων, κ.τ.λ." Καταγέλωτος ἄξια ἐργαζομένων. "Ἡ πληγὴ μου στερεά." Θεοδωρίτου [ἄλ. Ὀλυμπιοδώρου]. Μὴ γὰρ εἰς ὠφέλειαν αὐτῶν ἢ ἐμὴ πληγὴ; Τίνος οὖν ἔνεκεν συγχωρεῖς αὐτούς; "Πόθεν ἰαθήσομαι;" Ὀλυμπιοδώρου. [ἄλ. Θεοδωρήτου.] Ἀπὸ κοινοῦ τῆς ἀνθρωπότητος φέρει τὸν λόγον, οὐδαμόθεν δυναμένης ἰαθῆναι, εἰ μὴ ὑπὸ μόνου τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν. "Γινομένη ἐγενήθη μοι ὡς ὕδωρ ψευδές, οὐκ ἔχον πίστιν." Ἡ τῶν ψευδοπροφητῶν ἀπάτη ἢ καὶ πλήξασα τὸν λαόν· ἢ αὐτὴ ἢ ἁμαρτία ἄπιστος οὔσα, καὶ εἰκουῖα ὕδατι ἀποπνίγοντι τοὺς ἀπολαμβανομένους. Ἔστι δὲ ψευδές ὕδωρ οὐκ ἔχον πίστιν τὰ τῶν αἰρετικῶν βαπτίσματα. "Ἐὰν ἐπιστρέψης, καὶ ἀποκαταστήσω σε· καὶ πρὸ προσώπου μου στήσῃ." Ἐὰν γὰρ, φησὶν, ἀποστῆς τῆς ἁμαρτίας, ἔσῃ ὡς ἀπ' ἀρχῆς ὁ Ἄδὰμ, τῆς ἐμῆς θεωρίας ἀξιούμενος. "Καὶ ἐὰν ἐξαγάγῃς τίμιον ἀπὸ ἀναξίου, ὡς τὸ στόμα μου ἔσῃ." Ἐὰν ἐξαγάγῃς ῥῆμα τίμιον, τουτέστι τὸ τῆς πίστεως ὁμολόγημα, ἀπὸ τοῦ ποτε ἀναξίου καὶ ἀπίστου, καὶ παρασκευάσης αὐτὸν πιστεῦσαι, ὡς στόμα ἔσῃ τοῦ εἰπόντος Σωτῆρος· Ὡ γύναι, μεγάλη σου ἢ πίστις. "Καὶ ἀναστρέψουσιν αὐτοὶ πρὸς σέ, καὶ σὺ οὐκ ἀποστρέψεις πρὸς αὐτούς." Σπούδασον, φησὶν, ὧ προφήτα, τοιοῦτος εἶναι, ὡς ἔλκειν αὐτούς πρὸς ἀρετὴν, καὶ μὴ ὑπὸ τῆς αὐτῶν κακίας καθέλκεσθαι. ΚΕΦΑΛ. Ι΄. "Καὶ σὺ μὴ λάβῃς." Ἰστορεῖται ὁ προφήτης παρθένος εἶναι, ὡς ὑπὸ Θεοῦ κελευσθεὶς μὴ γῆμαι. "Μὴ εἰσέλθῃς εἰς θίασον." Εἰς ἐστίασιν εὐφροσύνης ἢ καὶ πένθους. "Οὐ μὴ κόψονται." Ἀμυχὰς, κατατρύσματα. "Καὶ φωνήν." Τὴν τελείαν ἀφαίρεσιν τῆς χαρᾶς φησι. Βορειότερα ἐστὶν ἡ Βαβυλῶν ὡς πρὸς τὴν Ἱερουσαλήμ· τῆς οὖν αἰσθητῆς Βαβυλῶνός φησι καθ' ἱστορίαν, ἢ καὶ τῆς νοητῆς τῶν ψυχῶν αἰχμαλωσίας. "Ἴδου ἐγὼ ἀποστέλλω." Τοὺς ἀποστόλους λέγει. "Ἀποστέλλω τοὺς πολλούς." Τοὺς προέδρους τῶν Ἐκκλησιῶν. Ἐκ τῶν διαβολικῶν ἐνεργειῶν. "Καὶ θηρεύσωσιν." Τῶν δαιμόνων, ἢ καὶ τῶν τῆς κακίας τρόπων. "Καὶ ἐπάνω παντός." Τῶν ἀφανῶν καὶ δυσκατανοήτων τῆς κακίας ἐνεργειῶν. "Καὶ ἀνταποδώσω." Εἰ μὲν κατὰ τῶν δαιμόνων, καὶ αὐτῶν καὶ ἡ ἐπιφερομένη διπλῆ τιμωρία, ὅτι καὶ ἀπέστησαν τοῦ ἀληθοῦς Θεοῦ τοὺς ἀνθρώπους, καὶ ἑαυτοὺς ἐθεοποίησαν· εἰ δὲ κατὰ τῶν ἀνθρώπων 93.665 πων μετὰ τὴν γνώσιν ἁμαρτανόντων, διὸ διπλοῦν τιμωροῦνται. "Ἐν τοῖς θνησιμαίοις." Ἐν τοῖς νεκροῖς τῆς ἁμαρτίας ἔργοις· βδελύττεται δὲ καὶ τὰ θνησιμαῖα ὁ νόμος. "Πρὸς σέ ἔθνη." Πρὸς τὸν Κύριον Ἰησοῦν, περὶ οὗ γέγραπται· Καὶ ἐπ' αὐτῷ ἔθνη ἔλπιουσιν. "Εἰ ποιήσει." Τὸ τῆς ἐνανθρωπήσεως. "Καὶ γνωριῶ." Ὁ Πατὴρ ἐστὶν ὁ λέγων περὶ τοῦ Μονογενοῦς. ΚΕΦΑΛ. ΙΖ΄. "Ἐπικατάρατος." Ἐφ' ἑαυτὸν, ἢ καὶ ἕτερόν τινα· ἢ καὶ ὁ νομίζων ψιλὸν ἄνθρωπον εἶναι τὸν Σωτῆρα Χριστὸν, καὶ μὴ Θεὸν ἐνανθρωπήσαντα. "Καὶ στηρίσει." Καὶ πεποιθῶς ἢ ἐπὶ τῇ δυνάμει αὐτοῦ. "Καὶ

ἔσται ὡς ἡ ἀγριομυρική." Τοῦτο τὸ φυτὸν καὶ ἐν τῷ ζῆν ἡμιθανές ἐστι καὶ κεκαυμένον· λέγεται δὲ ἀποθνήσκειν, ὅταν ὑετὸς ἔλθῃ ἐπ' αὐτῷ. Ὁ μὴ πιστεύων ὅτι θεὸς ἐστὶν ἐνανθρωπήσας ὁ Χριστὸς, τῶν τῆς παρουσίας αὐτοῦ ἀγαθῶν οὐκ ἀπολαύσει. "Καὶ κατασκηνώσει." Ἄλιμα βοτάνη ἐστὶν, εἶτα πολλῶν. "Καὶ οὐ φοβηθήσεται." Ἐν καιρῷ πειρασμοῦ, φησὶν. "Καὶ ἔσται." Εὐθαλεῖς καρποὶ τῆς ἀρετῆς, περισκέποντες αὐτὸν ἐν τοῖς πειρασμοῖς. "Ἐν ἐνιαυτῷ." Ὁ ἐνιαυτὸς κύκλος ἐστίν· ἐν καιρῷ οὖν, φησὶ, καθολικοῦ πειρασμοῦ οὐ φοβηθήσεται. "Βαθεῖα ἡ καρδία." Τὸ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Μονογενοῦς μυστήριον βαθύ ἐστι, καὶ ἀκατάληπτον. Καὶ γὰρ μετὰ τοῦ εἶναι Θεὸς, ἄνθρωπος γέγονε. Τίς οὖν γνώσεται, φησὶν, ἢ τὴν ἐκ Πατρὸς αὐτοῦ γέννησιν, ἢ τὴν μετὰ σαρκὸς ἄφραστον οἰκονομίαν; "Ἐφώνησε πέρδιξ." Ὁ πέρδιξ, ὡς φασιν, ὑπερήφανος ὢν, διὰ τῆς φωνῆς τοὺς ἀλλοτρίους προσκαλεῖται νεοττοῦς. Οἵτινες γνόντες ὕστερον ὅτι οὐκ εἰσὶν αὐτοῦ, καταλιμπάνουσιν αὐτόν· οὕτω καὶ οἱ ἄνθρωποι οἱ ἀπατηθέντες ὑπὸ τοῦ διαβόλου, ὅταν γνῶσιν τὸν ἑαυτῶν Δημιουργὸν καὶ Δεσπότην Θεὸν, ἀφίστανται ἀπ' αὐτοῦ. "Καὶ οὐκ ἐπ' ἐσχάτου." Ἐπειδὴ ἀκρίτως τῶν ἀλλοτρίων ἐπεθύμησεν, ὕστερον ἐλεγχόμενος δειχθήσεται ἄφρων. "Θρόνος." Σὺ εἶ, φησὶ, Κύριος, ὁ τὸν θρόνον τῆς δόξης ἔχων τὸν ὑψηλὸν, καὶ τὸ εἶναι ἡμῖν, καὶ τὸ διαμένειν παρέχων. "Καταισχυνθήτωσαν." Οἱ Θεοῦ ἀφεστηκότες, φησὶ, μὴ ἐν οὐρανῷ, ἀλλ' ἐν γῆ γραφήτωσαν, κατὰ τὸ, Γῆ εἶ, καὶ εἰς γῆν ἀπελεύσῃ. "Καὶ ἡμέραν." Ἀντὶ τοῦ, οὐδενὸς τῶν ἀνθρωπίνων. "Μὴ γεννηθῆς μοι." Ἐν τῇ ἐπιπόνῳ καὶ ἐταστικῇ 93.668 τῆς κρίσεως ἡμέρα μὴ ὡς ἀλλότριος καὶ ἀντίδικος ἀντικαταστῆς μοι, ὦ Κύριε, ἀλλὰ φειδόμενός μου συγχώρησόν μοι τὰ ἀμαρτήματα. "Καὶ καταισχυνθήτωσαν." Τοὺς δαίμονας καταρᾶται· οὐ γὰρ βούλεται ὁ ἅγιος ἀνθρώπους τῇ διηνεκεῖ παραδοῦναι κολάσει· ὅτι καὶ τῆς κακίας εἰσὶν ἐφευρεταὶ καὶ ἐπαναγκασταὶ τοῖς ἀνθρώποις καὶ διδάσκαλοι. "Τοῦ μὴ εἰσφέρειν." Μέτρον φανερὸν ἐβάδιζον· τὸ γὰρ εἰς μῆκος ὀδεύειν, ἔργον εἶναι ἐδόκει, καὶ τοῦτ' ἐστὶ τὸ ἐν ταῖς Πράξεσι, Σαββάτου ἔχων ὄδον. "Καὶ ἀνάψω." Ἀσβέστου πυρὸς μνημονεύσας ὁ λόγος, εἰς θεωρίας ἡμᾶς παραπέμπει, ὅτι τὴν μὴ ἀποτιθεμένην τὰ φορτία τῆς ἀμαρτίας ψυχὴν, πῦρ αἰώνιον δέχεται. ΚΕΦΑΛ. ΙΗ'. "Καὶ πάλιν." Τὴν διὰ τοῦ βαπτίσματος ἀνάπλασιν αἰνίττεται. "Καθὼς ἤρρεσεν." Οὐ καλὸν τὴν γνώμην, ἢ κακόν. Τοῦτο γὰρ τῆς προαιρέσεως, καὶ τοῦ αὐτεξουσίου· ἀμέλει καὶ ἀμαρτάνοντες μετανοεῖν κελεύονται· ἀλλὰ τοιόνδε τὴν πλάσιν. Διδασκόμεθα οὖν μὴ πολυπραγμονεῖν τοὺς ἀνεφίκτους τῆς δημιουργίας τρόπους. "Καὶ πέρας λαλήσω." Ἐὰν ἀποφαίνωμαι. "Ἴδου ἐγὼ πλάσσω." Κατὰ τὰς κακώσεις τὰς τιμωρητικὰς, φησὶν, καὶ ἐπειδήπερ οἱ ἄνθρωποι οὐ πάντων τῶν ἀμαρτημάτων αὐτῶν μέμνηνται. Πλάττω, φησὶν· αὐτὰ ἐπ' ὄψεσιν ὑμῶν ἄγω, ἵνα διὰ τῶν τιμωριῶν ἀναμνησθῆτε, ὧν ἡμαρτήκατε. "Καὶ εἶπαν." Ἀναιδῶς ἐφθέγγαντο λέγοντες, Ἰσχυρῶς ἐπιμενοῦμεν, οἷς πράττομεν. Σὺ λέγεις, φησὶν, ὅτι Ἀποστραφέντες ἀπὸ τῶν καλῶν ἔργων, ἠκολουθήσαμεν τοῖς φαύλοις· ὀπίσω αὐτῶν τῶν φαύλων ἀκολουθήσομεν. "Μὴ ἐκλείψωσιν." Πέτρα ὁ Χριστὸς, μαστοὶ δὲ ὁ τρόφιμος λόγος· χιῶν δὲ, ἡ τῶν ἀμαρτημάτων κάθαρσις. Νοοῦνται δὲ μαστοὶ καὶ ἡ νέα, καὶ ἡ παλαιὰ διαθήκη. Μὴ τι οὖν ἐνέλειψα εἰς ποιῶν αὐτοῖς, καὶ διατρέφων αὐτῶν τὰς ψυχάς; "Μὴ ἐκκλίνει." Τί δέ φησιν; Οὐκ εἰσὶν ἐν τῷδε τῷ βίῳ κλυδωνιζόμενοι, ὥσπερ ὕδωρ ὑπὸ βιαίου ἀνέμου φερόμενον; καὶ ὅμως οὔτε τὰς ἐμὰς εὐεργεσίας ἐλογίσαντο, οὔτε τοῦ παρόντος βίου τὸ ἄστατον· ἀλλ' οὕτως εἰσὶ ἐν τούτῳ τῷ βίῳ πορευόμενοι, καὶ τὴν ἀνώμαλον τοῦ βίου βαδίζοντες πορείαν ὡς νομίζοντες, ὅτι τὸν αἰῶνα ἐνταῦθα μενοῦσι. Διὸ καὶ ἀσθενήσουσιν, ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν, εἰς μάτην θυμιῶντες Θεῷ μετὰ φαύλης γνώμης. Τρίβους δὲ καὶ σχοίνους, τὸ αὐτό φησιν, ἀντὶ τοῦ, τὰς ὁδοῦς. "Καὶ σύριγμα." Ὅτι θαυμάζοντες ἢ χλευάζοντες οἱ ἄνθρωποι, συρίζειν πεφύκασιν. "Ὡς ἄνεμον." Πάντας ὁμοίως θλίψω. Ὁ γὰρ καύσων

άνεμος επίσης άπαντας καταφλέγει. "Ίδιον τών δορυαλώτων τὸ κύπτειν εἰς γῆν, ὡς 93.669 αὐχένα δεικνύναι μᾶλλον ἢ πρόσωπον. "Ἡ ὅτι τών ἀπεστραμμένων οὐ τὸ πρόσωπον, ἀλλὰ τὸν αὐχένα ὀρώμεν, ὅπερ τοῦ Θεοῦ δηλοῖ τὴν ἀποστροφήν. "Ὅτι οὐκ ἀπολεῖται." Ἐβουλεύσαντο λέγοντες· Ὁ Ἱερεμίας ἱερεὺς ἐστὶ, καὶ ἀναγκαίως οἶδε τὸν νόμον, καὶ προφήτης ὢν, οἶδε τὸ ἐσόμενον· καὶ συνετὸς ὢν οἶδε τὸ δέον. Δεῦτε οὖν, φησὶν, ἐρεθίσωμεν αὐτὸν λόγοις, καὶ πάντως ἐρεῖ ἡμῖν τὰ ἐκβησόμενα. "Καὶ τὴν κόλασιν." Ἄλλα διὰ γλώττης προφέροντες, τὴν κατ' ἐμοῦ ἀπώλειαν κρυπτῶς ἐμηχανῶντο. ΚΕΦΑΛ. ΙΘ'. "Ἥχησει τὰ ὦτα αὐτοῦ." Τουτέστι θορυβηθήσεται. Ἦχος γὰρ ἐμπίπτων ἀκοαῖς θόρυβον ἐμποιεῖ. "Πολυάνδριον." Πολυάνδριον τάφος, καὶ ἐπειδὴ ἴσως κατερρύηκώς ἦν, οὕτως ἐκαλεῖτο ἢ διάπτωσις, ὁ τάφος υἱοῦ Ἐννόμ. "Καὶ σφάξω." Ἀντὶ τοῦ, τοὺς βουλευσαμένους τὴν κακὴν βουλήν. "Ἐν τῇ περιοχῇ." Ἐν τῷ περισχεῖν τοὺς πολεμίους τὴν πόλιν· τουτέστι, πολιορκῆσαι. "Καθὼς ὁ τόπος." Ἐν τοῖς διαπίπτουσι τόποις τὰς ἀκαθαρσίας ρίπτειν πεφύκασιν. Οὕτως οὖν, φησὶ, παρασκευάσω γενέσθαι τὴν πόλιν, καὶ τὰς οἰκίας, ἐν αἷς εἰδωλολάτρουν. "Ταφέθ." Τὸ Ταφέθ, διάπτωσις ἐρμηνεύεται, ὅθεν ἐλθὼν ὁ προφήτης τὰ αὐτὰ προλέγει κακά· ἐσκήρυναν δὲ τὸν τράχηλον, καθάπερ τὰ ὑποζύγια ἀνανεύοντα πρὸς ζυγόν. ΚΕΦΑΛ. Κ'. "Καὶ ἤκουσε Πασχώρ." Πασχώρ, ἱερεὺς ἦν οὗτος, καὶ πρῶτος τῶν ψευδοπροφητῶν. "Εἰς τὸν κατάρρακ." Ἐν ἰδιάζοντι τόπῳ τοῦ ναοῦ. "Σὺν πᾶσι τοῖς φίλοις." Τοῖς συμπράττουσί σοι ἐν τῷ ψευδοπροφητεύειν. "Ἡπάτησάς με." Ἐτι μὲν ἀπάτην καλεῖ [ἀπάτη καλὴ] ἢ ἀπὸ τοῦ χείρονος ἐπὶ τὸ κρεῖττον μεταβολή. Ὁ δὲ Ἀκύλας· Ἐθελξάς με, καὶ ἐθέλχθην, ἐξέδωκεν. Ὁ δὲ λέγει, τοιοῦτόν ἐστιν· Ὑπέσχου μοι, Κύριε, ὑπερασπίζειν μου, καὶ ἔαξ με ἐν ταῖς τοιαύταις περιστάσεσιν. Φησὶ δὲ τοῦτο, οὐ Θεὸν αἰτιούμενος, ἀλλ' ὅπερ καὶ Παῦλος φησιν, Ὑπὲρ τούτου τρεῖς τὸν Κύριον παρεκάλεσα. Ἡ καὶ οὕτως· Ἡπατήθην, νομίζων αὐτοὺς βελτίους γενέσθαι διὰ τῶν προρρήσεων τῶν σῶν, καὶ οὐ γεγόνασι. "Ὅτι πικρῷ λόγῳ μου γελάσομαι ἀθεσίαν." Ἔστι γὰρ γέλωσ πικρὸς, ὑπὸ συνοχῆς ψυχῆς ἐκφερόμενος. Καὶ διὰ τοῦ γέλωτος τούτου, φησὶν, ὑποδείκνυμι, ὅτι ταλαιπωρῶ ὑπ' αὐτῶν. "Οὐ μὴ λαλήσω ἔτι." Διὰ τὸ μηδένα εἶναι τὸν πειθόμενον. "Καὶ ἐγένετο ὡς πῦρ." Ὁ ὑπὲρ τοῦ Θεοῦ ζῆλος. "Ἐπισυστήτε." Ταῦτα ἔλεγον οἱ ἐπιβουλεύοντες τῷ προφήτῃ, ὅτι Τηρήσατε αὐτοῦ πάντας τοὺς λόγους 93.672 γους, εἰ σύμφωνοὶ εἰσιν· ἵνα ἐὰν εὗρεθῇ κατὰ τι αὐτῷ ἐναντιούμενος, ἀνέλωσι αὐτὸν ὡς ψεύστην. "Διὰ τοῦτο ἐδίωξαν." Ὅτι Θεὸς μετ' ἐμοῦ ἐστὶ, καὶ ὅτι ἀτιμίας ἄξια πράττουσιν. "Ἡ ἡμέρα, ἐν ἣ ἔτεκέ με ἡ μήτηρ μου." Ὡς ὀλιγωρῶν ἐπὶ τὰ ἀνυπόστατα καὶ ἤδη παρωχηκότα, τὰ μὴ δυνάμενα κατάραν δέξασθαι ἐκφέρει τοὺς λόγους· ἵνα δείξῃ μόνον τὴν συμβᾶσαν αὐτῷ περίστασιν. "Ἐπικατάρατος." Φασὶν τὸν Ἰοῦλον ἐν οἰκείοις συγγράμμασιν εἰρηκέναι, ὡς Ἀνανίας ὁ ψευδοπροφήτης αὐτὸς πρῶτος εἶπε τῷ Χελκία τῷ πατρὶ τοῦ Ἱερεμίου, ὅτι ἐτέχθη αὐτῷ παιδίον ἄρρην. Ἐνδίκως οὖν αὐτῷ καταρᾶται ὡς αἴτιον τῷ λαῷ γενόμενον ἀπωλείας. Πρὸς διάνοιαν δὲ οὕτω νοήσης· Ἄνθρωπον ἢ Γραφὴν πολλαχοῦ τὸν διάβολον καλεῖ. Ἐπικατάρατος οὖν, φησὶν, ἔστω ὁ διάβολος, ὃς εἴρηκεν τῷ Πατρὶ ἡμῶν τῷ Θεῷ, Ἰδοὺ ἄρσεν ἐστὶν ὁ ἄνθρωπος, τουτέστιν ἀνδρεῖος· δὸς ἵνα πειράσω αὐτόν. "Ἀκουσάτω κραυγος." Πρὸς μὲν τὸ ῥητόν, ταχύ· πρὸς δὲ διάνοιαν, Πτοηθείη, φησὶν, ὁ διάβολος ἐν τῇ ἐπιφανείᾳ, καὶ ἐν τῇ ἀνατολῇ τοῦ ἀληθινοῦ ἡλίου Ἰησοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν. "Καὶ ἀλαλαγμοῦ." Πρὸς μὲν τὸ ῥητόν, Ἐτι, φησὶν, εὐθυνόμενος ὁ Ἀνανίας ἀκούσει τῆς φωνῆς τῶν πολεμίων· πρὸς δὲ διάνοιαν, Ἐν μεσημβρίᾳ σταυροῦται ὁ Κύριος· ὅτε καὶ τελείως ἠττήθη ὁ διάβολος· ἀλαλαγμὸς γὰρ, βοή κατὰ πεπτωκότων πολεμίων. "Ὅτι οὐκ ἀπέκτεινέ με." Τοῦτο ποιεῖν Ἀνανίας οὐκ ἠδύνατο· ὡς δικαιοτέρον εἰς θεωρίαν ἰδεῖν. Φησὶν οὖν, ὅτι Οὐκ ἀνέκοψε τὴν ὀρμὴν τῆς προαιρέσεως, πρὶν τὴν ἐπὶ τὸ φαῦλον δέξασθαι τροπὴν, φανερώσας μοι τὴν κακίαν τῆς ἁμαρτίας, καὶ μὴ μετὰ δικαιωμάτων καὶ ἐπικρύψεως

ταύτην μοι ἐγκατασπείρας. "Καὶ ἐγένετό μοι ἡ μήτηρ μου." "Ἴνα τί, φησὶν, ἐν αὐτῇ προθέσει ἐναπέμεινε, καὶ διελύθη ὁ λογισμὸς, καὶ μὴ εἰς ἔργον ἤνεγκα τὸ βούλημα; "Ἴνα τί τοῦτο; Ἐξῆλθον." Ἡ ἁμαρτία τῶν πόνων καὶ τῶν μόχθων αἰτία γέγονε· ποιεῖ δὲ καὶ μετὰ μελὸν τῷ ἁμαρτάνοντι. Ὀδύρεται οὖν τὴν τροπὴν ὁ λόγος. ΚΕΦΑΛ. ΚΑ΄. "Ὅτε ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν ὁ βασιλεὺς Σεδεκίας." Ὁ Σεδεκίας αἰχμάλωτος γεγωνὸς ὑπὸ τοῦ Βαβυλωνίου, πάλιν ὑπ' αὐτοῦ κατεστάθη βασιλεύειν τῆς Ἱερουσαλήμ, ὄρκους αὐτῷ δεδωκώς, μὴ ἀθετήσῃν αὐτόν· παραβάντος δὲ αὐτοῦ τὰς συνθήκας, πάλιν ἐπιστρατεύει ὁ Βαβυλώνιος. "Καὶ ὁ ἐμπορευόμενος." Ὡς μὴ ἀντιταττόμενος τῷ θεῷ κρίματι, τῷ δικαιοῦσαντι παραδοθῆναι αὐτοὺς τοῖς Βαβυλωνίοις. "Καὶ ἔσται ἡ ψυχὴ." Ἀντὶ τοῦ, κερδανεῖ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ. "Κρίνατε πρῶτ'." Τὸ πρῶτ', ἀντὶ τοῦ, ταχέως μετανοήσατε. 93.673 "Καὶ καυθήσεται." Τὴν τροφήν φησὶν, εἶλε γὰρ καὶ αὐτὴν ὁ Βαβυλώνιος. ΚΕΦΑΛ. ΚΒ΄. "Καὶ ἐπάξω ἐπὶ σέ." Ἐπειδὴ κέδρων ἐξῆς μνημονεύει, σημαίνων τοὺς ἐν ὑπεροχῇ, ἀναγκαίως καὶ πέλεκυν εἶπεν. "Ὤκοδόμησας." Ὑπερῶα νόει, τὰ ὑψώματα, τὰ ἐπαιρόμενα κατὰ τῆς γνώσεως τοῦ Θεοῦ. Ὁ ὑφαίνων οὖν, φησὶν, ἐαυτῷ ψευδοδοξίας δόγματα. "Μὴ βασιλεύσεις." Ἐξήλωσας, φησὶ, τὸν πατέρα σου Ἄχαζ, καὶ ἐσπούδασας νικῆσαι αὐτὸν ἐν ἀσεβείᾳ. "Ταφὴν ὄνου ταφήσεται." Ἀντὶ τοῦ, τάφος αὐτῷ γενήσονται αἱ τῶν σαρκοφάγων ὀρνίθων καὶ κυνῶν γαστέρες· ἵνα εἴποι, ὅτι ὁ τάφος παραρρίφησεται. Πρὸς δὲ διάνοιαν, ταφὴν ὄνου θάπτεται ὁ ἀλογία συζῶν καὶ ταύτη συναποθνήσκων. "Ὅτι συνετρίβησαν." Ἐραστὰς τῆς Ἱερουσαλήμ νοήσεις μὲν καὶ τοὺς δαίμονας, νοήσεις δὲ καὶ τοὺς ψευδοπροφήτας, οἵτινες δοκοῦντες αὐτῆς ἐρᾶν, ἡπάτων αὐτήν. "Ἐλάλησα πρὸς σέ." Οἱ ἀληθεῖς προφήται, ὧν οὐκ ἤκουσας λεγόντων σοι τὰ σὰ παραπτώματα. "Πάντας τοὺς ποιμένας σου ποιμανεῖ ἄνεμος." Ἀντὶ τοῦ, εἰς διασκορπισμὸν ἔσονται. "Κατοικοῦσα ἐν τῷ Λιβάνῳ." Ἐν τῇ γῇ τῆς ἐπαγγελίας. "Ἐννοσεύουσα ἐν ταῖς κέδροις." Πιστεύουσα, καὶ καταφεύγουσα τοῖς παρὰ σοὶ δυνατοῖς. "Ζῶ ἐγὼ, λέγει Κύριος." Ἐὰν οὕτως ὑποκρινόμενος ἀπαρτήσῃ ἑαυτὸν εἰς θεοσέβειαν, καὶ ἀγαθὰς ἐργάσῃται πράξεις, τοῦτο γὰρ ἐστὶ τὸ ἐπὶ τῆς χειρὸς τῆς δεξιᾶς μου, ἐγὼ ὁ Θεὸς εἰδὼς, ὅτι τὸν καιρὸν ὑποκρίνεται, οὐ φείσομαι αὐτοῦ. Ἀποσφράγισμα δὲ, δακτύλιον φησὶ. Δακτύλιον δὲ ἐν χειρὶ Θεοῦ, πράξις ἀγαθὴ κακῶν ἀμέτοχος. Ἡ καὶ οὕτως· Ἐὰν εἰς τὸν οὐρανὸν ἀναβῆ φεύγων, ὅπερ ἀμήχανον, ἐκεῖθεν αὐτὸν ἐκσπᾶσας παραδώσω τοῖς πολεμίοις. "Γῆ, γῆ, ἄκουσον" Τὴν γῆν μαρτύρεται, ἐφ' ἣν τὰς ἀδικίας ἐποιεῖτο. ΚΕΦΑΛ. ΚΓ΄. "Καὶ ἐξώσατε." Ἐκ τῆς θεοσεβοῦς πολιτείας. "Καὶ καταστήσω." Εἰς τὸ πάλιν τὰ θεῖα δρέπεσθαι δόγματα. "Καὶ ἀναστήσω." Τοὺς τῶν ἐκκλησιῶν προέδρους. "Οὐδὲ πτοηθήσονται." Ἰουδαῖοι οὐδὲν ἔχουσι πρὸς τοῦτο λέγειν. Μετὰ γὰρ τὴν ἐκ Βαβυλῶνος ἐπάνοδον τελείως τῆς γῆς μετανάσται γεγόνασιν. Ἀμφίβολος [ἀναμφίβολος] οὖν αὕτη ἡ προφητεία περὶ Χριστοῦ. "Ἴδου ἡμέραι ἔρχονται." Τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, τὸν πρὸ αἰώνων ἐκ τοῦ Πατρὸς, καὶ ἐκ Δαβὶδ κατὰ σάρκα. "Ἐν ταῖς ἡμέραις ... σωθήσεται." Ἰούδας, ὁ κατὰ 93.676 τὸ κρυπτὸν Ἰουδαῖος· ὁ τὴν ἐν πνεύματι λαμβάνων περιτομὴν, Ἰσραὴλ ὁ πνευματικὸς, ὁ διὰ Χριστὸν νοῦν κτησάμενος ὁρῶντα Θεόν. "Ἰωσεδέκ." Ἰωσεδέκ ἐρμηνεύεται, Ἰωὰ δίκαιος, τουτέστι δικαιοσύνη ἡμῶν· ἢ Ἰωὰ, ὧν καὶ ἐσόμενος, Ἰωσεδέκ· καὶ διὰ τὴν ὁμωνυμίαν υἱοῦ τοῦ Ἰωσεδέκ, τοῦ ἡγησαμένου τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἀπὸ τῆς αἰχμαλωσίας. Πολλάκις γὰρ ἡ Γραφή καὶ ἀπὸ ὀνομάτων τὰ πράγματα κρίνει· ὡς ἐπὶ τοῦ Μελχισεδέκ, ὃς ἐρμηνεύεται βασιλεὺς εἰρήνης. Ἐν τοῖς προφήταις ἐπειδὴ καὶ προφήτης ἤξιωσε κληθῆναι, καθὸ γέγονεν ἄνθρωπος, ὁ τοῦ Θεοῦ Υἱός, ὁ τῶν προφητῶν Δεσπότης, κατὰ τὸν διὰ Μωσέως χρησμὸν λέγοντα, Προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν ὡς ἐμέ· κατὰ πάντα αὐτοῦ ἀκούσεσθε. "Συνετρίβη ἡ καρδία μου." Ἐπτοήθη ὁ προφήτης, ἐν αἰνίγματι τὸ κατὰ Χριστὸν θεωρήσας μυστήριον. "Ὅτι ἀπὸ προσώπου." Τῶν ψευδοπροφητῶν καὶ ψευδοδιδασκάλων. "Ἐξηράνθησαν." Αἱ διδασκαλῖαι, δι'

ὧν τὰ λογικὰ τρέφονται ποίμνια. "Καὶ ἡ ἰσχύς αὐτῶν." Οὐ τοσοῦτον, φησὶν, ἴσχυσαν, ὅσον καὶ ἐβουλεύσαντο. Ἐβούλοντο γὰρ εἰ ἠδύναντο καὶ χεῖρονα ποιεῖν. "Καὶ ἐν τῷ οἴκῳ μου." Ἐν γὰρ τῷ θείῳ ναῶ εἶδωλα ἀπέθεντο, ὡς καὶ Ἰεζεκιήλ ἐθεώρησεν. "Διὰ τοῦτο γενέσθω ἡ ὁδὸς αὐτῶν." Ἐπειδὴ τοῦ φωτὸς ἕξω ἑαυτοὺς κατέστησαν, ἐν σκοτίᾳ καὶ γνόφῳ πορεύονται. "Ὅτι ματαιοῦσιν ἑαυτοῦ ὄρασιν;" Τὰς ματαίας καὶ δαιμονικὰς ὁράσεις ὡς ἀληθεῖς προσφέρουσι. "Ὅτι τίς ἔσται ἐν ὑποστήματι;" Οὐ μόνον, φησὶ, ψευδῆ προεφήτευον, ἀλλὰ καὶ διαβάλλοντες τοὺς ἀληθεῖς προφήτας, ἔλεγον· Ψεύδονται. Τίς γὰρ ἐπλησίασε τῷ Θεῷ, ἵνα καὶ ἀκούσῃ τῶν λόγων αὐτοῦ; "Καὶ ἕως ἂν στήσῃ αὐτὸ ἀπὸ ἐγχειρήματος." Ἐως ἂν, φησὶν, ὁ προεχειρίσατο βούλευμα ὁ Θεὸς, τουτέστιν, ὃ ἠθέλησεν, εἰς ἔργον ἀγάγῃ. "Καὶ εἰ ἔστησαν ἐν τῇ ὑποστάσει μου." Ἄντὶ τοῦ, εἰ ἐπλησίασάν μοι· ἢ οὕτως· εἰ τὴν ὑπόστασιν τῆς προφητείας παρ' ἐμοῦ ἔσχον, τουτέστι, εἰ παρ' ἐμοῦ ἦσαν σοφισθέντες, τὸν λαόν μου ἀπέστρεφον ἂν ἀπὸ τῶν πονηρῶν ἐπιτηδευμάτων αὐτῶν. "Ὁ προφήτης ἐν ᾧ τὸ ἐνύπνιον ἔστι." Ἐπειδὴ εἰσι καὶ ἐκ Θεοῦ ἐνύπνια, δεῖγμα πάλιν ποιεῖται τῶν ψευδῶν καὶ ἀληθινῶν ἐνυπνίων τὰ ἀποτελέσματα, ὅτι τὰ μὲν ἐκ Θεοῦ ἐνύπνια, πάντως ἀληθεύει, τὰ δὲ ἐκ δαιμόνων, οὐ πάντως. Πρὸς ἑκατέρους οὖν τοὺς προφήτας ἀρμόζει ὁ λόγος, τοὺς τε ἀληθεῖς, καὶ ψευδεῖς. "Τί τὸ ἄχυρον πρὸς τὸν σῖτον;" Ἄχυρον τροφή πυρὸς, τῶν ψευδοπροφητῶν ὁ λόγος· σῖτος δὲ ἀνθρώπῳ ζωτικὴν χαρίζεται δύναμιν, ὁ λόγος τοῦ ἀληθοῦς προφήτου. Ποία γὰρ κοινωνία τῷ ψεύδει πρὸς τὴν ἀλήθειαν; 93.677 "Οὐκ ἰδοὺ οἱ λόγοι." Τουτέστιν, ἐνεργεῖς καὶ δυνατοί. "Καὶ νυστάζοντας νυσταγμὸν αὐτῶν." Τουτέστι, νήψεως μὴ μετέχοντες. "Τί τὸ λῆμμα Κυρίου." Λῆμμα ὀργῆ μετὰ θυμοῦ, ἐκ τοῦ τὸν ἰσχυρότερον λαβόντα τὸν ἀσθενέστερον καταρρήγνυται. Καλεῖται δὲ λῆμμα, καὶ ὁ χρηματισμὸς. "Καὶ ἐκδικήσω τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον." Ἄντὶ τοῦ, τιμωρήσομαι, κεῖται. "Καὶ λῆμμα Κυρίου." Ἡ ὀργή, φησὶ, τῷ ἀνθρώπῳ ἐκ τοῦ αὐτῶν στόματος κατασκευάζεται· ὁ γὰρ Θεὸς ἀόργητός ἐστιν, ἐπεὶ καὶ ἀπαθής· διὰ τοῦτο κελεύει, μὴ λέγεσθαι λῆμμα Κυρίου. Οὐ γὰρ Θεὸς ὀργίζεται, ἀλλ' ἑαυτοῖς τὴν ὀργὴν κατασκευάζομεν. ΚΕΦΑΛ. ΚΔ'. "Ἐδειξέ μοι Κύριος δύο καλάθους." Οἰκειότερον ἐπὶ τῆς τοῦ Χριστοῦ ἐλευθερίας [ἴσ. ἐλεύσεως] νοήσεις τοῦτο. "Καὶ στηριῶ τοὺς ὀφθαλμούς." Σημείωσαι, ὅτι τὸ στηρίζειν τὸν Θεὸν τοὺς ὀφθαλμούς, ἐπὶ ἀμφοτέρων κεῖται, ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ· καὶ γὰρ ἐν τοῖς ἀνωτέρῳ εἶπε· Στηριῶ τοὺς ὀφθαλμούς μου εἰς κακά. ΚΕΦΑΛ. ΚΕ'. "Ἐν τρισκαίδεκάτῳ ἔτει Ἰωσία." Εἴκοσι καὶ τρία ἔτη, φησὶ, σπουδαίως διαμαρτύρομαι ὑμᾶς ἀπέχεσθαι τῆς εἰδωλολατρείας, καὶ οὐκ ἠκούσατε· διὸ παραδώσω ὑμᾶς τοῖς Χαλδαίοις ἐβδομήκοντα ἔτη. "Καὶ ἐλάλησα πρὸς ὑμᾶς ὀρθρίζων." Τὸ ὀρθρίζων, ἀντὶ τοῦ, μετὰ σπουδῆς· ὡς ἤδη λοιπὸν τοῦ χρόνου, τῆς ὀργῆς πλησιάζοντος. "Πατριὰν ἀπὸ Βορῶᾶ." Τοὺς Βαβυλωνίους. "Ὅσμήν μύρου." Τὸν τέλειον τῆς λαμπρότητος αὐτῶν, καὶ πάσης χαρᾶς καὶ εὐημερίας ἀφανισμόν ἐδήλωσεν. "Οὕτως εἶπε Κύριος ... λάβε τὸ ποτήριον." Τὸ ποτήριον ἐπὶ ἐκδικήσεως κεῖται. "Καὶ ἐπότιστα." Ἄντὶ τοῦ πληροφορίαν ἐδεξάμην, ὅτι πάντως ἔσται αὐτοῖς ἡ τιμωρία. "Καὶ πάντα περικεκαρμένον κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ." Τουτέστι, τοὺς μόρφωσιν εὐσεβείας ἔχοντας τοῖς δὲ οἰκείοις θελήμασι πορευομένους. "Καὶ πάντας τοὺς συμμίκτους." Μετὰ τὴν ἱστορίαν, τοὺς μὴ οἰκείους τῆς πίστεως νόει. "Καὶ ἔσται, ὅταν μὴ βούλωνται δέξασθαι τὸ ποτήριον." Ἐπειδὴ εἰσὶ τινες μὴ εὐχαρίστως δεχόμενοι τὴν θεῖαν παιδείαν. "Ὅτι ἐν πόλει." Τὴν πόλιν, φησὶν, ἐφ' ἣν ὠνομάσθη τὸ ὄνομά μου, ἁμαρτάνουσαν τιμωροῦμαι· πόσω μᾶλλον τοὺς μὴ εἰδότας με; "Ὑπὸ τοῦ οἰκητηρίου." Δῆλον δὲ, ὅτι τοῦ οὐρανοῦ. "Ἐπὶ τοῦ τόπου." Ἐν τῷ τόπῳ ἑαυτοῦ, ᾧ χρηματίζει. Οἱ ἄξιοι, φησὶ, τοῦ σώζεσθαι, οἷς ἂν χρηματίσῃ Θεὸς, ἀποκριθήσονται, παρακαλοῦντες ἐνδο 93.680 θῆναι αὐτοῖς, ἕως ὅτε τελείως καρποφορήσωσι· τρυγῶντας γὰρ φησὶ τοὺς καρποφοροῦντας. "Ἦκει ὄλεθρος." Οὐ γὰρ

συμπααραλαμβάνονται οί ἅγιοι τῆ πανωλεθρία. Ταῦτα δὲ ἀρμόζει νοεῖν καὶ ἐπὶ τῆς καθολικῆς τοῦ Θεοῦ κρίσεως. "Ἴδου κακά." Μετὰ τὰ ἐπὶ τοῦ Βαβυλωνίου γεγονότα, καὶ τὰ ἐπὶ τῆς συντελείας φησὶν· Ἐγερθήσεται γὰρ ἔθνος ἐπὶ ἔθνος. "Καὶ λαίλαψ." Σύγχυσις μεγάλη καὶ ταραχὴ ἐπ' ἐσχάτοις τοῖς τοῦ αἰῶνος καιροῖς. "Καὶ ἔσσονται." Μετὰ τὸ αἰσθητὸν, καὶ τοὺς ὑπὸ τῆς ἁμαρτίας τετραυματισμένους νόει. Ἀλαλάξατε." Ἀλαλαγμὸν ἐνταῦθα οὐκ ἐπὶ νίκη τῶν πολεμίων, ἀλλ' ἐπὶ ταῖς οἰμωγαῖς φησιν. Ποιμένες δὲ οἱ ἡγούμενοι τοῦ λαοῦ. "Οἱ κριοὶ τῶν." Οἱ κατ' ἐξοχὴν ἐν τῷ λαῷ. "Καὶ πεσεῖσθε." Ἐπειδὴ ὁ σφάζων τὸ εὐτραφὲς σφάζει. "Ὅτι ὠλόθρηι." Ἐπὶ μὲν Ἰουδαίων τὰς θυσίας, καὶ πάντα τὰ ἄλλα νόμιμα· ἐπὶ δὲ τοῦ καθόλου τὰς διαγωγὰς αὐτῶν. "Ἐγκατέλιπεν." Ἐπὶ μὲν Ἰουδαίων ὁ Κύριος τὸν ἑαυτοῦ ναὸν καταλέλοιπεν· ἐπὶ δὲ τῆς συντελείας, ὡς λέων καταλελοιπῶς κατάλυμα, οὕτως συγχωρεῖται ὁ Σατανᾶς ἐξελθεῖν κατὰ τῶν ἀνθρώπων. "Ὅτι ἐγενήθη." Ἐπειδὴ οἱ ἄνθρωποι κτηνώδεις γεγόνασιν, ὁ δὲ Σατανᾶς ἐστὶ θηρίον, ὡς ἐν ἐρήμῳ συγχωροῦνται ἅμα νέμεσθαι, διὰ τὸ ψυγῆναι τὴν ἀγάπην. ΚΕΦΑΛ. Κ'. "Οὕτως εἶπε Κύριος· Στήθι ἐν αὐλῇ οἴκου Κυρίου." Διαμαρτύρασθαι κελεύει Θεὸς τῷ προφήτῃ τοὺς Ἰουδαίους, ἐπὶ τῷ φυλάττειν τὰ θεῖα νόμιμα, ἵνα μὴ ἐπέλθῃ αὐτοῖς ἡ ὀργή. "Καὶ τὴν πόλιν δώσω εἰς κατάραν." Ἴνα ἢ ἐπικατάρατος, καὶ τοὺς αὐτῶν δὲ ἐχθροὺς οἱ ἄνθρωποι ἵνα ἔχωνται [εὐχωνται] τὰ ὅμοια παθεῖν. "Καὶ ἤκουσαν." Ὁρᾶς, πῶς ἀγριαίνουσι καὶ ἀγανακτοῦσι; καὶ μὴν δι' αὐτὸ τοῦτο ἀναιρεθῆναι οὐκ ἐχρῆν. Εἰ γὰρ Θεὸς ἐπέταξε, πεισθῆναι δεῖ. Τοῦτο ὑμᾶς λυπεῖ τὸ ῥῆμα, τὸ δὲ τὸν τοῦ ναοῦ τιμιώτερον ἐνουβρίζειν, οὐ πονηρὸν, οὐκ ἀσεβές; Πάνυ αὐτοὺς ἔδακνε τὸ ῥηθέν. "Καὶ ἐξεκκλησιάσθη." Συνήχθη πᾶς ὁ λαὸς τῶν πρεσβυτέρων τῆς γῆς τῆς περιχώρου. "Καὶ τὸ ὄρος." Τὸ ὄρος, ἐφ' ᾧ κεῖται ὁ ναὸς, εἰς ἐρήμωσιν. "Πλὴν χεὶρ Ἀχεικάμ." Ἀχεικάμ εἷς ἦν οὗτος τῶν δυνατῶν, προϊστάμενος Ἰερεμίου. ΚΕΦΑΛ. ΚΖ'. "Οὕτως εἶπε Κύριος· Ποίησον σεαυτῷ δεσμούς." Κελεύει ὁ Θεὸς τῷ προφήτῃ κλοιοὺς ἐμβαλεῖν εἰς 93.681 τὸν τράχηλον ἑαυτοῦ, καὶ πέμψαι τούτους πρὸς τοὺς βασιλεῖς, ὧν μέμνηται. "Καὶ τὰ θηρία." Θηρία ἐνταῦθα ἀγροῦ, τὰ πρὸς γεωργίαν ἐπιτήδεια κτήνη φησὶν. "Εἰ προφηταὶ εἰσι." Εἰ μὲν ἐκ τοῦ Θεοῦ ὁ λόγος, οὕτω νόησον· Εἰ ἐγὼ αὐτοὺς ἀπέστειλα, δυνηθῶσι διαφυγεῖν με, φύγωσι τὴν ὀργήν· εἰ δὲ ἐκ τοῦ προφήτου ὁ λόγος, Ἔλθωσι, φησὶ, καὶ διακριθῶσι μετ' ἐμοῦ. ΚΕΦΑΛ. ΚΗ'. "Ἀληθῶς οὕτω ποιήσαι Κύριος." Ἀντὶ τοῦ, Γένοιτο οὕτως, ὡς σὺ φῆς, γενέσθω. "Ἐπιγνώσονται." Τουτέστι, τὸ πέρας τῶν πραγμάτων δείξει τῶν λόγων τὴν ἀλήθειαν. "Βάδιζε καὶ εἶπὸν πρὸς Ἀνανίαν." Ἐπ' ἐλέγχῳ τῆς ἀσεβείας ὑπηρετεῖ τῷ προστάττοντι, μηδένα κίνδυνον ὑφορώμενος. Οὐδεὶς γὰρ λόγος τῆς προσκαίρου τοῖς ἁγίοις ζωῆς, ὅταν κελεύσῃ Θεός· τὸν δὲ Θεὸν εἰς δίκην ἐκίνησεν Ἀνανίας ἐναντιούμενος. Ἔτερα δὲ λέγειν ὁ προφήτης παρὰ τὰ προσταχθέντα δοκεῖ. Ἴσοδυναμοῦντα λέγων ἐσύστερον ὁ Πέτρος, Ἀνανία, φησὶ, διατί ἐπλήρωσεν ὁ Σατανᾶς τὴν καρδίαν σου ψεύσασθαι τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον; Ὅθεν σὺν τῷ ἐλέγχῳ, ἡ τῆς κολάσεως ἀπειλή, τὸ δίκαιον τῆς τιμωρίας ἐμφαίνουσα. Ἐκ Θεοῦ τοίνυν οἱ παρὰ τοῦ προφήτου λόγοι· καὶ μαρτυρεῖ τῆς προφητείας ἡ ἔκβασις. ΚΕΦΑΛ. ΚΘ'. "Ἐστερον ἐξελθόντος Ἰεχονίου." Μετὰ τὸ ἀποικισθῆναι τὸν Ἰεχονίαν. "Ἐν χειρὶ Ἐλεάσαμ." Διὰ τούτων ἐπέμφθη ἡ ἐπιστολή. "Οὕτως εἶπε Κύριος." Τοιαύτη τῆς ἐπιστολῆς ἡ ἀρχή. Ἀναιρῶν τοίνυν τὴν τούτων ἀπάτην, μακρότατον αὐτοῖς γενήσεσθαι λέγει τῆς ἀποικίας τὸν χρόνον. Κελεύει δὲ καὶ ὑπὲρ τῶν πολεμίων προσεύχεσθαι. Τοῦτο γὰρ ἔσται, φησὶ, καὶ ὑπὲρ τῆς ὑμετέρας εἰρήνης. Οὕτω καὶ Παῦλος ὑπὲρ πάντων τῶν ἐν ὑπεροχῇ κελεύει προσεύχεσθαι, ἵνα ἡρεμον, φησὶν, καὶ ἡσύχιον βίον διάγωμεν ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ καὶ σεμνότητι. Ὁ αὐτὸς γὰρ ἐστὶ Θεός, ὃς ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν ἐλάλησεν ἡμῖν ἐν Υἱῷ. Πῶς οὖν πονηρὸς ὁ Δημιουργός; ἢ τί παραλλάττει τοῦτο τοῦ ἐν Εὐαγγελίῳ ῥηθέντος· Ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεάζοντων ὑμᾶς; Ἄρ' οὖν οὐκ ἐπηρεάσθησαν ἀπὸ [Ἰσ. οἱ

ἀπὸ] Ἱερουσαλήμ ὑπὸ Βαβυλωνίων; ἀλλ' ὅμως προσεύχονται ὑπὲρ αὐτῶν. "Καὶ ζητήσατε εἰς εἰρήνην." Προσεύξασθε, φησὶν, εἰρήνην τοῖς Βαβυλωνίοις, ἵνα καὶ ὑμεῖς εἰρηνεύητε. Σημείωσαι, ὅτι δεῖ προσεύχεσθαι ὑπὲρ τῶν κρατούντων, κἄν Ἕλληνες ὦσιν. "Καὶ ἐπιστήσω." Τουτέστιν, Ὅψεσθε τῶν ἐμῶν λόγων τὴν ἀλήθειαν. "Ὅτι εἶπατε· Κατέστησεν ἡμῖν Κύριος προφήτας." Ψευδοπροφήται ἦσαν καὶ ἐν τῇ Ἱερουσαλήμ 93.684 ἀπατῶντες τὸν λαόν. Ἦσαν δὲ καὶ ἐν τῇ αἰχμαλωσίᾳ ἀπατῶντες τοὺς ἐν τῇ ἀποικίᾳ. "Ἐπὶ Ἀχιάβ καὶ ἐπὶ Σεδεκίαν." Οὗτοι λέγονται οἱ κατὰ Σωσάνναν πρεσβύτεροι. "Κύριος ἔδωκέ σε ἱερέα." Πρὸς τὸν Σαμέα φησὶ ὁ Θεός, ὅτι Οὐκ ἐγὼ σε κατέστησα εἰς προφήτην, οὐδὲ ἐγὼ σοι ἐντειλάμην γράψαι τῷ Σοφονίᾳ κατὰ Ἱερεμίου. "Ἴδου ἐγὼ ἐπισκέψομαι." Ἡ προθεσμία τῆς ἀνακλήσεως. Τὸ γραφὲν παρ' αὐτοῦ τοῦ Σαμέα. ΚΕΦΑΛ. Λ'. "Φωνὴν φόβου ἀκούσεσθε." Τὴν τῶν εὐαγγελικῶν προσταγμάτων. "Καὶ οὐκ ἔστιν εἰρήνη." Οὐ γὰρ ἦλθον, φησὶν ὁ Κύριος, βαλεῖν εἰρήνην ἐπὶ τὴν γῆν, ἀλλὰ μάχαιραν. "Ἐρωτήσατε." Ἐρωτήσατε, φησὶ, τὰς Γραφάς, καὶ μάθετε ἐξ αὐτῶν, εἰ γεννηθήσεται ὑμῖν ἄρσεν, τουτέστιν ὁ Κύριος. Ἐπειδὴ γὰρ δι' ἐνὸς τοῦ Ἀδάμ ὁ κόσμος ἐφ' ἁμαρτίαν ἦλθεν, εἰκότως περὶ τοῦ δευτέρου Ἀδάμ προφητεύει, δι' οὗ ἡ ἀπολύτρωσις. "Καὶ περὶ φόβου." Φυσικῶς οἱ φοβούμενοι τὴν ὀσφὺν κρατεῖν πεφύκασιν. Φόβος οὖν, φησὶ, ἔσται τῶν εὐαγγελικῶν προσταγμάτων, δι' οὗ φόβου ἔξει τὴν ἰσχὺν, καὶ σωθήσεται. "Διότι ἐώρακα." Πάντες γὰρ ἔφριξαν τὴν ἀκρίβειαν τῶν εὐαγγελικῶν προσταγμάτων, καὶ ὑπὸ τῆς φρίκης τὰ ἐντὸς ταραττόμενοι τὰς ὀσφύς ἐκράτησαν. Πρὸς δὲ διάνοιαν, κρατεῖ ὀσφύς ὁ περισφίγγων τὰ σπερματικά, καὶ ἀπεχόμενος συνουσιασμοῦ. "Ὅτι μεγάλη ἡ ἡμέρα." Ἡ τοῦ χρόνου τῆς τοῦ Κυρίου ἐνανθρωπήσεως, καὶ τοῦ σταυροῦ, καὶ τῆς ἀναστάσεως· ὅλην γὰρ αὐτοῦ τὴν οἰκονομίαν ἡμέραν καλεῖ. "Ἀνέστησα σύντριμμα." Ἐπειδὴ, φησὶν, μεγάλη σου ἡ πληγὴ, καὶ οὐδεὶς σοι ἠδυνήθη ἐπαμῦναι, ἀλλὰ καὶ οἱ φίλοι σου ἐπελάθοντό σου διὰ τὴν ἁμαρτίαν σου· φίλους δὲ τῆς ψυχῆς νοήσεις τὸν νόμον, καὶ τοὺς προφήτας, καὶ ἁγίους ἀγγέλους. Ἐπειδὴ οὖν, φησὶν, οὐδεὶς σοι ἠδυνήθη ἐπαμῦναι, ἐγὼ διὰ τοῦ ἐμαυτοῦ Υἱοῦ, τοῦ κατὰ σάρκα Δαβίδ, ἀναστήσω σου τὸ σύντριμμα. "Ὅτι πληγὴν ἐχθοῦ." Ἐπειδὴ διὰ τὰς ἁμαρτίας σου, φησὶν, ἐγκατέλιπόν σε, διὰ τὴν ἐμαυτοῦ φιλανθρωπίαν ἰῶμαί σε. "Διὰ τοῦτο πάντες οἱ ἐσθιοντές σε." Οἱ ἐχθροί σου, φησὶ, δαίμονες τὰς ἐαυτῶν κατέδονται σάρκας· ἐμφαίνει δὲ διὰ τούτων τὸ πικρὸν τῆς κατ' αὐτῶν τιμωρίας. "Ἐπὶ πλήθος." Συνεπέθεντο, φησὶ, τῷ πλήθει τῶν ἁμαρτιῶν σου. "Καὶ ἔσονται." Οἱ περιφέροντές σε σκορπισθήσονται. "Ὅτι ἀνάξω." Γεγονῶς γὰρ ἄνθρωπος ὁ τοῦ Θεοῦ Λόγος ἰάσατο τὴν ἀνθρωπότητα. "Θήρευμα ὑμῶν ἔστιν." Ὅτι διεσκόρπισάν σε 93.685 ἀπὸ Θεοῦ. Ὁ βουλόμενος, φησὶν, ἐθήρευσεν αὐτήν, ὡς μὴ ἔχουσαν ποιμένα. "Οὕτως εἶπε Κύριος." Ἐχει μὲν ὁ λόγος ἀγγελίαν τῆς ἐκ Βαβυλῶνος ἐπανόδου· προθεσπίζει δὲ τὴν διὰ Χριστοῦ ἀπολύτρωσιν τῶν ἐθνῶν. "Καὶ οἰκοδομηθήσεται." Πρὸς μὲν τὸ ῥητὸν, ἡ κατεστραμμένη Ἱερουσαλήμ· πρὸς δὲ διάνοιαν, ἡ Ἐκκλησία. "Καὶ ὁ λαός." Κατὰ τὰ νόμιμα πολιτεύσεται· ὁ μὲν ἐκ τῆς αἰσθητῆς αἰχμαλωσίας, κατὰ τὰ Μωσαϊκά· ὁ δὲ τῆς Ἐκκλησίας λαός, κατὰ τὰ εὐαγγελικά. "Καὶ ἐξελεύσονται ἀπ' αὐτῶν ἄδοντες." Τοῖς μὲν αἰχμαλώτοις ἐπαγγελίαν χαρᾶς ἔχει ὁ λόγος. Ἄδοντας δὲ, τοὺς Θεὸν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ὑμνολογοῦντάς φησι· παίζοντας δὲ, τοὺς τῶν δαιμόνων καταπαίζοντας. "Καὶ ὁ ἄρχων." Οὐκ ἔτι, φησὶν, ἀλλότριος ἄρξουσι τοῦ λαοῦ. Ἡ καὶ οὕτως, Ἐξέλιπον γὰρ οἱ Ἰουδαίων ἄρχοντες· φησὶ ὅτι ὁ πάλαι ἄρχων διάβολος τῶν ψυχῶν ἐξελεύσεται, ἀντὶ τοῦ ἀποστήσεται τοῦ τῆς Ἐκκλησίας λαοῦ. ΚΕΦΑΛ. ΛΑ'. "Εὖρον θερμόν." Ἐπειδὴ οἱ πλείονες ὑπὸ τῆς ἁμαρτίας τεθνήκασιν, καὶ ὡς ἐν ἐρήμῳ κείνται ἐρρήμιμένοι· εὖρον, φησὶν, ἐν τοῖς κειμένοις θερμόν, τουτέστιν ἡμιθανῆ, ἐλπίδα ἔχοντα μετανοίας καὶ ζωῆς· φησὶ δὲ ἡ τὸν Ἰσραὴλ, ἡ καὶ πάντα δυνάμενον σώζεσθαι. "Κύριος πόρρωθεν." Ὁ νῦν πόρρωθεν, ὕστερον ὀφθήσεται αὐτῷ. "Ἐτι λήψη τύμπανον." Μετὰ τὴν

αίσθητήν Ἱερουσαλήμ, τὴν Ἐκκλησίαν νόει. "Ὅτι ἔστιν ἡμέρα." Τοῦτο σημεῖον οἰκίσεως. "Ὅτι δέδωκε, φησὶν, ὁ Θεὸς καιρὸν μετανοίας, ἐν ᾧ ἀπολογούμενοι κληθήσεσθε εἰς σωτηρίαν." Ἐν ὄρεσιν Ἐφραΐμ. "Τὸν κατὰ χάριν φησί. Διαφόρως δὲ ἡ Γραφή καλεῖ τοῦτον τὸν λαόν. Διὸ καὶ Ἐφραΐμ, ἐκ τῶν πολλῶν φυλῶν· ἐκ πάντων γὰρ εἰσιν οἱ σωζόμενοι." Ἀνάστητε καὶ ἀνάβητε." Διεγέρθητε, φησὶν, ἐκ τῶν γηϊνῶν φρονημάτων, καὶ ἀνέλθετε εἰς τὰ οὐράνια, τοῖς πτεροῖς τοῦ πνεύματος κουφιζόμενοι. "Ἴδου ἐγὼ ἄγω." Γαυριάσατε, φησὶ, πατοῦντες ἐπὶ τὰς κεφαλὰς τῶν ἔθνῶν. Ἴδου γὰρ δέδωκα ὑμῖν ἐξουσίαν τοῦ πατεῖν ἐπάνω ὄφρων καὶ σκορπίων, εἶπεν ὁ Κύριος. Τοὺς ἐξ ἔθνῶν φησὶ, καὶ τοὺς ἐξ Ἰσραὴλ τοὺς εἰς πάντα τὰ ἔθνη διεσπαρμένους, ὕστερον δὲ καὶ αὐτοὺς τευξομένους σωτηρίας. "Ἐν ἑορτῇ Φασέκ." Φασέκ, ἀφέσεως ἐρμηνεύεται. Φησὶν οὖν ὅτι ἐν τῇ Χριστοῦ ἀφέσει τῶν ἁμαρτημάτων σωθήσονται. "Ἐν κλαυθμῶ." "Ὅτι ἁμαρτία, κλαυθμοῦ αἰτία, ἡ δὲ ἐπιστροφή σωτηρίας καὶ παρακλήσεως. 93.688 "Αὐλίζων ἐπὶ διώρυγας." Ἐπὶ τὰ τοῦ βαπτίσματος νάματα κατασκηνῶν αὐτοῦς. "Ἀκούσατε λόγον." Καὶ γὰρ διὰ Χριστοῦ ἐδιδάχθημεν λέγειν· Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. "Ὡς ὁ βόσκων." Ὁ λέγων Κύριος· Ἐγὼ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός. "Καὶ ἤξουσι." Ἐπὶ τὴν Ἐκκλησίαν, ἔνθα τὸ τίμιον σῶμα καὶ αἷμα Χριστοῦ προσφέρεται. "Καὶ κτηνῶν." Ταῦτα σημεῖα εἰρήνης. "Καὶ πρεσβύται." Αἱ Ἐκκλησίαι ἐν τῇ συναγωγῇ τῶν κατὰ Χριστὸν ἀκμαζουσῶν ψυχῶν, καὶ τῶν ἐν φρονήσει πολιῶν. "Μεθύσω." Θείων λόγων πληρώσω τοὺς ἱερεῖς, ὡς δύνασθαι εὐφραίνειν τὸν λόγον [φορτ. λαὸν] ἐν διδασκαλίᾳ. "Ὅτι ἔστι μισθός." Ἡ ὅτι ἔμμισθον τὸ ἀποθανεῖν ὑπὲρ Χριστοῦ, ἢ ὅτι ἔξεις τὸν Παῦλον πολὺν φέροντα καρπὸν. "Καὶ ἐπιστρέψουσι." Ἡ οἱ τελευτήσαντες παῖδες ἀνιστάμενοι, καὶ ἐν Χριστῷ ὄντες, ἢ ὅτι ὁ Παῦλος πολλοὺς ἐξ ἔθνῶν ἐπέστρεψεν. "Μόνιμον τοῖς σοῖς τέκνοις." Καὶ ἔσται, φησὶ, διαρκὴς ὁ μισθὸς τοῖς σοῖς τέκνοις ἀνηρημένοις, ἢ καὶ τῷ Παύλῳ. Ἀεὶ δὲ ἡ Ῥαχὴλ εἰς πρόσωπον τῆς Ἐκκλησίας ἐκλαμβάνεται, ἣν καὶ ὀδυρομένην ὁ λόγος παραμυθεῖται ἐπὶ τοῖς διωγμοῖς καὶ ταῖς ἀναιρέσεσι ταῖς διὰ Χριστόν. "Ἀκούων ἤκουσα, Ἐφραΐμ." Ἐφραΐμ, τὸν ἐξέθνῶν λαόν φησὶ. "Ἐγὼ ὡς περ μόνος οὐκ ἐδιδάχθην." Ὡς μόνος, φησὶ, ταῖς ἐμαῖς ἁμαρτίαις ἐντρεφόμενος οὐκ ἐδιδάχθην τὰ θεῖα λόγια. "Ἐπίστρεψόν με." Τίνα, γὰρ, φησὶ, καρπὸν ἔχετε, ἐφ' οἷς νῦν ἐπαισχύνεσθε; ἡμέρας οὖν αἰσχύνης τὰς τῆς ἁμαρτίας φησὶ. "Καὶ ὑπέδειξά σοι." Τοῦτο διὰ μέσου κεῖται· Ὡς περ τὸν σωζόμενον λαὸν ἐκ τοῦ Θεοῦ· ἀντὶ τοῦ, Ἄγαθόν σε ὑπόδειγμα ποιήσω, ἵνα διὰ τοῦ σοῦ ὑποδείγματος καὶ ἄλλοι σωθῶσιν. "Στῆσον σεαυτὴν, Σιών." Διανάστηθι ἐκ τοῦ τῆς ἁμαρτίας πτώματος. Ἀνάστηθι διὰ τοῦ τροπαίου σταυροῦ. Ἡ οὕτως· Στῆσον σεαυτὴν· ἀκριβολογήθητι τὰ κατὰ σεαυτὴν· πρὸς ἑαυτὴν κρίθητι, καὶ δοκίμασον σεαυτὴν. "Ποίησον τιμωρίαν." Διὰ τῆς ἐν Χριστῷ πίστεως καὶ τῆς μετανοίας τιμώρησαι τὰ φαῦλα, καὶ αὐτοὺς τοὺς αὐτὰ ἐνεργοῦντας δαίμονας. "Δὸς καρδίαν." Ἀνάλαβε, φησὶ, τοῦ Κυρίου τὸν σταυρὸν ἐπὶ τῶν ὤμων. Ἄλλως· Μὴ κρύπτε τὰ φαῦλα, ἀλλὰ φανέρωσον αὐτὰ δι' ἐξομολογήσεως. Ἄλλως· Ἐπίδος αὐτὴν εἰς τὸν κάματον τῆς μετανοίας. "Ὅδον ἧ ἐπορεύθης." Ἐπειδὴ πεπόρευσαι ἐπὶ τὰ φαῦλα, ὑπόστρεψον ἐπὶ τὰ ἀγαθὰ. "Ἀποστράφηθι." Ὑπόστρεψον εἰς τὴν ἐξ ἀρχῆς ἐπαινουμένην πολιτείαν, καὶ πένθησον ἐπὶ ταῖς προτέραις ἁμαρτίαις τὸ πένθος τὸ μακαριζόμενον. 93.689 "Ἔως πότε ἀποστρέψεις;" Μέμφεται αὐτῇ ὡς βραδυνούσῃ εἰς τὴν ὑπακοήν. "Ὅτι ἔκτισέ με Κύριος σωτηρίαν." Ἀκύλας καὶ Σύμμαχος, ὅτι ἔκτισε Κύριος καινὸν ἐν τῇ θηλείᾳ, ἐκδεδώκασιν· σαφῶς δὲ διὰ τούτων ὁ καινὸς ἄνθρωπος, ὁ σαρκωθεὶς Λόγος, ὁ ἐκ Παρθένου τεχθεὶς προκατηγγέλη. "Ἐν σωτηρίᾳ." Διὰ Χριστοῦ, φησὶν, ἐπανήξουσιν ἄνθρωποι εἰς παράδεισον, ὅθεν ἐξέπεσον. Τοιαύτην τινὰ δοξολογίαν καὶ οἱ παῖδες ἀνέπεμψαν ἐπὶ τῷ Σωτῆρι. "Εὐλογημένος Κύριος ἐπὶ δίκαιον." Ταύτην φησὶ τὴν ὑμνωδίαν ἀναπέμψουσιν οἱ τῆς Ἐκκλησίας λαοὶ ἅμα τοῖς διδασκάλοις· καὶ εἰς ὕψος

ἀρθήσεται ἡ τοιαύτη φωνὴ ἐν τοῖς τῆς Ἐκκλησίας ποιμνίοις. "Διὰ τοῦτο ἐξηγέρθη." "Ὅτι πιστῶς, φησὶν, ὁ προφήτης ἐδεξάμην τὸ ὄραμα, διὰ τοῦτο ὡς παρόντα τὰ πράγματα ἐθεασάμην. "Καὶ ὁ ὕπνος μου." Ὁ τῆς ἀναστάσεως τρόπος. Δηλοῖ δὲ καὶ τὴν ἐκ τῆς ἀμαρτίας ἐλευθερίαν. Ἀναφέρεται δὲ καὶ εἰς τὸν Κύριον ἢ προφητεία· τῷ τὸν θάνατον ὕπνον ἐργασαμένῳ, καὶ θεωροῦντι τῶν πιστῶν τὸ πλῆθος, καὶ χαίροντι ἐπὶ τῷ ἐκουσίῳ αὐτῷ γεγονότι θανάτῳ. "Ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται." Ἴσως τὴν τῶν αἰρέσεων φύρσιν φησὶ, καὶ τῶν κτηνώδεις τρόπους αἰρουμένων. Ἐγὼ μὲν γὰρ σπερῶ, τοῦ σίτου ἀντιποιοῦμενος. τούτους δὲ ὁ ἐχθρὸς ἐπισπείρει. Κατὰ δὲ τὴς Γραφῆς ἰδίωμα, ἐπειδὴ ἃ συγχωρεῖ Θεὸς τοὺς ἀνθρώπους προαιρετικῶς ποιεῖν, αὐτὸς ποιεῖν λέγεται, ὡς τὸ, Παρέδωκεν αὐτοὺς εἰς πάθη ἀτιμίας, οὐ Θεοῦ τοῦτο ποιήσαντος, ἀλλ' αὐτῶν τοῦτο ἐλομένων· οὕτω καὶ ἐνταῦθα κεῖται τὸ, Σπερῶ σπέρμα κτήνους. "Ἐτι [φορτ. Ἔστι] δὲ καὶ οὕτω νοῆσαι· Ἀνθρωποῖσιν οἱ σοφώτεροι καὶ τελειότεροι, οἱ μετὰ λόγου καὶ γνώσεως τὴν πίστιν κατέχοντες, κτήνη δὲ οἱ μετὰ ἀπλότητος καὶ ἀπεριέργως τῇ πίστει προσδεδραμηκότες. Ἐγὼ οὖν, φησὶ, καὶ τούτους κάκείνους ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καταφυτεύσω. "Ἄλλ' ἢ ἕκαστος ἐν τῇ ἑαυτοῦ ἀμαρτίᾳ ἀποθανεῖται." Ἡ τοῦ Ἀδάμ ἀμαρτία διελθοῦσα εἰς τὸ ἔθνος, καὶ ἐπὶ τοὺς μὴ ἀμαρτήσαντας, ἤλθεν, ὡς εἶπεν ὁ Ἀπόστολος. Χριστοῦ οὖν συγχωρήσαντος ταύτην διὰ τοῦ λουτροῦ τῆς ἀφέσεως, ἐκαθαρίσθη μὲν ἡ προπατορικὴ ἀμαρτία, ἕκαστος δὲ τῶν οἰκείων ἀμαρτημάτων ὑπέχει λόγον. "Καὶ διαθήσομαι τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ." Διαθήκη, τὴν εὐαγγελικὴν. Τούτοις δὲ ἐχρήσατο καὶ ὁ Ἀπόστολος εἰς ἀπόδειξιν τοῦ [μὴ] ἐκβεβλήσθαι τὴν νομικὴν λατρείαν. "Διδούς δώσω." Τὰς διὰ τοῦ πνεύματος ὑπομνήσεις. "Ἐὰν ὑψωθῇ." Ὡς ἀμήχανον, φησὶν, ἀνωτέρω τὸν οὐρανὸν ἀνελθεῖν, ἢ τὴν γῆν κατωτέρω κατελθεῖν· οὕτως ἀμήχανόν με ἀποδοκιμάσαι τὸν Ἰσραὴλ· Ἄμε 93.692 ταμέλητα γὰρ τὰ χαρίσματα τοῦ Θεοῦ, ὡς φησὶν ὁ Ἀπόστολος. "Ἐὰν παύσωνται." Οὐ δύνανται, φησὶν, [ἴσ. Οὐ δύνανται, φησὶ, μὴ εἶναι], οἱ ὄροι ἡλίου καὶ σελήνης, οὐδὲ τὸ γένος Ἰσραὴλ τὸ νῦν κατὰ χάριν [τοῦ] εἶναι ἔμπροσθέν μου. "Ἀπὸ πύργων." Ἀπὸ χάριτος Θεοῦ· οὕτως γὰρ ἐρμηνεύεται τὸ Ἀναμείλ. "Ἐως τῆς πύλης." Ἐως τῆς συντελείας. Φθάσας γὰρ ἕως γωνίας, τελειοῦται ὁ τοῖχος. "Ἐξ ἐκλεκτῶν λίθων." Τὴν ἐκ πάντων τῶν ἐθνῶν συνισταμένην Ἐκκλησίαν ἐδήλωσεν, ἐκ λίθων ἐκλεκτῶν οἰκοδομουμένην, προφητῶν, καὶ ἀποστόλων, καὶ τῶν καθεξῆς ἀγίων. "Ἐως χειμάρρου." Ἐως, φησὶ, κλίματος ἀνατολικοῦ ὁ διαγραφεὶς οἶκος, ἔσται ἀγίασμα τῷ Κυρίῳ. Ἴπποι δὲ Ἀνατολῆς οἱ ἀπόστολοι. Ἐδήλωσεν οὖν, ὡς ἀπὸ χάριτος Θεοῦ καὶ τῶν ἀγίων ἀποστόλων οἰκοδομεῖται ἡ Ἐκκλησία. Τῶν γὰρ θείων Γραφῶν ἀναγινωσκομένων οἰκοδομούμεθα. ΚΕΦΑΛ. ΑΒ'. "Καὶ λαλήσει." Ὁ Σεδεκίας πρὸς τὸν Βαβυλώνιον. "Οὕτως εἶπε." Τὰ ὠνιακά, φησὶ, γραφῆναι παρεσκεύασα· ἴσως δὲ τότε καὶ ὠνούμενοι ὑπεσημειοῦντο ἐν τοῖς ὠνιακοῖς. Ἴνα καὶ οἱ μετὰ ταῦτα μάθωσιν ὥστε μὴ διαφθαρήναι. Διὰ τοῦτο ἐν ἀγγελίῳ ὀστρακίνῳ, ἵνα ἐπανελθόντες ἴδωσιν, ὅτι ἄνωθεν ταῦτα προελέγετο, ἵνα μὴ τὰ ῥήματα μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰ πράγματα μαρτυρήσῃ. "Ποιῶν ἔλεος." Ὅτι πολλαπλάσιόν ἐστι τὸ ἔλεος αὐτοῦ. "Καὶ ἀποδιδούς." Ἀπὸ Ἀδάμ ἕως τῆς παρουσίας Χριστοῦ οἱ μιμούμενοι τὰς ἀμαρτίας τῶν πατέρων, ταῖς τιμωρίαις ὑπέπιπτον, διὰ τὸ μήπω τὴν ἀπολύτρωσιν τῆς ἀμαρτίας γεγενῆσθαι. Μετὰ δὲ τὴν παρουσίαν τοῦ Χριστοῦ, ἕκαστος λοιπὸν ὁ σπεῖρη, καὶ θερίσει, διὰ τὸ μὴ ὁμοίως ἐκτείνεσθαι ἐκ πατροπαραδότου ἀναστροφῆς ἐπὶ [ἐπὶ υιδετυρ αβυνδαρε] τὴν παράβασιν. "Καὶ ἐν τοῖς γηγενέσι." Τοῖς ἀσεβέσι, τοῖς τὰ γῆνα φρονοῦσιν· ἢ καὶ αὐτοῖς τοῖς Αἰγυπτίοις τοῖς ἐξ αὐτῆς τῆς γῆς. "Καὶ ἐποίησας." Ἐως σήμερον, φησὶν, ὀνομαστὸς, ἢ ἐπὶ τοῖς πάλαι τεραστίοις. "Ἐγὼ Κύριος." Ὁ μέλλων πάντας κρίνειν, καὶ ἐκάστῳ ἀποδιδόναι κατὰ τὰς πράξεις. "Ὅτι ἦσαν." Ὡς μὲν ἐπὶ τὸ πολὺ πᾶσα μὲν ἡ γῆ τότε ἀθέων ἦν· μόνον δὲ οὗτοι λέγονται ἀμαρτάνειν, ἐπειδὴ τοῖς θείοις νόμοις πεπαιδευμένοι ἐν γνώσει ἡμάρτανον. "Ὅτι ἐπὶ τὴν ὀργὴν

μου." Ὡς ἐπὶ τούτῳ, φησὶν, ἐστὶ κτισθεῖσα ἡ πόλις αὕτη, ἐπὶ τῷ παροργίζῃ με, ἵνα διὰ τοῦτο ἀφανίσω αὐτήν, μὴ θέλων αὐτήν ὄρα. 93.693 "Καὶ ἔστρεψαν πρὸς με νῶτον." Τοῦτο δεῖγμα τελείας ὕβρεως καὶ καταφρονήσεως. "Καὶ ἐδίδαξα αὐτούς." Ἀντὶ τοῦ, κατὰ πᾶσαν σπουδήν. "Ἄ οὐ συνέταξα αὐτοῖς." Ἔστω, φησὶν. Ἐμοιτὰς θυσίας προσφέρειν ὀφείλοντες, δαίμοσι προσφέρουσι· διατὶ καὶ ἀνθρωποκτονίας ἐργάζονται; ἀνθρώπους δὲ οὐδὲ ἑμαυτῶ θύεσθαι ὅσιον ἔκρινα. Ὡς οὐκ ἀρκούμενοι τοίνυν, φησὶ, τοῖς πρότερον ἀμαρτήμασι, καὶ τοῦτο ἐπεξεῦρον τὸ ἀτόπημα. "Ἴδου ἐγὼ συναίγω αὐτούς," Ἐπαγγέλλεται Θεὸς ἐπανάγειν ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ· ὁμοῦ δὲ καὶ προλέγει τὴν Χριστοῦ παρουσίαν, καὶ τὴν τοῦ Πνεύματος χάριν. "Καὶ ἔσονταί μοι εἰς λαόν." Τοῦτο κοινὸν περὶ πάντων πιστῶν. "Καὶ δώσω αὐτοῖς ὁδὸν ἑτέραν." Τὴν Κυρίου παρουσίαν. Αὐτὸς γάρ ἐστιν ἡ ὁδός. "Καὶ καρδίαν ἑτέραν." Τὴν τοῦ Πνεύματος χάριν. Πάλιν φησὶν πρὸς αὐτόν· ἐπειδὴ δύσπιστος ὁ λόγος ἦν. "Καὶ διαθήσομαι." Τὴν περὶ τῆς ἐκ νεκρῶν ἀναστάσεως. Ἦτις οὐκ ἀλλαγῆσεται. ΚΕΦΑΛ. ΛΓ'. "Οὕτως εἶπε Κύριος ποιῶν γῆν." Κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς δημιουργίαν, ἀπὸ γῆς ποιῶν τὸν ἄνθρωπον. "Καὶ πλάσσω αὐτήν. Ἀναπλάσσω διὰ τοῦ λουτροῦ τῆς παλιγγενεσίας. "Τοῦ ἀνορθῶσαι αὐτήν." Διὰ τοῦ τιμίου σταυροῦ, ἐπειδὴ ἔκειτο βεβλημένη ὑπὸ τῆς ἀμαρτίας. "Κύριος ὄνομα." Περὶ οὗ εἶπεν ὁ Ἀπόστολος· Εἰς Κύριος Ἰησοῦς Χριστός, δι' οὗ τὰ πάντα. "Καὶ κράζον πρὸς με." Ἐκτενῶς δεήθητί μου. "Καὶ ἀπαγγελῶ σοι." Τὰ διὰ τῆς Χριστοῦ παρουσίας γεγενημένα. "Τῶν καθηρημένων." Δέον ἀκολουθῆσαι τοὺς Ἰουδαίους τῷ Βαβυλωνίῳ, ἐπειδὴ τοῦτο κρῖμα ἦν τοῦ Θεοῦ, καθελόντες τὰς οἰκίας αὐτῶν, χάρακας ἐποίησαν καὶ προμαχῶνας ἐπὶ τῷ μάχεσθαι τοῖς Χαλδαίοις. Διὰ τοῦτο θανάτῳ καταδικάζονται. "Ἴδου ἐγὼ ἀνάγω." Μετὰ τὴν ἱστορίαν, διὰ τῆς Χριστοῦ παρουσίας. "Καὶ ποιήσω εἰρήνην." Διὰ τὴν εἰς ἐμὲ πίστιν δωροῦμαι αὐτοῖς τὴν εἰρήνην. "Καὶ εἰς μεγαλειότητα." Οὐδέποτε γὰρ τοιαύτη μεγαλειότης γέγονεν, ὡς ἡ διὰ τῆς τοῦ Θεοῦ Λόγου ἐνσάρκου παρουσίας. "Καὶ φοβηθήσονται." Ἡ οἱ δαίμονες ἐπὶ τοῖς γενομένοις ἀγαθοῖς τοῖς ἀνθρώποις, ἢ καὶ αὐτοὶ οἱ εὖ πάσχοντες, ἐφ' οἷς τοιοῦτον πρότερον ἠγγόνησαν Δεσπότην. "Φωνὴ νυμφίου." Τοῦ τῆς ψυχῆς νυμφίου Λόγου λέγοντος· Δεῦτε πρὸς με, πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι, κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς. 93.696 "Φωνὴ λεγόντων." Τῆς εὐφραينوμένης καὶ λεγούσης· Ὁ Κύριός μου καὶ ὁ Θεός μου. "Ὅτι ἐπιστρέψω." Καθὼς ἦν Ἄβελ, καὶ Σὴθ, καὶ Ἐνώχ, καὶ Νῶε, καὶ Ἀβραάμ, ἐκ πίστεως, καὶ οὐκ ἐκ νόμου δικαιούμενοι. "Καταλύματα." Ἐν αἷς Ἐκκλησίαι· ἐν αἷς οἱ τούτων ποιμένες διαναπαύουσι τὰ λογικὰ ποίμνια. "Ἐν πόλεσι." Μετὰ τὴν ἱστορίαν, τὰς Ἐκκλησίας νόει ὀρεινὴν, διὰ τὴν ἐξ ἐθνῶν καλεῖ, διὰ τὸ πάλαι αὐτῆς ἄκαρπον. "Ἔτι παρελεύσεται πρόβατα." Τοῦ ἐπισκεπτομένου, καὶ μὴ ἀμελοῦντος, ἀλλὰ ἀριθμοῦντος καὶ ἐπιζητοῦντος, μὴ τι τῶν λογικῶν προβάτων ἀπώλετο. ΚΕΦΑΛ. ΛΔ'. "Βάδισον πρὸς Σεδεκιάν." Ἐμοῦ παραδιδόντος, φησὶν ὁ Θεός, καὶ οὐ τῇ δυνάμει τοῦ Βαβυλωνίου παραδοθήσεται ἡ πόλις. "Καὶ ἕως ἄδου κόψονται σε." Καταπαίζει τοῦ Σεδεκίου, ἵνα ἐκεῖνος ὑπονοήσῃ τὴν ἐκ τῶν πολεμίων ἄφεισιν. Ἔλεγε δὲ ὁ χρησμὸς, ὅτι οὐχ ὡς ἀνὴρ ἐν παρατάξει, ἀλλ' αἰχμάλωτος ληφθεὶς ἐν εἰρηνευούσῃ πόλει τῇ Βαβυλωνίῳ τὸν κοινὸν ὑποίσει θάνατον. Τὸ δὲ, ἕως ἄδου κόψονται σε, ἀντὶ τοῦ, πικρὸν οἶα βασιλέα ἐν αἰχμαλωσίᾳ ἀποθανόντα. "Ὁ λόγος ὁ γενόμενος." Μετὰ τὸ συγγράψασθαι τὴν περὶ τῆς ἀφέσεως διαθήκην. "Καὶ ὑπεστρέψατε." Οἱ ἀπολύσαντες αὐτούς ἐλευθέρους, πάλιν εἴλκυσαν αὐτούς εἰς δουλείαν. "Οὐς ἐξαπεστείλατε." Τῇ προαιρέσει, τῷ θελήματι. Τοῦτο γὰρ τῆς ἐλευθερίας ἴδιον. "Τὸν μόσχον ὃν ἐποίησαν ἐργάζεσθαι αὐτῷ." Ἀντὶ τοῦ, διὰ τὸν μόσχον· τουτέστι διὰ τὴν εἰδωλολατρείαν παραδώσω αὐτούς. Μόσχον καλεῖ τὸν Αἰγύπτιον, διὰ τὸν τῶν Αἰγυπτίων θεὸν τὸν Ἄπιν. Καὶ αὐτούς οὖν, φησὶ, καὶ Αἰγύπτιον ὃν εἰς συμμαχίαν ἐκάλεσαν, παραδώσω τοῖς Βαβυλωνίοις. "Καὶ δύναμις

βασιλέως." Ἴσως ἀναζεύξαντας αὐτοὺς, καὶ ἀρξαμένους ἀποτρέχειν, ἀπειλεῖ Θεὸς ἐπιστρέφειν. ΚΕΦΑΛ. ΛΕ΄. "Παστοφόριον." Παστοφόριον, ἤγουν γαζοφυλάκιον. "Ἡμεῖς καὶ αἱ γυναῖκες ἡμῶν." Σημεῖωσαι ὑπακοὴν τέκνων καὶ γυναικῶν ἐπὶ παραφυλακῇ τοσαύτης ἀκριβείας. "Οὐ μὴ λάβητε παιδεῖαν." Οὐκ ἐντρέπεσθε λοιπὸν, καὶ μεταπορεύεσθε εἰς τὸ ἀκούειν τῶν λόγων μου; ΚΕΦΑΛ. Λ΄. "Λάβε σεαυτῶ χαρτίον βιβλίου." Χάρτην βιβλίου, ἢ βιβλίον χάρτινον, ἢ καὶ ἐν τόμοις ἔγραφον τὸ παλαιὸν, καὶ τοῖς τόμοις ἀντὶ τῶν βιβλίων ἐχρῶντο. "Πάντα τὰ κακά." Τὰ ἐπίπονα, τὰ κακωτικά· τὰ 93.697 διὰ τῆς παιδείας προσκαλούμενα αὐτοὺς εἰς διόρθωσιν. "Οὐκ ἔσται αὐτῶ καθήμενος ἐπὶ θρόνου." Καὶ ἀνωτέρω μὲν ἠπέλιψε τῷ Ἰωακείμ· Ταφήν ὄνου ταφήσεται· καὶ νῦν δὲ αὐτῶ ἀπειλεῖ, ὅτι τὸν χάρτην κατέκαυσε. "Καὶ προσετέθησαν αὐτῶ λόγοι πλείονες." Ἐπειδὴ ἐνόμισεν ὁ Ἰωακείμ ἐξαφανίζειν τὴν προφητείαν διὰ τοῦ ἐμπρησμοῦ τοῦ βιβλίου, κελεύει Θεὸς καὶ τὰ πρῶτα γραφῆναι, καὶ ἕτερα προστίθησι. ΚΕΦΑΛ. ΛΖ΄. "Καὶ ἐὰν πατάξητε." Οὐχ ὅτι τοῦτο γέγονεν, ἀλλ' ἐκ δειγμάτων αὐτοῖς τὴν παντελεῖ ἀνελπιστίαν τοῦ δυνηθῆναι διαφυγεῖν προλέγει. "Τοῦ ἀγοράσαι ἐκεῖ." Ἡ ἀγοράσαι τόπον εἰς οἴκησιν, ἢ ἀγοράσαι ἀντὶ τοῦ, ἀγοράσαι, καὶ ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς προφητεῦσαι· ἢ κάκεῖ παρακινδυνεῦσαι, καὶ τοῖς οἰκείοις κινδύνοις ὠνήσασθαι τὴν σωτηρίαν τῶν σωζομένων. "Πεσέτω τὸ ἔλεος." Ὅτι Γενοῦ ἔλεήμων εἰς ἐμέ. "Καὶ συνέταξεν." Τοῦτο λέγει, ὅτι ῥυπαρὸν ἄρτον ἔξωθεν τοῦ πεττομένου τοῖς ἐλευθέρους, ἵνα εἴπη τὸν τοῖς οἰκέταις παρεχόμενον, ἢ καὶ τοῖς κυσίν· ἢ ἐπειδὴ σιτοδεία ἦν ὡς ἐν τῷ πολέμῳ, καὶ ἕκαστος φανερόν τι ἐλάμβανεν, λάθρα ἔπεμπεν ὁ βασιλεὺς τῷ προφήτῃ, ἵνα μὴ τις αὐτῶ συντύχη· ἐφοβοῦντο γὰρ τὴν αὐτοῦ διδασκαλίαν. ΚΕΦΑΛ. ΛΗ΄. "Ὅτι οὐκ ἠδύνατο ὁ βασιλεὺς πρὸς αὐτοῦ." Ἀντὶ τοῦ, κερδᾶναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ. Δῆλος οὖν ἐστι θέλων μὴ ἀναιρεθῆναι τὸν προφήτην, ὡς οὐδὲ Πιλάτος τὸν προφητῶν Κύριον Ἰησοῦν. "Καὶ ἐχάλασαν αὐτὸν εἰς τὸν λάκκον." Γίνεται τύπος ὁ προφήτης τοῦ κατὰ Χριστὸν μυστηρίου, τοῦ δεδομένου μὲν εἰς χεῖρας Ἰουδαίων ὑπὸ Πιλάτου, κατελθόντος δὲ πρὸς τὸν δυσώνυμον καὶ ἀηδέστατον ἄδην, καὶ ἐκ τῶν νεκρῶν ἀναστάντος· ὡσπερ ἀμέλει καὶ ὁ προφήτης ἐκ τοῦ λάκκου πάλιν ἀνέβη· λάκκον δὲ ἡ Γραφή πολλαχοῦ τὸν ἄδην καλεῖ. "Ἐπονηρεύσω ἃ ἐποίησας." Ἀβδεμελέχ ὁ Αἰθίοψ βουλόμενος σῶσαι τὸν Ἱερεμίαν μέμφεται τῷ βασιλεῖ λέγων· Οὐ καλῶς ἐβουλεύσω ἀποκτεῖναι τὸν ἄνδρα ἐν τῷ λάκκῳ. Ἔδει γὰρ αὐτὸν, τὸν οἴκτιστον σὺν ἡμῖν ὑπομεῖναι θάνατον τὸν διὰ τοῦ λιμοῦ. "Ζῆ Κύριος." Σημεῖον καὶ ἐντεῦθεν, ὅτι κτιστὴ ἡ ψυχὴ. "Ἐγὼ λόγον ἔχω." Τῶν Ἰουδαίων τινὲς πρὸς τοὺς Χαλδαίους αὐτομολήσαντες, ὑπισχνοῦντο τῷ Σεδεκίᾳ, μὴ συγχωρήσειν τοὺς πολεμίους συλλαβεῖν αὐτόν· καὶ ἐπέθετο μᾶλλον τούτοις, ἢ Θεῷ λέγοντι, δεῖν ἀκολουθῆσαι τῷ Βαβυλωνίῳ. Ἔλεγε δὲ τοῦτο Θεὸς, βουλόμενος αὐτοὺς σωθῆναι· εἰ γὰρ ἔζησαν ἀκολουθήσαντες τῷ πολέμῳ, γνόντες τὸν παραδόντα 93.700 Θεὸν, μετενόουν, καὶ τὰς αὐτῶν ἐκέρδαινον ψυχάς. "Ἄνδρες εἰρηνικοί σου." Ἀντὶ τοῦ, οἱ φίλοι σου. "Καὶ δυνησονται σοι." Τουτέστιν, Ἰσχυσαν παρατρέψαι σε τῆς εὐθείας ὁδοῦ· κατισχύσουσιν. ΚΕΦΑΛ. ΛΘ΄. "Καὶ ἐν τῷ δεκάτῳ ἔτει τοῦ Σεδεκία." Πολιορκήσαντες ἐπὶ χρόνον οἱ Βαβυλώνιοι τὴν Ἱερουσαλήμ εἶλον, καὶ ἐξαγαγόντες ἐκ τῆς φυλακῆς τὸν Ἱερεμίαν παραδεδώκασι τῷ Γοδολῖα, καὶ ἐκάθισαν αὐτὸν ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ. "Καὶ ἐξήγαγον." Ἴσως ἀκούσαντες παρὰ τῶν αὐτομολησάντων οἱ Χαλδαῖοι, ὅτι προὔλεγε τοῖς Ἰουδαίοις μὴ ἀντιστῆναι αὐτοῖς ὁ Ἱερεμίας, ἐτίμησαν αὐτόν. "Καὶ πρὸς Ἱερεμίαν." Εἰπὼν τῆς πόλεως τὴν ἄλωσιν, ἐπειδὴ ἀναγκαῖον ἦν μνημονεῦσαι, ὡς ἐτίμησεν ὁ Θεὸς τὸν Ἀβδεμέλεχ, καὶ ὑπέσχετο αὐτῷ διὰ τοῦ προφήτου μὴ παραδώσειν αὐτόν εἰς χεῖρας ἐχθρῶν, ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς τὸν προφήτην περιποιήσατο, ἀνέδραμεν εἰς τὰ πρὸ τῆς ἀλώσεως. "Πορεύου." Οὐκ ἀπὸ τόπου εἰς τόπον κελεύει ὁ Θεὸς μεταβῆναι τῷ προφήτῃ· ἐν φυλακῇ γὰρ ἦν· ἀλλὰ τὸ, Πορεύου, ἐνταῦθα ἀντὶ τοῦ, Διακόνησον τοῖς ἑμοῖς λόγοις, καὶ μῆνυσον ταῦτα τῷ

Ἄβδεμέλεχ. Τὴν ἀποστολικὴν οὖν διακονίαν νόει. "Ὅτι ἐπεποίθεις." Ἡ γὰρ εἰς τὸν προφήτην τιμὴ, εἰς τὸν Θεὸν ἔχει τὴν ἀναφορὰν, καὶ Θεῷ πιστεύων, τὸν τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπον ἐτίμα. ΚΕΦΑΛ. Μ'. "Ναβουζαρδάν." Ἀρχιστράτηγος ἦν, οὗ ἔκτος οὐδεὶς ἀνηρέϊτο· διὸ καὶ ἀρχιμάγειρος καλεῖται, ὡς ἐπὶ τῶν φόνων. "Ἄπαντα τὰ ἀγαθὰ." Ἄντι τοῦ, ὃ ἡδύ σοί ἐστι, τοῦτο πρᾶξον. "Καὶ ἤκουσαν." Ἐγὼ, φησὶν, ἀποκωλύω αὐτοὺς, τοῦ ἐπηρεάσαι τινὰ ὑμῶν. "Καὶ ὑμεῖς συνάγετε οἶνον." Ἀπολαύσατε τῶν τῆς εἰρήνης ἀγαθῶν, καὶ Θεῷ τῷ δοτῆρι τούτων προσκομίσατε τὰς ἀπαρχάς. ΚΕΦΑΛ. ΜΑ'. "Ὀγδοήκοντα ἄνδρες, ἐξυρημένοι πώγωνας." Πενθοῦντες ἐπὶ τῇ καθαιρέσει τοῦ ναοῦ. "Ὅτι εἰσὶν ἡμῖν θησαυροὶ ἐν ἀργῶ." Ἄντι τοῦ, λάβε ὅσα ἔχομεν, καὶ μὴ ἀνέλης ἡμᾶς. ΚΕΦΑΛ. ΜΒ'. "Ὅτι ἀναπέπαυμαι ἐπὶ τοῖς κακοῖς." Ἄντι τοῦ, Ἐπληρώθη μου ἡ καθ' ὑμῶν ὀργή. "Ὅτι εἰς γῆν Αἰγύπτου εἰσελευσόμεθα." Οἱ τῇ ἀμαρτία προστρέχοντες, νομίζουσιν ἐκφεύγειν τοῦ βίου τὰ ἐπίπονα, οὐ θέλοντες ἀκούειν πολέμους. Ἄγνοοσι δὲ τὴν ὕστερον αὐτοὺς καταληψομένην ὀργὴν. 93.701 "Καὶ ὁ λιμός." Οὗ πολὺν ποιῆσθε λόγον δεδοικότες αὐτόν. "Καθὼς ἔσταξεν." Ἄντι τοῦ, ἀφείθη. "Μὴ εἰσέλθητε." Προβλέπων τὰ ἐν τῇ καρδίᾳ τῶν Ἰουδαίων τῷ προφητικῷ πνεύματι ὁ Ἰερεμίας, πρὶν ἐκείνους ἀποκρίνασθαι, φησὶ πρὸς αὐτοὺς, ὅτι Οὐκ ἀκούσεσθε τοῦ Θεοῦ. "Ὅτι ἐπονηρεύσασθε ἐν ψυχαῖς ὑμῶν." Ἔτερα ἐν ταῖς διανοίαις ὑμῶν κεκρικότες, ἀπεστείλατέ με ἐρωτῆσαι Θεὸν πειράζοντες αὐτόν. ΚΕΦΑΛ. ΜΓ'. "Ἴνα δῶς ἡμᾶς εἰς χεῖρας τῶν Χαλδαίων." Ἴσως ὑπόπτεισαν τὸν Βαροῦχ, ὡς πρότερον πεμφθέντα ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῶν Ἰουδαίων δῶρα κομίσαι τῷ Βαβυλωνίῳ, καὶ φίλον αὐτῷ γεγεννημένον. Προφασίζονται γὰρ τοῦτο εἰς τὸ παρακοῦσαι Θεοῦ. Τῇ γὰρ κακίᾳ οὐ λείπει πρόφασις. "Ἐν Τάφναις λέγων." Καὶ αὕτη βασιλικὴ πόλις τῶν Αἰγυπτίων ἐτύγχανεν. "Οὓς εἰς θάνατον." Κατ' ἐξουσίαν, φησὶν, ὃ θέλει διαπράξεται. "Ὡσπερ φθειρίζει." Ἐν τοῖς τῶν δαιμόνων ἱεροῖς. Ἀκριβῶς ἐξερευνήσει. "Καὶ συντρίψει τοὺς στύλους Ἡλιουπόλεως." Ἔστιν Ἡλιούπολις, ἐν ἣ περιφανὲς ἦν τὸ ἱερόν, πάντων δαιμόνων καταγῶγιον. ΚΕΦΑΛ. ΜΔ'. "Ἐφίστημι τὸ πρόσωπόν μου ἐφ' ὑμᾶς εἰς κακά." Κατελθόντες οἱ Ἰουδαῖοι ἐν Αἰγύπτῳ, πάλιν εἰδώλοις ἔθουον. Προλέγει οὖν αὐτοῖς πάλιν Θεὸς διὰ τοῦ προφήτου, ὅτι Ἀναμνήσατε ἑαυτοὺς τῶν ἐπενεχθέντων κακῶν τῇ Ἱερουσαλήμ καὶ τῇ Ἰουδαίᾳ. "Καὶ ἵνα γένησθε εἰς κατάραν." Οἱ γὰρ ἔθνικοι ὄνειδίζοντές τισι, καταρῶμενοι, ἔλεγον, Οὕτως γενέσθω σοι ὡς Ἰσραηλίταις. "Οὐ μὴ ἐπιστρέψωσι." Οἱ ἐν Βαβυλῶνι, καὶ οἱ σποράδην καθ' οἴουσδήποτε τόπους σωθέντες. "Θυμῶν τῇ βασιλίσει τοῦ οὐρανοῦ." Ταύτην δὲ ἴσως τὴν καλουμένην Ἀφροδίτην ὑπενόουν εἶναι, ἣν καὶ Σελήνην, καὶ Ἐκάτην ἐκάλουν οἱ βδελυροί. "Καὶ ἐπλήσθημεν ἄρτων." Ἀπὸ γυναικῶν οἱ λόγοι· οὐδὲ ἐν αὐτοῖς οὔσαι τοῖς κακοῖς, τῶν κακῶν ἐπαισθάνονται. "Καὶ ἐγενόμεθα χρηστοί." Χρηστοὺς λέγει καὶ εὐτραφεῖς τινὰς, καὶ εὐθηνουμένους, καὶ ἰλαροὺς. "Καὶ εἶπεν Ἰερεμίας." Συμφώνως φασὶν ἅπαντες· Εἰλόμεθα τὸ θύειν εἰδώλοις. "Ἐὰν γένηται ἔτι ὄνομά μου ἐν τῷ στόματι." Ἐνταῦθα φανερώς πάντας εἰσάπαξ μετὰ τῶν ἔθνικῶν ἀπέρριψεν. "Καὶ γνώσονται." Πένητες καὶ γέροντες, οὓς οὐκ ἀξιοῦσιν ἀνελεῖν οἱ πολέμιοι, ὑπολιμπάνονται δὲ ἵνα μηνυταὶ γένωνται τῶν συμφορῶν. "Οἱ καταστάντες." Οἱ ἐλόμενοι οἰκῆσαι ἐν Αἰγύπτῳ. ΚΕΦΑΛ. ΜΕ'. "Οὕτως εἶπε Κύριος." Ὀλιγωροῦντι [πολυωροῦντι] καὶ στένοντι τῷ Βαροῦχ, φησὶ διὰ τοῦ Ἱερε 93.704 μίῳ ὁ Θεός, ὅτι Περισώσω σου τὴν ψυχὴν ἐν παντὶ τόπῳ. Μὴ ζητεῖ δὲ, ἄνθρωπος ὢν, ἀπαλλαγῆναι πόνων. Τοὺς νομομαθεῖς, φησὶν, εἰς πάντα σεμνὰ ἐχαρίσατο. Ἐπὶ τὴν Ἀραβίαν φεύγοντες οἱ ἀμφὶ τὸν Σεδεκίαν, εἰς τὴν νῦν καλουμένην Δάφνην. "Καὶ σὺ ζητήσεις." Μὴ ζητήσης· τὰ γὰρ μεγάλα καὶ ἀξιάγαστα οὐκ ἐνταῦθα, ἀλλ' ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι. ΚΕΦΑΛ. ΜΖ'. "Ἐν Χαρμεῖς." Πόλις ἐστὶν ἡ Χαρμὶς ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ. "Διὰ τοῦτο αὐτοὶ πτοοῦνται." Ὁ προφήτης φησὶν, ὅτι οἱ παρασκευαζόμενοι εἰς πόλεμον Αἰγύπτου [Ἰσ. Αἰγύπτιοι], αὐτοὶ πτοοῦνται. "Τίς

οὗτος ὡς ποταμός;" Ὁ Βαβυλώνιος. "Καὶ ἡ ἡμέρα." Μετὰ τὴν ἱστορίαν τὴν Χριστοῦ παρουσίαν νόει, ὅτε τελείως οἱ ἐχθροὶ τοῦ Θεοῦ κατηγορήθησαν δαίμονες. "Ἀνάβηθι Γαλαάδ." Ἡ Γαλαὰδ ἔχει μὲν τὴν ῥητίνην, ἰατρικὴν οὖσαν τραυμάτων. Ὁ δὲ λέγει, τοιοῦτόν ἐστιν· Ἡ Γαλαὰδ ἐπηγγέλλετο ἐπαμύνειν τῷ Αἰγυπτίῳ· καὶ αὕτη πρώτη ἔάλω. Ἡ οὖν, φησὶν, ὑπισχνουμένη ἄλλοις βοθηεῖν, σαυτῇ βοήθησον. Παρθένον δὲ τὴν Αἰγυπτὸν φησιν, ὡς τότε πρῶτον αἰσχροῦς ὑπὸ πολεμίων ἠττηθεῖσαν, καὶ ὡς ἂν εἴποι τις διαπαρθενευθεῖσαν· θυγατέρα δὲ Αἰγύπτου, τὴν περιχώρον ὀνομάζει. "Ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἔπесαν." Ὁ Νεχαὼ Φαραὼ σὺν τοῖς ὑπηκόοις· ἢ καὶ Γαλαὰδ σὺν τῇ Αἰγύπτῳ. "Ἄ ἐλάλησε Κύριος." Λέγεται Θεὸς ἐν χειρὶ λαλεῖν τῶν προφητῶν, ἐπειδὴ πάντα ὅσα ἤκουσαν οἱ προφῆται ποιεῖν, ἐποίουν. Χειρὶ γὰρ ἡ πράξις. "Ἡ καὶ ἐπειδὴ πάντα τὰ μνησόμενα ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ὑπὸ τῶν προφητῶν εἰς ἔργον ἐχώρει." Ἀναγγείλατε εἰς Μαγδωλόν." Μέμφις, καὶ Τάφνας, καὶ Μαγδωλός, πόλεις ὑπῆρχον Αἰγυπτίων περιφανεῖς καὶ βασιλικαί. "Καὶ παραγγείλατε εἰς Μέμφιν." Ἐτοίμασον σεαυτὴν εἰς σφαγὴν, ἐπίστηθι, ἀντὶ τοῦ, γνώση ὅτι ὡς σμίλακα, οὕτως ἐκκόψει σου τὸν βασιλέα ἢ μάχαιρα τοῦ Βαβυλωνίου. "Καὶ ἕκαστος." Οἱ ἐν τῇ Αἰγύπτῳ Ἰουδαῖοι λέγοντες, Ἀναστρέψωμεν πρὸς τὸν λαὸν ἡμῶν. "Ἀπὸ προσώπου μαχαίρας Ἑλληνικῆς." Οἱ ἀπὸ Ἴωνος Ἑλληνες ὄντες, ὑπόφοροι ἦσαν κατὰ τὸ παλαιὸν τῶν Βαβυλωνίων, καὶ συνεμάχουν αὐτῷ ἐν τοῖς πολέμοις. Ἀπὸ μαχαίρας οὖν Ἑλληνικῆς, ἀντὶ τοῦ, τῶν συμμάχων τοῦ Βαβυλωνίου. "Ὅτι ὡς τὸ Ἰταβύριον." Τοῦτο τὸ ὄρος τῆς Γαλιλαίας ὄν, ἔρημον ἦν πρὸ τῆς Χριστοῦ παρουσίας. Ὁ δὲ Κάρμηλος καὶ αὐτὸς ἔρημος ἦν, ἔγκειται δὲ τῇ θαλάσῃ, καὶ τοὺς θαλαττίους δέχεται κλύδωνας. Ἔσται οὖν, φησὶν, ἡ Μέμφις θορύβου μεστή, καὶ ἔρημος ἐκ τῆς ἐφόδου τῶν Βαβυλωνίων. "Δάμαλις κεκαλλωπισμένη Αἴγυπτος." Ὅτι μέρος τι τῆς δυνάμεως πέμψας ὁ Βαβυλώνιος, εἶλεν 93.705 αὐτήν. -Στρατιῶται, τουτέστι τὸ σιτηρέσιον· ἢ καὶ οἱ ξένοι οὓς ἐμισθώσαντο εἰς συμμαχίαν. "Φωνὴ αὐτῶν, ὡς ὄφεως." Ἡ στεναζόντων φησὶ καὶ φευγόντων· ἐπειδὴ, φεύγων ὁ ὄφις συρίζει. Ὅτι ἐν ἄμμῳ. "Ἐρπονται χαμαὶ κείμενοι, συρόμενοι αἰχμάλωτοι. "Ἐκκόψουσι τὸν δρυμὸν αὐτῆς." Τὸ ἀνείκαστον, καὶ ὑπὲρ ἀκρίδα πληθὸς αὐτῆς. "Ἰδοὺ ἐγὼ ἐκδικῶ. Ἀμμωνᾶν Δία ἐτίμων Αἰγύπτιοι, καὶ αὐτὸ οὖν, φησὶν, αὐτῶν τὸ εἶδωλον τιμωρήσομαι· τοῦτο δὲ πέπονθεν ὁ Σατανᾶς ἐπὶ τῆς Χριστοῦ παρουσίας. Καὶ παιδεύσω σε." Ἐπὶ μὲν τῆς ἱστορίας, ὅτι καὶ ἀνελθόντες ἐξ Αἰγύπτου εἰς Ἱερουσαλήμ, πάλιν ἐπαιδεύοντο· πρὸς δὲ διάνοιαν, τῷ κατὰ Χριστὸν Ἰακώβ σωζομένῳ, φησὶν, ὅτι Λυτρώσομαί σε τῆς δαιμονικῆς δουλείας, καὶ παιδεύσω σε κρίματα, τουτέστι δόγματα εὐαγγελικὰ, ἐὰν δὲ ἀμάρτης τιμωρήσομαί σε. ΚΕΦΑΛ. ΜΖ'. "Τάδε λέγει Κύριος· Ἰδοὺ ὕδατα." Πρὸς μὲν ἱστορίαν, τὰ πλήθη τῶν Βαβυλωνίων· πρὸς δὲ διάνοιαν, ἡ τοῦ Ἀντιχρίστου παρουσία κατασημαίνεται. "Ἔως τίνος, ἢ μάχαιρα τοῦ Κυρίου;" Προορᾷ ὁ προφήτης τὴν πρὸς τῷ τέλει τοῦ Θεοῦ ἐκδίκησιν κατὰ τῶν δαιμόνων καὶ πάντων τῶν ἀπίστων. "Ἀποκατάστηθι εἰς τὸν κολεόν σου." Εὐχεται λοιπὸν ἡσυχάσαι τὴν ὄργην, ἵνα εἰρηνεύσῃ ἡ κτίσις. - Πληροφορίαν δέχεται, ὅτι οὐχ ἡσυχάσει ἡ τοῦ Κυρίου μάχαιρα, ἕως οὗ τελείως ἀνέλη τὴν πλάνην, καὶ ἔσχατος ἐχθρὸς καταργηθῇ ὁ θάνατος· πρὸς οὖν τῇ ἱστορίᾳ, νόει καὶ τὰ τῆς θεωρίας. ΚΕΦΑΛ. ΜΗ'. "Οὐαὶ ἐπὶ Ναβαῦ." Ναβαῦ, πόλις Μωαβιτῶν, ἐν ἣ τὸ Δευτερονόμιον ἐγράφη. "Ἀλαῶθ." Ἀλαῶθ, πόλις Μωαβιτῶν, ὡς αἱ λοιπαί. "Καὶ ἐξελεύσεται Χαμῶς." Χαμῶς, εἶδωλον Μωαβιτῶν. "Καὶ ἀπολεῖται ὁ αὐλῶν." Ὁ αὐλῶν τὰ παρακείμενα τῷ ποταμῷ. "Δότε σημεῖα τῇ Μωάβ." Ἀντὶ τοῦ, Προσημάνετε αὐτῇ. "Ἐξαίρων μάχαιραν αὐτοῦ ἀφ' αἵματος." Μωαβίται καὶ Ἀμμανίται κωλύονται ἐκ τοῦ νόμου εἰσιεναί εἰς οἶκον Θεοῦ. Πρὸς μὲν οὖν τὴν ἱστορίαν, καταρᾶται τοὺς μὴ ἀναιροῦντας αὐτούς· ἐκ δὲ τῆς ἀφορμῆς ταύτης γενικὸν ἐξέθετο λόγον καὶ φησιν· Ἐπικατάρατός ἐστιν ὁ ἀφαιρούμενος τὴν μάχαιραν αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἀναιρεῖν τὰ φαῦλα· ἢ γὰρ μάχαιρα τοῦ πνεύματος ὀφείλει φονεύειν τὰ κακὰ πάντοτε. "Καὶ

πεποιθώς." Ὁ μὴ ἔχων πρόσωπον εἰς οἶκον Θεοῦ εἰσέναι Μωαβίτης, πέποιθε τῇ δόξῃ τοῦ αἰῶνος τούτου. –Μετὰ τὴν ἱστορίαν νόησον, ὅτι ἡμέλησεν τὰς νεωτερικὰς ὀρμὰς ἀνακόψαι. 93.708 "Οὐκ ἐνέχεεν ἕξ ἀγγείου εἰς ἀγγεῖον." Πρὸς μὲν ἱστορίαν, Οὐδέποτε, φησὶν, ἀπώκισθη, οὐδὲ ἀπώλεσέ τι τῶν ἑαυτοῦ. Πρὸς δὲ διάνοιαν, ἀγγεῖον φησὶν ἐνταῦθα τὸ ποτήριον. "Ἔστι δὲ ποτήριον ὀργῆς, καὶ ποτήριον σωτηρίου· οὐκ ἔκλινεν οὖν, φησὶ, τὸ τῆς ὀργῆς ποτήριον εἰς τὸ τοῦ σωτηρίου, ἀντὶ τοῦ, οὐκ ἐξιλεώσατο τὴν θεῖαν ὀργὴν. "Καὶ διὰ τοῦτο ἔστη γεῦμα αὐτοῦ." Τὸ πικρὸν τῆς ἀμαρτίας γεῦμα· ὁσμὴν δὲ αὐτοῦ φησὶ τὴν θανατηφόρον. "Καὶ διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἡμέραι." Ἐνέμεινε τῇ τροπῇ, φησὶ δὲ αἰχμαλωτίζοντας. "Τὰ κέρατα αὐτοῦ." Τὴν δόξαν αὐτοῦ. "Ἀπὸ Βαιθήλ." Ἐν ἧ ἔστησε τὰς δαμάλεις ὁ Ἱεροβοάμ. Ἔχει ἀναφορὰν ὁ λόγος κατὰ τῆς διαβολικῆς κακίας. "Πῶς ἐρεῖτε Ἰσχυροὶ ἐσμεν;" Ὅτι ἐμεγαλῶσατο κατὰ τοῦ Θεοῦ, καὶ οὐδὲν αὐτὸν ἀδικήσαντας τοὺς Ἰσραηλίτας, τουτέστιν ἡμᾶς, καταπολεμεῖ. "Βακτηρία." Ἡ ἔνδοξος βασιλεία. "Ράβδος μεγαλώματος." Ἡ τῆς μεγαλωσύνης ἰσχὺς. "Καθημένη ἐν Ἀράρ." Ἐν σήψει, ἐν σαπρίᾳ. "Καὶ ἐπ' οἶκον." Τὴν βασιλικὴν αὐτῶν πόλιν φησὶν. –Αὕτη λέγεται ἡ νῦν καλουμένη Δάφνη. "Κατεάχθη κέρας Μωάβ." Ἀντὶ τοῦ, καὶ ἡ δόξα αὐτοῦ, καὶ ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ· χεὶρ γὰρ ἡ πρᾶξις. "Μεθύσατε αὐτόν." Ἐν τῇ ἰσχύϊ αὐτοῦ συντριβήσεται. "Καὶ μὴν εἰς γελοιασμὸν ἦν." Ὅτι καὶ σὺ ἐχλεύαζες τὸν Ἰσραήλ, ὡς οὐ δι' ἀμαρτίας, ἀλλὰ δι' ἀδυναμίαν τοῦ Θεοῦ αὐτῶν τιμωρούμενον. "Καὶ ἐν κλοπαῖς σου." Κλέπτοντας, φησὶν, εὗρες τὰ σὰ, ὅτι ἐπολέμεις τὸν Ἰσραήλ. Τοῦτο γὰρ ἀρμόσει καὶ κατὰ δαιμόνων, τῶν μηδὲν μὲν προαδικηθέντων, δωρεὰν δὲ ἡμῖν πολεμούντων. "Στόματι βοθύνου." Ἐν σχήματι φάραγγος. – Ἔτι ἀπειλεῖ κατὰ τῆς Μωαβίτιδος, ὡς εἰς αὐτὸν ἐξυβρισάσης τὸν Θεὸν διὰ τοῦ λέγειν· Οὐκ ἰσχύει σῶζειν ὁ Θεὸς τὸν Ἰσραήλ. "Οὐχὶ τὸ ἱκανόν;" Οὐχ ὡς προσδοκῶν, ὅτι ἀνταπόδοσίς ἐστιν, οὕτως ἔπραξεν, ἢ οὕτως; οὐ πᾶσαν τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν εἰσήνεγκεν εἰς τὴν κατ' ἐμοῦ ὕβριν; "Βοήσατε ἐπ' ἄνδρας κειράδας ἀύχμου." Ἐπὶ τοὺς κεκαλλωπισμένους ἄνδρας τῆς Μωαβίτιδος· ἀύχμωδης γὰρ ἡ χώρα. Ἡ οὕτως, ἐπὶ τοὺς ὀφείλοντας ἀύχμωδεις εἶναι, καὶ πενθεῖν διὰ τὰς ἀμαρτίας· κειρομένους δὲ καὶ τρυφῶντας διὰ καταφρόνησιν. "Ὡς κλαυθμὸν Ἰαζήρ ἀποκλαύσομαι." Ὡς τὴν Ἰαζήρ, φησὶν, οὕτως καὶ τὴν Σεβαμὴν ποιήσω. Ἀμπέλων δὲ ἐμνήσθη, διὰ τὸ τοὺς πολεμίους δηοῦν τοὺς καρπούς. 93.709 "Κλήματά σου διήλθε θάλασσαν." Ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν πολεμίων κατεκλείσθησαν. "Πόλις Ἰαζήρ." Ὁ αὐτὸς τρόπος ὁ ἀψάμενος Ἰαζήρ, καὶ σοῦ ἦψατο. "Συνεψήσθη." Συνεκόπη, φησὶ, χαρὰ τῆς Μωαβίτιδος. Ἄμα γὰρ τυχὸν ἤρχοντο εὐφραίνεσθαι, ἐπετίθετο ἡ ὀργή. "Καὶ οἶνος ἦν." Ἄλλ' οὐδὲ οἶνος, φησὶν, ἀποστάζων ἐκ τῆς σταφυλῆς τῆς ἀποτεθείσης ἐν τῷ ληνῷ, ἔφθασε πατηθῆναι· ἄμα γὰρ ἤρχοντο πατῆσαι, καὶ ἡ ἀκοὴ τῶν πολεμίων ἀνέκοπτεν αὐτούς. "Πρωῖ οὐκ ἐπάτησαν." Ἀντὶ τοῦ ξηρανθήσονται· θεήλατον δὲ φησὶν ὀργὴν. "Διὰ τοῦτο καρδία τοῦ Μωάβ, ὥσπερ αὐλοῖ." Ὁ αὐλὸς ὑπὸ τῆς βίας τοῦ πνεύματος ἑτέρου φυσῶντος βοᾷ. Βιαζόμενοι τοιγαροῦν ὑπὸ τῶν πολεμίων βοήσουσι, κἀγὼ δὲ ὑπὸ τῆς ἑαυτῶν ὕβρεως συνωθούμενος κεκράξομαι ἐπ' αὐτούς. "Πῶς κατήλλαξε;" Ἀντὶ τοῦ, πῶς ἀντεστράφη; "Ἰδοὺ ὡς ἀετός." Ἀετῷ παρέικασε τὸν Ναβουχοδονόσορ καὶ Ἰεζεκιήλ διὰ τὸ σφοδρὸν τῆς ὀρμῆς, καὶ τοῦ κινδύνου τὸ ἄφυκτον, μηδὲν εἰς τοῦτο τῶν ὀχυρωμάτων συναιρομένων, πάσης δὲ γιγνομένης μετὰ πλείστου δέους ἐκλύσεως, γυναικὸς δίκην μελλούσης τίκτειν ΚΕΦΑΛ. ΜΘ'. "Τοῖς υἱοῖς Ἀμμών." Ἀμμανίταις, ἀπὸ τοῦ Ἀμμάν ὄντες. "Ἡ παραληψόμενος." Παραληψόμενος, ἀντὶ τοῦ, κληρονόμος, φησὶν. Οὐκ ἔστιν ἐν υἱοῖς Ἰσραὴλ ὁ ὀφείλων κληρονομήσαι τὰς πόλεις τῆς φυλῆς τοῦ Γαλαὰδ ὅτι ταύτας εἰλήφασιν οἱ Ἀμμανῖται. "Διατὶ παρέλαβε Μελχὸλ;" Μελχὸλ καὶ εἴδωλον, καὶ βασιλεὺς Ἀμμανιτῶν οὕτω καλούμενος. Ῥαββᾶθ, πόλις Ἀμμανιτῶν. "Περιζώσασθε σάκκους." Ταῖς πόλεις τῶν Ἀμμανιτῶν παρεγγυᾷ τὰς ἀλλήλων ὀλοφύρεσθαι συμφοράς. "Τί ἀγαλλιᾶσθε;"

Μανικῶς καὶ ἔλεεινῶς κόψασθε. "Θύγατερ ἰταμίας." Ὁ Ἐνακεῖμ κατ' ἀρχὰς ἐκείνην ὤκει τὴν γῆν. Ὀλίγον οὖν, φησὶ, μέλλετε χαίρειν ἐν ἐκείνῃ τῇ γῆ, μετ' οὐ πολὺ δὲ αἰχμαλωτίζεσθε. Ἀντὶ τοῦ, Ἀπηνῆς καὶ ἀπάνθρωπε· πρὸς δὲ τὴν γῆν τῶν Ἀμμανιτῶν ὁ λόγος. "Καὶ διασπαρήσεσθε." Ἀντὶ τοῦ, ὅπου ἂν ἕκαστος δυνηθῆ. "Τάδε λέγει Κύριος." Δι' ἧς δύναται σωθῆναι· πρὸς δὲ διάνοιαν, ὅτι Ἀπολῶ, φησὶν, τὴν σοφίαν τῶν σοφῶν. "Ἡπατήθη." Ἐν ᾧ ἐπεποίθεισαν ὡς ἀσφαλεῖ, εὐρεθήσεται ἀνωφελής. "Βαθύνετε εἰς κάθισιν." Εἰς βάθος καθίσατε, ἀντὶ τοῦ. Ἐκδέξασθε, καὶ μανθάνετε τὰ συμβησόμενα. Δαιδὰν δὲ πόλις τῆς Ἰδουμαίας. 93.712 "Ὅτι δύσκολα ἐποίησεν." Τὸν μέλλοντα αὐτῇ πολεμεῖν. "Ὅτι ἐγὼ κατέσυρα τὸν Ἡσαῦ." Οἱ πολέμιοι. Πρὸς δὲ διάνοιαν, οἱ ἀπόστολοι, καὶ οἱ κατὰ καιροὺς τῶν Ἐκκλησιῶν προεστῶτες κατὰ τῆς εἰδωλολατρίας. "Ἀνεκάλυψα τὰ κρυπτὰ αὐτῶν." Τὸν Σατανᾶν. Τὰ δι' ὧν τοὺς ἀνθρώπους ἠπάτων οἱ δαίμονες. "Καὶ αἱ χῆραι." Αἱ ἀποστᾶσαι τῶν ἐθνικῶν ψυχαί. "Καὶ ἀγγέλους εἰς ἔθνη ἀπέστειλε." Τοὺς διεγείροντας κατὰ τῆς Ἰδουμαίας τὸν πόλεμον. Κατὰ δὲ τὴν θεωρίαν, τοὺς ἀγίους ἀποστόλους. "Ἡ παιγνία σου." Τὸ στρῆνός σου, ἡ ἀναξία σου. "Συνέλαβεν ἰσχύν." Καὶ οἱ βουνοὶ ἐν ἀνάγκαις ὀχυρώματά εἰσιν· ἐπ' αὐτῶν γὰρ ἰστάμενοι, λίθους κατὰ τῶν πολεμίων πέμπουσιν. "Καὶ οὐ μὴ κατοικήσει." Ταῦτα πάντα οὕτως τῇ ἱστορίᾳ ἀρμόζει. Ἡρξάτο δὲ κατὰ τῆς δαιμονικῆς πλάνης γίνεσθαι ἀπὸ τῆς παρουσίας Χριστοῦ, καὶ πέρας ἔξουσιν ἐν τῇ συντελείᾳ. "Ἴδου ὡσπερ λέων ἀναβήσεται." Ὁ Κύριος ἀνελθὼν ἐκ τοῦ βαπτίσματος. "Καὶ τοὺς νεανίσκους ἐπ' αὐτὴν ἐπιστήσατε." Κερί ὧν εἴρηται· Ἐγραψα ὑμῖν, νεανίσκοι, ὅτι νενικήκατε τὸν πονηρόν· τὰ νήπια αὐτῶν. "Ἐὰν μὴ ἀβατωθῆ." Ἴνα μηκέτι ἔχωσι ποῦ καταλῦσαι οἱ δαίμονες, τῶν ἀνθρώπων ἐλευθερουμένων, καὶ τῶν εἰδωλίων καταστρεφομένων. "Ἴδου ὡσπερ ἀετός." Ὁ μέλλων αὐτὴν καταλύειν. "Τῇ Δαμασκῶ." Τῆς Δαμασκοῦ προλέγει τὴν ἄλωσιν. "Κατησχύνθη. Ἡμᾶθ καὶ Ἀρφάθ, ἡ νῦν Ἀντιόχεια, τότε ἐκαλεῖτο. Ἐβασιλεύον[το] δὲ ἐκεῖνα τὰ χωρία τότε ὑπὸ τῆς Δαμασκοῦ· αὕτη γὰρ ἦν τότε ἡ τῶν Σύρων βασιλικὴ χώρα. "Πῶς οὐχὶ ἐγκατέλιπε πόλιν;" Ἐν ταῖς τῶν πολεμίων ἀκοαῖς καταλιμπάνοντες τὰς πόλεις, εἰς τὰς κώμας ἔφευγον. Πῶς οὖν, φησὶν, ἐπὶ τοιαύταις ἀκοαῖς οὐκ ἔμελλον καταλιμπάνειν τὴν πόλιν, καὶ ἀπιέναι εἰς τὰς κώμας; Πόλιν δὲ ἐμήν, φησὶν, ἐπειδὴ αἱ πᾶσαι πόλεις τοῦ Θεοῦ εἰσιν. "Ἀμφοδα." Ὡς βασιλεῖς Σύρων, Ἄδερ ἐκαλοῦντο, ὡς καὶ οἱ Αἰγύπτιοι Φαραῶ. "Λίαν ἐμβαθύνετε εἰς κάθισιν." Ἐνομίσατε ἀσφαλῶς καθῆσθαι, τουτέστιν οἰκεῖν. "Ἐν τῇ αὐλῇ." Ἐν τῇ ἐρήμῳ. Αὐλὴ δὲ διὰ τὸ αἶθριον. "Ἀνάστηθι καὶ ἀνάβηθι." Καθήμενον εἰς ἀναψυχὴν, ἡσυχάζον, εὐσταθοῦν. "Οἷς οὐκ εἰσὶ θύραι." Βάλανοι, αἱ κλειδες, διὰ τὸ αἰθρίους οἰκεῖν. "Μόνον καταλύουσι." Ἀντὶ τοῦ, διεσπαρμένον. "Κεκαρμένους." Ἀντὶ τοῦ, τὴν εὐπρέπειαν ἀφηρημένους· ἄλλα δὲ βιβλία ἔχουσι, κεκραμένους, ἀντὶ τοῦ, συγκεχυμένους. 93.713 "Ἐκ παντός." Ἐκ παντὸς τρόπου τροπὴν αὐτοῦ ποιήσω. "Ἄ ἐπροφήτευσεν Ἰερεμίας." Ὁ καὶ γέγονε Κύρου τοῦ Πέρσου καθελόντος τὴν βασιλείαν Χαλδαίων, καὶ τοὺς Ἰουδαίους εἰς τὴν ἰδίαν ἀποστείλαντος. Αἰλὰμ ἡ τῆς Βαβυλῶνος, ἡ καὶ πάσης χώρας ἧς ἤρξε Κύρος. Χρὴ εἰδέναι ὅτι ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὑπομνηματίζων τὸν Ἰερεμίαν, μέχρι τῶν ὧδε ἀκολουθῶς ὑπεμνημάτισεν. Ἐάσας δὲ τὰ μετὰ ταῦτα, ἄρχεται ὑπομνηματίζειν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς βασιλείας Ἰωακείμ· ἔνθα καὶ τὸ ὑποκείμενον σημεῖον κεῖται, καὶ οὕτω τὰ λοιπὰ ὑπεμνημάτισεν. "Καὶ ἐπάξω ἐπὶ Αἰλὰμ τέσσαρας ἀνέμους." Ἐπαγωγὴν κυκλόθεν, ἡ καὶ τὰ πανταχόθεν ἔθνη σημαίνει, τὰ συνελθόντα Ἀλεξάνδρῳ εἰς τὸν κατὰ Δαρείου πόλεμον. "Καὶ ἀποστελῶ ὀπίσω αὐτῶν μάχαιράν μου." Τὴν ἀποτομίαν. "Καὶ θήσω τὸν θρόνον μου." Ἀντὶ τοῦ, μετὰ ἐξουσίας ἐπελεύσομαι αὐτοῖς, ἡ περὶ Ἐκκλησίας προθεσπίζει μελλούσης ἔσεσθαι παρ' αὐτοῖς. ΚΕΦ. Ν'. "Ἀναγγεῖλατε ἐν τοῖς ἔθνεσι." Μετὰ τὴν ἱστορίαν πρὸς τοὺς ἀποστόλους ὁ λόγος. "Παρεδόθη Μαιρωδάχ." Ἡ μὲν ὅλη χώρα ὡς πρὸς τὴν Ἱερουσαλήμ, Βορρᾶς καλεῖται. Ἡ δὲ

Βαβυλῶν ὡς πρὸς τὴν θέσιν τῶν τόπων, νοτιωτέρα ἐστὶ τῶν Μήδων. Φησὶν οὖν, ὅτι ὁ Μαιρωδᾶχ μετὰ τῶν Μήδων ἀνίων λήφεται τὴν Βαβυλῶνα. "Ὡδε γὰρ τὸ πρόσωπον αὐτῶν δώσουσι." Ἀντὶ τοῦ, Ἐνταῦθα ἐν τῇ Σιών, ὅπου ὁ προφήτης προεφήτευσεν. "Διαθήκη γὰρ αἰώνιος." Ἡ πρὸς τὸν Ἀβραάμ ἐπαγγελία, ἣτις ἐπληρώθη διὰ Χριστοῦ. "Οἱ ποιμένες αὐτῶν ἔξωσαν αὐτούς." Οἱ ἱερεῖς καὶ βασιλεῖς, νομοδιδάσκαλοι, ψευδοπροφήται. Ἀπὸ κακίας εἰς κακίαν· ἔθουον δὲ καὶ ἐπὶ τοιούτων τοῖς δαίμοσι. "Πάντες οἱ εὐρίσκοντες αὐτούς ἀνήλισκον αὐτούς." Τοῦ νοῦ, καὶ τῶν θείων μαθημάτων, οἷς ἐπανεπαύοντο. –Οἱ ἀλιτήριοι δαίμονες. Μετὰ τὴν ἱστορίαν, πρὸς τοὺς πιστοὺς ὁ λόγος. Αὐτοὶ δὲ, φησὶν, εἰσὶ νομὴ τοῦ Θεοῦ ἐπὶ δικαιοσύνη ὑπὸ Θεοῦ ἐκλεχθεῖσα. Ἐπειδὴ γὰρ Θεὸς τοὺς πατέρας αὐτῶν ἐκλεξάμενος ἐξήγαγεν ἐξ Αἰγύπτου, εἰκότως καὶ πρόβατα καλοῦνται, καὶ νομὴ Θεοῦ ὡσανεὶ κτήτορος. "Καὶ ἐξέλθετε." Ἀσύμφωνοι γένεσθε τοῖς Βαβυλωνίοις, καὶ φοβεροὶ τοῖς δαίμοσιν. "Ὅτι ἰδοὺ ἐγὼ ἐγείρω." Τὰ κατεψυγμένα τῇ ἁμαρτία ἔθνη, αὐτὰ διὰ τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως στρατεύουσι κατὰ τῆς εἰδωλολατρείας. "Καὶ ἔσται ἡ Χαλδαία εἰς προνομίην." Ἡ τῶν Χαλδαίων χώρα, ἡ Βαβυλῶν. "Ἀνετράπη." Ἡ Βαβυλῶν, ἣτις ἐπὶ δόξῃ καὶ πλούτῳ ἐγέννησεν ὑμᾶς. 93.716 "Πάντες τείνοντες τόξον." Πρὸς τοὺς ἀποστόλους ὁ λόγος, ἐπὶ τὴν νοητὴν Βαβυλῶνα. "Ἐπεσαν αἱ ἐπάλξεις αὐτῆς." Οἱ ἀλιτήριοι δαίμονες. "Καὶ κατεσκάφη τὸ τεῖχος αὐτῆς." Αὐτὸς ὁ ἀρχέκακος Σατανᾶς. "Ἀπὸ προσώπου μαχαίρας Ἑλληνικῆς." Τῷ Κύρῳ Ἑλληνες συνεμάχησαν· νικησάσης οὖν τῆς Ἑλληνικῆς μαχαίρας, ἀφεθέντες ὑπὸ τοῦ Κύρου οἱ αἰχμάλωτοι εἰς τὴν ἰδίαν ἐπαναστρέψουσιν. "Ὁ πρῶτος ἔφαγεν αὐτὸν βασιλεὺς Ἀσσοῦρ." Ἀσσύριος ὢν ὁ Σεναχηρείμ πρῶτος τὰς δέκα φυλάς, σάρκας οὔσας ἔφαγε, τουτέστιν ἠχμαλώτισεν. "Καὶ οὗτος ὕστερον τὰ ὀστᾶ αὐτοῦ." Ὁ Ναβουχοδονόσορ. Ὅσῃ δὲ καλεῖ τὸν Ἰουδα, ὡς σύστασιν ὄντα τοῦ παντὸς σώματος. "Ζητήσουσι." Ὅτι πᾶσι τοῖς πιστεύουσιν τὴν ἀμνηστίαν τῶν ἁμαρτημάτων ὁ Χριστὸς ἐδώρησατο. "Πικρῶς ἐπίβηθι ἐπ' αὐτήν." Πρὸς μὲν τὴν ἱστορίαν ἐπὶ τὴν Βαβυλῶνα, πρὸς δὲ διάνοιαν ἐπὶ τὴν εἰδωλολατείαν. "Πῶς συνεκλάσθη." Ἡ σφύρα πάσης τῆς γῆς, ἡ τὴν οἰκουμένην συντρίψασα, Βαβυλῶν ἢ καὶ εἰδωλολατεία. "Ἐπιθήσονται σοι." Πρὸς μὲν τὴν ἱστορίαν, διὰ τὸ τῶν πολέμων αἰφνίδιον· πρὸς δὲ διάνοιαν, διὰ τὸ κρυπτὸν τοῦ βᾶθους τοῦ κατὰ Χριστὸν μυστηρίου. "Ἦνοιξε Κύριος." Διὰ τὸ κεκρυμμένον ἀπὸ τῶν αἰώνων μυστήριον. "Ἐρευνήσατε αὐτήν." Ἐξ αὐτῶν τῶν λογισμῶν ἀναμοχλεύσατε τὴν εἰδωλολατείαν. "Ἀναζηράνατε αὐτῆς πάντα τοὺς καρπούς." Πρὸς μὲν τὴν ἱστορίαν, τοὺς τυράννους τῆς Βαβυλῶνος· πρὸς δὲ διάνοιαν, τοὺς τῆς ἁμαρτίας καρπούς, πορνείαν, καὶ ἀκαθαρσίαν, καὶ τὰ ἐξῆς. "Φωνὴ φευγόντων." Τῶν εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν καταφευγόντων. "Ἰδοὺ ἐγὼ ἐπὶ σὲ τὴν ὑβρίστριαν." Δύναται ταῦτα καὶ κατὰ τῆς τῶν Ἰουδαίων συναγωγῆς λαμβάνεσθαι. "Καὶ ἀνάψω πῦρ ἐν τῷ δρυμῷ αὐτῆς." Δρυμῷ μὲν, τῷ πλήθει. Ἰστέον δὲ ὅτι καὶ τὸ θεῖον πῦρ ἐπίπτει εἰς ψυχὰς, ὡς περ φλοῶξ ἐν δρυμῷ ξύλων, πάντα καταναλίσκει τῆς κακίας τὰ εἶδη. "Τάδε λέγει Κύριος." Περὶ τῆς αἰσθητῆς αἰχμαλωσίας τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, καὶ τῆς τῶν ψυχῶν νοητῆς αἰχμαλωσίας, καὶ τῆς αὐτῶν διὰ τοῦ Κυρίου ἀπολυτρώσεώς φησιν. "Κρίσιν κρίνει." Διὰ τοῦτο ἔλεγεν ὁ Σωτὴρ· Νῦν κρίσις τοῦ κόσμου τούτου· νῦν ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου ἐκβέβληται. "Ἐπὶ τῷ ὕδατι αὐτῆς." Καθ' ἱστορίαν μὲν, ἐπὶ τῷ πλήθει· πρὸς δὲ διάνοιαν, ἐπὶ τῷ ὑγρῷ, καὶ ἀνειμένῳ, καὶ ἁμαρτωλῷ βίῳ. "Καὶ ἐν ταῖς νήσοις." Ὡς καὶ τούτων κρατοῦντες οἱ Βαβυλώνιοι· πρὸς δὲ διάνοιαν, ἐν τοῖς εἰδώλοις. 93.717 "Διὰ τοῦτο κατοικήσουσιν." Ὁμοιώματα ἀνθρώπων, οὐκ ἄνθρωποι, ἵνα εἴπῃ τὴν ἀσθένειαν τῶν συμμαχούντων τοῖς βασιλείοις. Καὶ γὰρ καὶ τοὺς ἀντιπράξαντας τῶν νησιωτῶν εἶλεν ὁ Κύριος. Τὴν δὲ τούτων ἐρημίαν σημαίνει διὰ τῶν Σειρήνων, ὡς ἀνθρωπομόρφων λοιπὸν δαιμονίων, ἢ καὶ ὠδικῶν ὀρνέων, διὰ τὴν ἐρημίαν οἰκούντων τοὺς τόπους. "Ἰδοὺ λαὸς ἔρχεται." Οἱ ἐξ ἔθνων

πιστεύσαντες. "Καὶ βασιλεῖς πολλοί." Ἔθνος γάρ εἰσιν ἅγιον, βασιλείον ἱεράτευμα· ταῦτα δὲ ἐνοί μετὰ τὴν ἱστορίαν. Ὁ ἐν τῷ Ἰορδάνῃ βαπτιζόμενος λαός, Ὁ τὴν νοτιήν Βαβυλῶνα καταπολεμῶν. "Εἰς Γαιθάμ." Γαιθάμ τόπος τοῦ Ἰορδάνου, ἐν ᾧ πολλοὶ λέοντες. "Ὅτι ταχέως ἐκδιώξω αὐτούς." Τοὺς Χαλδαίους ἐκ τῆς Βαβυλῶνος. "Καὶ τίς οὗτος ποιμὴν." Τοῦ γὰρ ἀγαθοῦ ποιμένος ἐξαιρουμένου ἡμᾶς, οὐδὲν ἡμῖν ποιεῖν δύναται ὁ πολέμιος. "Ἐὰν μὴ διαφανισθῇ νομὴ ἀπ' αὐτῶν." Ἀντὶ τοῦ, φίλτατα τέκνα· δεῖγμα δὲ τοῦτο πικρᾶς αἰχμαλωσίας. ΚΕΦ. ΝΑ'. "Ἄνεμον καύσωνα διαφθείροντα." Μετὰ τὴν ἱστορίαν νόει τοὺς ὑπὸ τοῦ ἁγίου Πνεύματος βοηθουμένους, τοὺς ξηραίνοντας καὶ διαφθείροντας τῆς κακίας τὰ ρεύματα. "Καὶ μὴ φείσεσθε." Ἀντὶ τοῦ, μὴ πτοηθῆτε τὴν ἀπειλήν τῶν δαιμόνων. Ἐγὼ γάρ εἶμι μεθ' ὑμῶν. "Ὅτι ἡ γῆ αὐτῶν." Πλήρωμα γὰρ, φησὶ, τῆς ἀδικίας τῶν Χαλδαίων, τὸ καὶ τὰ σκευὴ τὰ ἅγια καὶ ἁγίους ἄνδρας μετάγειν εἰς Βαβυλῶνα. "Φεύγετε ἐκ μέσου Βαβυλῶνος." Φεύγειν ὁ προφήτης κελεύει ἐκ μέσου τῆς Βαβυλῶνος τοὺς σωζομένους, εἴτε τῆς αἰσθητῆς, εἴτε καὶ τῆς τοῦ κόσμου συγχύσεως. "Ποτήριον χρυσοῦν Βαβυλῶν." Ποτήριον πολλαχού παρὰ τῆ θείᾳ Γραφῇ ὠνόμασται ἡ λεγομένη ὄργη τοῦ Θεοῦ. Ἐπειδὴ οὖν τοὺς προσκυνούντας αὐτῷ Θεὸς διὰ Βαβυλωνίων ἐτιμωρεῖτο, ποτήριον μεθύσκον αὐτὴν κέκληκεν· χρυσοῦν δὲ, διὰ τὸν ἐν αὐτῇ πλοῦτον. "Ἦγειρε Κύριος τὸ πνεῦμα βασιλέως Μήδων." Προφητῶν ἡ φωνὴ εὐχαριστούντων, ὅτι ἐλυτρώθη ὁ λαὸς τῆς τε καθ' ἱστορίαν αἰχμαλωσίας, καὶ τῆς ἐκ τοῦ κόσμου συγχύσεως διὰ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. "Κατασκηνοῦντας ἐφ' ὕδασι πολλοῖς." Τοῦ Κύρου· φασὶ δὲ ἔτεροι Δαρείου. Καθ' ἱστορίαν, τῆ πολυπληθείᾳ τῶν ἀνδρῶν, πρὸς δὲ διάνοιαν, τοῖς τῆς καρδίας ρεύμασιν. "Ὅτι ὤμοσε Κύριος κατὰ τοῦ βραχίονος." Κατὰ τῆς ἑαυτοῦ δυνάμεως. "Καὶ φθέγγονται ἐπὶ σέ." Ἀντὶ τοῦ, ὄνειδίζοντές σε. 93.720 "Κύριος ποιῶν γῆν." Ἀπὸ τῆς δημιουργίας ἀναλόγως θεωρεῖσθαι διδάσκει τὸν Θεόν. Ἐν τῷ οὐρανῷ, εἰς τὸ ἀποτελεῖν βροντάς. "Ἐμωράνθη πᾶς ἄνθρωπος ἀπὸ γνώσεως." Μὴ νοήσας ἀπὸ τῆς καλλονῆς τῶν κτισμάτων τὸν αὐτῶν δημιουργόν, ἢ καὶ καθόλου. ὅτι νῦν ἐκ μέρους γινώσκομεν. "Διασκορπίζεις σύ μοι σκευὴ πολέμου." Αἰσθητῶς μὲν, ὡς πρὸς τὴν Βαβυλῶνα ὁ λόγος· ἀληθέστερον δὲ πάντα ἐφεξῆς πρὸς τὸν Σατανᾶν εἴρηται· ὡς ἐκ τοῦ Θεοῦ. Σὺ, φησὶν, ἐπιχειρεῖς διασκορπίζειν τοὺς ἀνθρώπους τοὺς θεοσεβεῖς τοὺς δυναμένους σοι πολεμεῖν· ἐγὼ δὲ διασκορπίζω σου πᾶσαν δαιμονιώδη πληθύν, καὶ τοὺς αὐτῶν ἐν κακίᾳ ἐπικρατεστέρους. Ἦδονὴν τὴν θηλυμανῆ, καὶ τὸν ταύτην ἐνεργοῦντα δαίμονα. "Καὶ διασκορπιῶ ἐν σοὶ ἵππον." Τὰς φιλοδοξίας, τὰς φιλοχρηματίας καὶ τοὺς αὐτὰς ἐνεργοῦντας δαίμονας. "Καὶ διασκορπιῶ ἐν σοὶ νεανίσκον." Τοὺς ἀγόνους εἰς ἀρετὴν. "Καὶ διασκορπιῶ ἐν σοὶ ἄνδρα καὶ γυναῖκα." Τὴν φιληδονίαν. "Καὶ διασκορπιῶ ἐν σοὶ ποιμένα." Τοὺς τῆς ψευδωνύμου γνώσεως διδασκάλους σὺν τοῖς πειθομένοις. "Καὶ διασκορπιῶ ἐν σοὶ γεωργόν." Τοὺς τῶν εἰδώλων ἱεουργοὺς, καὶ τὰς τελετὰς αὐτῶν, καὶ τὰ εἶδωλα. "Καὶ διασκορπιῶ ἡγεμόνας." Τοὺς ἄρχοντας ἐν κακίᾳ δαίμονας. "Ἴδου ἐγὼ πρὸς σέ τὸ ὄρος τὸ διεφθαρμένον." Αἰσθητῶς μὲν τὸν Ναβουχοδονόσορ, πρὸς δὲ διάνοιαν τὸν Σατανᾶν διεφθαρμένον, ὅτι εἷς καὶ αὐτὸς γεγωνὸς τῶν ἀρχαγγέλων, αὐτοπροαιρέτως τῆς οἰκείας ἐξέπεσεν ἀρετῆς. "Καὶ ἐκτενῶ τὴν χεῖρά μου ἐπὶ σέ." Ἐξώσω ἀπὸ τῶν πεπιστευκότων, τῶν ἁγίων λίθων, τῶν κυλιόμενων ἐπὶ τῆς γῆς, ἢ καὶ ὁμωνύμως τῆ πέτρα, τουτέστι Χριστῷ, καὶ οἱ πιστοὶ πέτραι ἐκλήθησαν διὰ τὴν εἰς αὐτὸν πίστιν, καὶ τὸ ἀκλόνητον τῆς πίστεως. "Καὶ δώσω σε ὡς ὄρος ἐμπεपुरισμένον." Ἀντὶ τοῦ, ἄκαρπον, ἀχρεῖον. "Καὶ οὐ μὴ λάβωσι ἀπὸ σοῦ λίθον." Οἱ στερεοὶ καὶ ἐρῶμενοι λίθοι εἰς τοὺς θεμελίους καταβάλλονται, καὶ εἰς γωνίας. Ἔση οὖν ἀσθενής, φησὶ, καὶ ἀχρεῖος, καὶ ἀνωφελής. "Ἄρατε σημεῖον ἐπὶ τῆς γῆς." Τὴν σάλπιγγα σημεῖόν φησι. Κελεύει δὲ τοῦτο Θεὸς ἴσως ἀγγελικαῖς τισὶ δυνάμεσιν, ἐπὶ τῷ διεγεῖραι τὰς ψυχὰς τῶν μελλόντων

πολεμῖν τῇ Βαβυλῶνι κελεύει δὲ καὶ τοῖς ἀποστόλοις συνάγειν τοὺς πιστοὺς, τοὺς μέλλοντας πολεμῖν τῇ εἰδωλολατρεία. "Ἀγιάσατε ἐπ' αὐτὴν ἔθνη." Ἀφορίσατε τοὺς μέλλοντας ἐπ' αὐτῇ πολεμῖν. "Ἄρατε παρ' ἐμοῦ." Τῆς Ἀρμενίας ὄρη τὰ Ἄραράτ. 93.721 "Καθήσονται ἐκεῖ." Ἄντι τοῦ, πολιορκήσουσιν αὐτήν. "Διώκων εἰς ἀπάντησιν διώκοντος." Ἐκαστος τῷ πλησίον εὐαγγελιζόμενος· ἐποίουν δὲ τοῦτο οἱ ἅγιοι ἀπόστολοι, ἐκδιώκοντες μὲν τὴν δαιμονικὴν πλάνην, ἑαυτοῖς δὲ τὴν σωτηρίαν τῶν πιστῶν εὐαγγελιζόμενοι. "Καὶ ἀναγγέλλων εἰς ἀπάντησιν ἀναγγέλλοντος." Ἀπαντῶν ὁ πρῶτος, καὶ ἀπαγγέλλων τῷ ἀποστελλομένῳ δευτέρῳ. "Διότι τάδε λέγει Κύριος." Τὴν εἰς λεπτόν συντριβὴν τῶν οἰκημάτων ἐδήλωσεν· ὡς ἀπὸ Ἱερουσαλήμ δὲ οἱ λόγοι, τὸ Κατέφαγέ με, καὶ τὰ ἐπ' αὐτῷ. Διὰ μὲν οὖν τὸ θηριῶδες κατέφαγε, διὰ δὲ τὰ λάφυρα καὶ τὰ σκύλα ἐμέρισε. Σκότος δὲ λεπτόν τὴν ὑπερβάλλουσαν ἀθυμίαν δηλοῖ· ὁ λεπτός γὰρ ἄηρ μᾶλλον τῶν ἡμετέρων καθικνεῖται σωμάτων. "Κατέφαγέ με." Ἱερουσαλήμ προσερχομένη τῷ Θεῷ κατὰ τοῦ Βαβυλωνίου ταῦτά φησιν, ἀληθέστερον δὲ ἢ Ἐκκλησία τῷ ἑαυτῆς νυμφίῳ κατὰ τοῦ Σατανᾶ. Τὸ δὲ ἐμερίσατο, ὁ μὲν τις δαίμων εἰς πορνείαν, ὁ δὲ εἰς φιλαργυρίαν, καὶ ἄλλος εἰς ἄλλην ἀπειρημένην ἐνάγοντες πρᾶξιν. Τὸ δὲ κατέφαγεν, ἐπειδὴ καὶ Θεοῦ ἀποστήσαντας ἑαυτοῖς προσκυνεῖν ἀνέπεισαν. "Κατέλαβέ με σκότος." Ἡ ἐξ ἁμαρτιῶν προδοσία. Τὸ γὰρ πολὺ [ἴσ. πρωτῆ] ἀφεγγὲς λεπτόν ἐστιν. "Ἐπλησε τὴν κοιλίαν αὐτοῦ." Ἐξείλκυσάς με τῆς ἐμῆς τρυφῆς, τουτέστι τῶν θείων μαθημάτων. "Ἡ καὶ οὕτως, Ἐντρυφῶν ἐν ἐμοὶ ἐπλήρωσε τὴν κοιλίαν αὐτοῦ." "Ἐξωσάν με οἱ μόχθοι μου." Τὰ μοχθηρὰ καὶ ταλαίπωρα ἐπιτηδεύματα. "Καὶ τὸ αἷμά μου ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας Χαλδαίους. Ἄντι τοῦ, αἵτιοί μοι τῆς σφαγῆς οἱ Χαλδαῖοι γεγόνασιν." Ἡ καὶ οὕτως· Ἐκδικήσω μου τὸ αἷμα ἀπὸ τῶν Χαλδαίων. "Καὶ ἔσται." Τὴν χορηγίαν τῶν κακῶν. "Ὅτι ὡς λέοντες." Οἱ βασιλεῖς αὐτῆς. "Ἐν τῇ θερμασίᾳ." Ἐν τῇ αὐτῶν θρασυτητί. "Δώσω πότημα αὐτοῖς." Τουτέστι τὴν ἀνταπόδοσιν τῶν κακῶν. Καὶ καταβίβασον αὐτούς." Ἡ ὁ προφήτης τοῦτο ἐπεύχεται κατὰ τῶν δαιμόνων, ἢ καὶ Θεὸς τῇ ἐκδικήσει τοῦτο ποιεῖν προστάσει κατὰ τῆς αἰσθητῆς τῆς νοητῆς Βαβυλῶνος. "Πῶς ἐάλω." Ἐκπλήττονται οἱ ἅγιοι ἐπὶ τῇ πτώσει τῆς Βαβυλῶνος καὶ ἐρημώσει. "Ἀνέβη ἐπὶ Βαβυλῶνα ἢ θάλασσα." Ἐπὶ μὲν τὴν αἰσθητὴν Βαβυλῶνα, τὸ πλῆθος τῶν πολεμίων· ἐπὶ δὲ τὴν νοητὴν, τὸ λουτρόν τῆς παλιγγενεσίας, τὸ ἐξαφανίζον τὴν ἁμαρτίαν. "Ἐγενήθησαν." Τὰ τῆς βασιλείας πολιτεύματα. "Καὶ ἐν Βαβυλῶνι." Αἰσθητῶς μὲν τὰ λάφυρα, ἃ πρώην νικῶσα τοὺς πολεμίους ἐλάμβανε. Πρὸς δὲ διάνοιαν, ὅτι κατέπιεν ὁ θάνατος ἰσχύσας. Καὶ πάλιν 93.724 ἀφείλεν ὁ Θεὸς πᾶν δάκρυον ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς. "Ἀνασωζόμενοι ἐκ γῆς." Οἱ τῶν γῆϊνων, φησὶν, ἀποστάντες, ἀεὶ προκόπτετε εἰς ἀρετὴν, καὶ μὴ ἴστασθε, ἀλλὰ τρέχετε, ἵνα καταλάβητε. "Οἱ μακρόθεν." Οἱ πάλαι τοῦ Θεοῦ μακρόθεν εἰδωλόλατραι. "Καὶ Ἱερουσαλήμ." Ἐν μὲν τῇ Ἱερουσαλήμ ἔθνον Ἰουδαῖοι· κελεύει δὲ τὴν ὄρασιν τῆς εἰρήνης· τοῦτο γὰρ ἐρμηνεύεται Ἱερουσαλήμ· ἀναβαίνειν εἰς τὰς τῶν πιστῶν καρδίας, ἵνα εἰρηνεύωσι πρὸς Θεὸν τὰ ἀρεστὰ αὐτῷ ποιοῦντες. "Κατεκάλυψεν ἀτιμία." Πρὸς μὲν τὸ ῥητόν, ὅτι εἰς τὸν θεῖον ναὸν εἰσῆλθον οἱ πολέμιοι· πρὸς δὲ διάνοιαν, ὅτι εἰς τὰ ἄδυστα τῆς ψυχῆς ἔσκηψαν οἱ ἀκάθαρτοι δαίμονες. "Καὶ ἀπώλεσεν." Πρὸς μὲν τὸ ῥητόν, τῆς ἐκ τῶν ἀνθρώπων πολυθείας· πρὸς δὲ διάνοιαν, ὅτι ἀνέκραζον ἐκβακχεύομενοι ὑπὸ τῶν δαιμόνων. "Τάδε λέγει Κύριος." Ὁ Σατανᾶς καθ' ὅλης τῆς οἰκουμένης τὰ τεμένη εἰδώλων ἰδρύσας. "Καὶ αἱ πύλαι." Αἱ ἀπάγουσαι εἰς τὴν ἀπώλειαν· τοῦτο δὲ τελείως γίνεται ἐν τῇ καθόλου συντελείᾳ. "Οὐ κοπιᾶζουσι." Τῷ Βαβυλωνίῳ, ἢ καὶ τῇ πλάνῃ δουλεύοντες. –Οὐκ ἐκλείψουσι, φησί· τὸ γὰρ, οὐ, κατὰ κοινοῦ κεῖται· ὑπὸ τῆς ἀρχῆς τῶν Βαβυλωνίων τυραννούμενοι, ἢ καὶ τοῦ Σατανᾶ. Ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ πάντες ζωοποιηθήσονται. "Εἶπεῖν τῷ Σαραίᾳ." Ἐπεμψεν ὁ Σεδεκίας τὸν Σαρέαν πρεσβευτὴν, δῶρα κομίζοντα τῷ Ναβουχοδονόσορ. Οὗτος λέγεται εἶναι ὁ Βαρούχ. "Καὶ εἶπεν

Ἱερεμίας πρὸς Σαραίαν." Οὗτος λέγεται εἶναι ὁ Βαρούχ, κατὰ χάριν μετωνομασμένος. ΚΕΦΑΛ. ΝΒ'. "Θυγάτηρ Ἱερεμίου." Οὐ τοῦ προφήτου. Παρθένος γὰρ ἱστορεῖται εἶναι ὁ προφήτης, ὡς κελευσθεὶς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ μὴ γῆμαι. Καὶ ὁ μὲν πατὴρ αὐτῆς ἐκ Λοβενά, ὁ δὲ προφήτης ἐξ Ἀναθώθ· ταύτην εὐρήσεις καὶ ἐν τῷ τέλει τῆς τετάρτης τῶν Βασιλειῶν. "Καὶ ἐλάλησεν αὐτῷ." Ἐνδίκως αὐτὸν ἔκρινεν, ὡς παραβεβηκότα τὰς ἐν τῷ θείῳ ναῶ ὀρκωμοσίας. "Καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς Σεδεκίου ἐξετύφλωσε." Ἐργάζεσθαι ἐν τῷ μύλωνι. "Καὶ τὰς βάσεις." Δοχεῖον ἦν ὕδατος, διὰ τὸ πολυχώρητον θάλασσα καλούμενον. "Καὶ τοὺς τρεῖς." Τοὺς ἐπιστάτας τῶν θυρωρῶν. "Καὶ τὸν γραμματέα." Τὸν ἀπογραφόμενον τὰ τέλη, καὶ τοὺς εἰσιόντας καὶ τοὺς ἐξιόντας εἰς τὸν πόλεμον. Κατακάσας δηλονότι καὶ τὰ ἄλλα πάντα σκευὴ τὰ ἱερὰ τὰ δυσκατακόμιστα. Τοσοῦτον δηλοῦται τὸ πάχος τοῦ στόλου. 93.725 "Ἐν γῆ Ἡμάθ." Ἡμάθ ἢ νῦν καλουμένη Ἀντιόχεια· Δεβλαθὰ δὲ τὸ ταύτης προάστειον ἢ Δάφνη. "Ἐλαβεν Οὐλαιμαδάχαρ." Ἐπειδὴ δὲ οἱ αἰχμάλωτοι κάτω νεύουσιν ὑπὸ τῆς συμφορᾶς, ἔλαβε, φησὶ, τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, ἀντὶ τοῦ, ἀνώρθωσεν, ὕψωσεν, ἄνω βλέπειν παρεσκεύασεν. Ὡς καὶ Δαβὶδ λέγει· Ἴδου ὕψωσε κεφαλὴν μου ἐπ' ἐχθροῦς μου. Τὸ, ἔλαβεν ἀντὶ τοῦ, ὕψωσεν, ὡς ἐν τῷ τέλει τῆς τετάρτης τῶν Βασιλειῶν φησιν.